

ŽELEZAR

JESENICE, 31. OKTOBRA 1985

ŠTEVILKA 43 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradakšja, lektorica — novinarka Cvetka Marincič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

STANJE PROJEKTA JEKLARNA 2

Končuje se polovica obdobja graditve projekta jeklarna 2. V tem času so potekala pripravljala dela, projektiranje, zemljska in gradbena dela. Prehajamo v fazo intenzivne izdelave tehnološke in pomožne opreme.

V tem trenutku že lahko ocenimo tudi uresničnost terminskih planov in ugotovimo novo vrednost projekta zaradi podražitev.

Na gradbišču je stanje del naslednje:

— V zaključni fazi izdelave je hala legur, ki naj bi v decembru že služila za carinsko skladišče opreme.

— Glavna zgradba ima postavljeno osnovno konstrukcijo, nastavlja se 2. Začenja se postavljanje hale vložka. Tudi gradnja temeljev poteka zaporedno.

— Pomožni prostori na Beli in Jesenicah so v zaključni fazi in jih namravamo decembra že delno uporabljati.

— V zadnjem obdobju niso napredovala dela na skladišču maziv, ker izvajalec ni izdelal in montiral jeklenih konstrukcij zgradbe.

— Na RTP 110/35 kV so po prvotni zamudi intenzivneje izvajali gradbena dela. Zunanje stikališče je pripravljeno za montažo jeklenih portalov in nosilcev elektro opreme.

— Glede na izdelano dokumentacijo je potekala tudi gradnja temeljev tehnoloških naprav. Uspešno se je gradila presipna postaja s transporterjem. Tudi temelji kontinila in TP 2 napredujejo.

— Železniški tiri so v drugi fazi delno zgrajeni, za drugi del pa trasa še ni prosta.

— V gradnji so temelji energetskega mostu za povezavo jeklarnice 2 z energetskimi medijami.

Pomembno je tudi stanje izdelave opreme pri domačih izvajalcih. Največ je narejenega pri žerjavih, tirnih vozilih in elektroenergetskem napajanju. Pri večini naprav je naročen ali dobavljen potreben material.

Stanje del lahko ocenjujemo tudi glede na terminski plan. Za sedaj približno sledimo usklajenemu terminskemu planu. Vendar, kot je bilo že ugotovljeno, je zamuda tuje dokumentacije povzročila, da v planu nimamo več rezerv, in so nekatere dejavnosti kritične. To velja predvsem za del opreme. Tudi nekateri izvajalci niso storili vsega, da bi to preprečili. Težave lahko povzročijo tudi gradnja hal in temeljev opreme.

Zima lahko povzroči večje prekinitve gradbenih in konstrukcijskih del. Posledica bo veliko dela v letu 1986, kar bo mogoče reševati le z zelo dobro organizacijo.

Še vedno lahko pričakujemo pričetek poskusnega pogona jeklarnice 2 v februarju 1987, vendar bodo morali izvajalci opraviti vse potrebne.

Ugotavljamo novo vrednost projekta. Začetna zamuda, spreminjanje dinamika gradnje in nenormalna inflacija so povzročili občutne podražitve projekta.

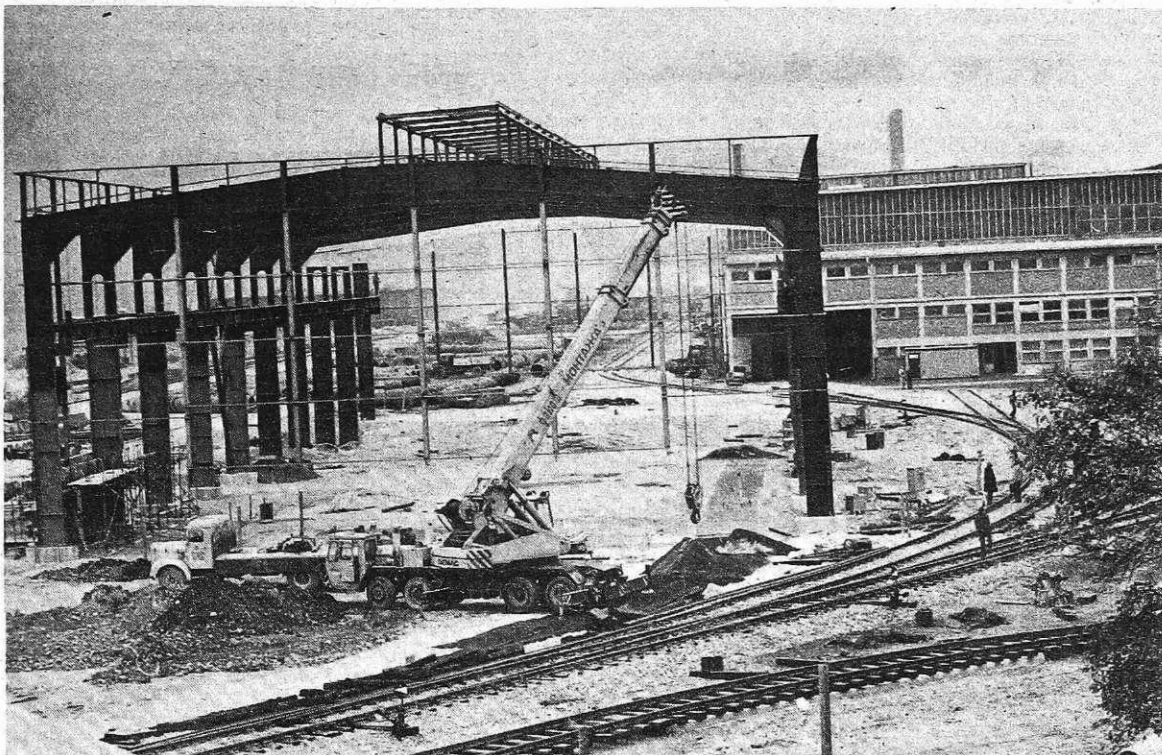
Za projekt jeklarna 2 je bil izdelan investicijski program v marcu 1983 s skupno vrednostjo 12,6 milijarde din in vrednostjo 18,2 milijarde din z upoštevanjem 17 % podražitev letno v času gradnje. Začetek gradnje je bil zaradi različnih vzrokov mogoč šele po 16-tih mesecih. Tako je bila sedanja vrednost projekta že avgusta 1984 približno enaka predvideni končni vrednosti po investicijskem programu.

Podražitve so mnogo višje od predvidenih. Zato na novo vrednotimo projekt. Ob upoštevanju vseh dosedanjih in, skupno z Ljubljansko banko-Združeno banko ocenjenih, prihodnjih mesečnih podražitev po 6 %, z ocenjenim tečajem 110 din/DM za uvoz v letu 1985, 130 din/DM za uvoz v letu 1986, je končna vrednost projekta narasla na 51 milijard. Od tega je 39 milijard za osnovna in obratna sredstva ter prispevke za energetiko in 12 milijard za plačilo interkalarnih obresti. Pri novi končni vrednosti projekta je povečanje osnovnih in ostalih sredstev 3,6 kratno, povečanje interkalarnih obresti pa 7,5 kratno — zaradi večje inflacije kot je bila predvidena v marcu 1983.

Taka ocena končne vrednosti projekta bo predvsem v letu 1986 povzročala velike težave pri zagotavljanju virov finansiranja. Zato bo potrebno skrbeti za plačevanje interkalarnih obresti in vključevanje potrebnih virov v letne načrte, tako v Železarni Jesenice in SOZD SŽ, kot pri konzorciju bank. Izvajalci pa bodo morali skrbeti, da bo izvršena ali celo izboljšana dinamika del oziroma plačil.

Podražitve zahtevajo, da izdelamo aneks k investicijskemu programu. Obravnavali ga bodo samoupravni organi, potrjevali pa tudi Projektni svet Jeklarna 2, Konzorcij bank in drugi.

Vodja projekta: E. Ažman

Konstrukcija (foto B. Grce)

IZ POSLOVNEGA POROČILA

Kot je že navada v našem glasilu, ob posameznih kvartalnih poslovnih poročilih predstavimo delo posameznih sektorjev. V tej številki objavljamo poročilo o delu samoupravnih organov in delegacij in kadrovskega sektorja.

DELO SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN DELEGACIJ

Samoupravni organi so opravljali naloge iz pristojnosti, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o združitvi in statuta delovne organizacije Železarne Jesenice.

1. Delavski svet Železarne je imel 3 seje. Dnevni redi so obsegali v povprečju 10 točk. Seje so trajale povprečno 3,5 ure. Poprečna prisotnost na sejah je bila 54 %. Delavski svet je ob sprejemanju poslovnih poročil spremljal izvajanje gospodarskega načrta Železarne in sprejel več ukrepov za bolj uspešno poslovanje. Obravnaval je usmeritve za pripravo dolgoročnih planov, se seznanil s poročilom komisije za varstvo okolja, razpisal volitve v organe upravljanja Železarne, verificiral mandat delegatov delavskega sveta in imenoval vse izvršilne in druge organe upravljanja. Sprejemal je samoupravne sporazume, sklepal o namenski proizvodnji in spremljal izvajanje investicije jeklarna 2.

2. Izvršilni organi
Odbor za gospodarstvo je imel 11 sej, poprečna prisotnost na sejah je bila 84 %. Mesečno je spremljal izvajanje operativnih programov in potrjeval program proizvodnje za posamezne mesece. Redno se je seznanjal s poslovnimi rezultati in posebej poudaril problematiko kvalitete in kadrov. Usklajeval je pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti ob zaključni razpravi na poslovna poročila in odločal o sredstvih združene amortizacije.

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu je imel eno sejo (konstituenta), prisotnost na seji je bila 71 %.

Odbor za kadre in družbeni standard je imel 7 sej, poprečna prisotnost na seji je bila 73 %. Z izvršnim odborom konference OO sindikata je obravnaval predlog delitve sklada skupne porabe in uskladił pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti. Reševal je vloge s področja izobraževanja in družbenega standarda. Posebno pozornost je posvetil vprašanju družbene prehrane.

Odbor za splošne zadeve je imel 10 sej, poprečna prisotnost je bila 55 %. Odločal je o službenih potovanjih v tujino ter sprejemal poročila in ocene le-teh. Sprotno je usklajeval višino povračil stroškov za službena potovanja in druga nadomestila, ki bremenijo materialne stroške.

Odbor za stanovanjska vprašanja — 7 sej, poprečna prisotnost 35 %. Obravnaval je 533 zadev s področja stanovanjskih vprašanj delavcev.

3. Ostali odbori
Odbor za informiranje — 2 seji, poprečna prisotnost na sejah 73 %. Obravnaval je informiranje in komuniciranje v Železarni, še zlasti povratno informiranje. Uskladił je višino avtorskih honorarjev v Železarni z rastjo osebnih dohodkov v letu 1985.

Odbor samoupravne delavske kontrole — 3 seje, poprečna prisotnost na sejah 62 %. Obravnaval je poslovna poročila, kadrovske probleme, pregled porabljenih sredstev za reprezentanco, potne stroške in dnevnice ter število službenih potovanj v tujino, pa tudi zahtevek za uvedbo disciplinskega postopka, ki ga je zavrnil kot neutemeljenega.

Odbor posebne finančne službe je imel 2 seji, poprečna prisotnost na sejah je bila 54 %. Seznanil se je s prilivi in odlivi denarnih sredstev v Železarni ter potrdil plan do konca leta. Obravnaval je devizno problematiko ter sklepal o odobritvi kreditov.

4. Konference delegacij, delegatov
Na ravni Železarne je bilo 20 sej, poprečna prisotnost na sejah je bila 31 %. Na sejah so poenotili stališča delegacij TOZD in delovnih skupnosti o delu SIS, o finančnih načrtih in o planskih dokumentih.

5. Zbor združenega dela
Delegacije v TOZD in delovnih skupnostih so se za 6 sej zbora združenega dela sestale 64 krat. Obravnavali so planske dokumente občine Jesenice, kadrovske politike, problematiko vzgoje in izobraževanja, štipendiranja, zaposlovanja...

KADROVSKI SEKTOR

Skupna disciplinska komisija
Predsednik poslovnega odbora, vodji sektorjev in vodji TOZD so vložili 471 zahtevkov, od katerih jih je skupna disciplinska komisija na 56 obravnavah obravnavala 435 in še 23 zahtevkov iz leta 1984.

Izrečenih je bilo 408 disciplinskih ukrepov, v štirih primerih je bil postopek ustavljen, v 14 so bili zahtevki združeni, 27 delavcem ni bil izrečen ukrep, pet delavcev pa je bilo oproščenih.

Od izrečenih ukrepov jih je bilo 77 % težjih in le 23 % moralnega značaja. Delovno razmerje je prenehalo 107 delavcem, to je 26 % od vseh izrečenih ukrepov.

Na izrečene ukrepe je ugovarjalo 37 delavcev in v enem primeru vodja TOZD. Delavski sveti so v 12 primerih disciplinski ukrep potrdili, v devetih primerih so ga spremenili, enega razveljavili, v šestih primerih pa ni bilo potrebnega števila glasov.

Problematica, ki je v ospredju, se vleče že skozi ves čas dela komisije. V določenih obdobjih je bolj, v drugih pa manj izražena, in sicer z neažurnim vračanjem ter vračanjem dokumentacije, v slabo definiranih kršitvah in neudeleževanju pričin na obravnavah.

Izobraževanje

Zunaj delovne organizacije se je 88 izobraževalnih akcij udeležilo 409 delavcev, 307 delavcev se je udeležilo 11 izobraževalnih akcij preko CSUI, 1004 delavcev se je udeležilo preverjanja znanja iz varstva pri delu, 230 delavcev je opravilo ustrezne izpite za opravljanje začetnih nalog.

30. septembra smo imeli naslednje število štipendistov:

- višje in visoke šole 55 (lani 32)
- srednje usmerjeno izobraževanje
- 4-letni program 145 (68)
- 3-letni program 100 (118)
- 2-letni program 52 (42)
- iz dela se izobražuje na višji šoli en sodelavec
- ob delu se izobražuje 71 delavcev (lani 62).

(Nadaljevanje na 6. strani)

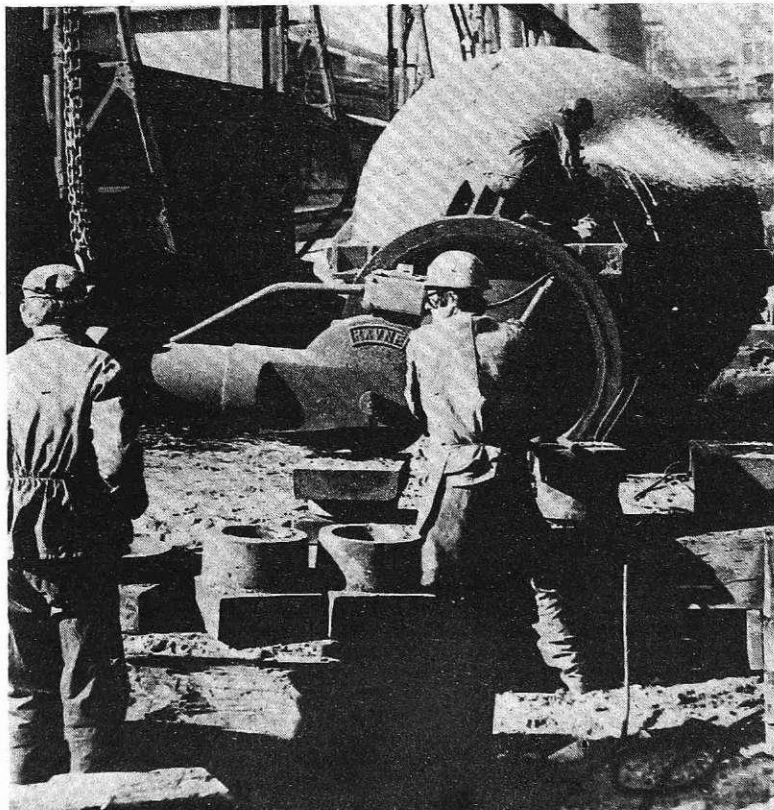
ŠTIRI ODSOTKE POD PLANOM

Po podatkih statistične službe smo do 28. oktobra izdelali 99.466 ton skupne proizvodnje, kar je 96 % operativnega programa. Plan skupne proizvodnje so do sedaj dosegle naslednje TOZD: Valjarna bluming-štekel (108,2 %), Žičarna (104 %), Profilarna (104,7 %), Vratni podboji (121,6 %) in Elektrode (100,6 %).

V TOZD Plavž so izdelali 9.836 ton grodja in izpolnili operativni program 83,7 %. Vzrok za nizko proizvodnjo je 10-dnevni remont aglomeracije, slaba kvaliteta limonita in pogosta menjava pregorelih šob ter popravilo kaverjev 5 in 3.

V TOZD Jeklarna so vili 34.598 ton jekla, kar je 96,7 % družbenega plana in operativnega programa.

V dvajsetih dneh smo prodali 25.471 ton končnih izdelkov in storitev, kar je za 3 % manj od planirane količine za to obdobje. Plan odpreme so presegli v TOZD: Valjarna bluming-štekel (110,1 %), Hladna valjarna Bela (115,4 %), Žičarna (108,7 %), Profilarna (103,5 %) in Vratni podboji (189,3 %).

Čistilci odlitkov (foto B. Grce)

PROIZVODNI IN FINANČNI REZULTATI

I. PROIZVODNI REZULTATI

Z gospodarskim načrtom smo si za devet mesecev 1985 zadali nalogo, proizvesti 1.072.760 ton skupne proizvodnje, kar nam je uspelo realizirati z 98 %, medtem ko smo načrt gotove proizvodnje realizirali z 99,4 %; proizvedli smo 268.699 ton gotovih izdelkov za lastno porabo in prodajo, poleg tega pa opravili še 19.543 ton storitev prevallanja. Glavni vzroki za zaostajanje za načrtovano proizvodnjo so: veliko pomanjkanje delavcev v skoraj vseh temeljnih organizacijah, neustrezna kvaliteta vložka, precejšnje število remontov in mehanskih okvar.

Poprečno je bilo v prvih devetih mesecih zaposlenih v Železarni 6.199 delavcev, kar je 71 manj kot v enakem obdobju lani. Produktivnost, izražena s količino proizvodnje na zaposlenega na mesec, je bila pri gotovi proizvodnji slabša, pri skupni pa je ostala na lanskeletni ravni.

II. FINANČNI REZULTATI

Po gospodarskem planu za leto 1985 naj bi v devetih mesecih realizirali 60.151 milijonov dinarjev celotnega prihodka, in sicer s prodajo 268.360 ton naših osnovnih proizvodov, s prodajo stranskih proizvodov,

opravljanjem storitev prevallanja ter interno realizacijo.

Načrtovano prodajo proizvodov osnovne dejavnosti smo uresnili z 99 %. Iztržili smo 43.688 milijonov dinarjev, kar predstavlja odstotek več kot smo planirali. V celotni prihodek v skladu z zakonskimi predpisi štejemo le v zakonitem roku plačano realizacijo ter realizacijo, zavarovano s predpisanimi plačilnimi instrumenti. Zaradi tega je celotni prihodek manjši od fakturiranega za 2.233 milijonov dinarjev. Nižje dosežene cene na tujem trgu v primerjavi z domačimi prodajnimi cenami pa so realizacijo znižale za 2.604 milijone dinarjev.

V primerjavi z devetimi meseci 1984 pa smo iztržili za 91 % več, saj je bila struktura prodanih izdelkov za 3 % boljša, višja pa je bila tudi dosežena prodajna cena.

Celotni prihodek, dosežen v prvih devetih mesecih, je torej znašal 60.257 milijonov dinarjev, kar predstavlja načrtovano vrednost ter 84 % več kot v enakem obdobju lani.

Temeljne organizacije so zaloge nedovršene proizvodnje, polproizvodov in gotovih izdelkov do 30. 9. sicer zmanjšale za 9.652 ton, vendar odprema v zadnjih dneh obračunskega obdobja pomeni t. i. blago na poti, ki povečuje vrednost zalog, kajti dolž-

niško upniško razmerje še ni nastopilo. V bilanci zaradi tega izkazuje povečanje zalog za 1.151 milijonov dinarjev. Stroški proizvodnje so znašali 53.298 milijonov dinarjev. Načrtovane so presegle za 2 %, dosežene v lanskem letu pa za 76 %.

V okviru stroškov je bila amortizacija po minimalnih, z zakonom določenih stopnjah večja od načrtovane zaradi obračunavanja amortizacije na osnovi večizmenskega obratovanja, prenosa tečajnih razlik, nastalih pri preračunu tujih kreditov, v nabavno vrednost osnovnih sredstev ter kolavdacije novih osnovnih sredstev (predvsem v TOZD Valjarna debele pločevine ter Energetika). Zaradi že omenjenih vzrokov ter revalorizacije osnovnih sredstev konec leta 1984, je bila amortizacija v devetih mesecih 1985 za 11 % večja od obračunane v devetih mesecih 1984.

Materialni stroški niso dosegli načrtovanih, znašali so 45.667 milijonov dinarjev. Njihov zaostanek za planiranimi je enak zaostanku skupne proizvodnje za načrtovano. Temeljne organizacije izkazujejo znižanje planiranih stroškov, vendar pa so se stroški zaradi višjih cen surovin od cen, vkalkuliranih v planske kalkulacije, povečali za 4.046 milijonov dinarjev, kar predstavlja 9 % vseh materialnih stroškov, posebni stroški izvoza pa so znašali 246 milijonov dinarjev. V primerjavi z devetimi meseci 1984 pa so se materialni stroški povečali za 68 %.

Obresti so glede na lansko enako obdobje močno porasle, čemur je vzrok močno povečanje obrestne mere za vse vrste kreditov. Predstavljajo 3 % vseh stroškov poslovanja.

Precej višji so tudi drugi stroški poslovanja, med katerimi so največje negativne tečajne razlike, nastale pri preračunu kreditov za obratna sredstva, odplačil tujih kreditov, neodplačanih deviznih anuitetah ter terminskih nakupih, ki so znašale 474 milijonov dinarjev. Glede na lansko enako obdobje so večje za 63 %.

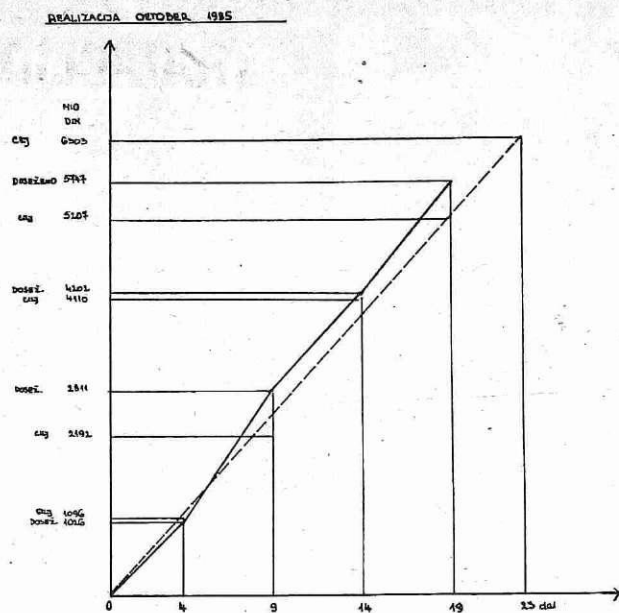
Porabljena sredstva so rasla počasneje od rasti celotnega prihodka, kar pomeni višjo rast dohodka, ki je znašal 7.928 milijonov dinarjev. S prihranki od inovacij in racionalizacij, so naši delavci ustvarili 433 milijonov dinarjev ali 5 % doseženega dohodka.

Obveznosti iz dohodka so dosegle višino 3.437 milijonov dinarjev. Glede na lansko leto so se povečale za 95 %. Povečali so se predvsem prispevki, katerih osnova za izračun je doseženi dohodek, ki je bil v devetih mesecih 1984 precej nižji.

Čisti dohodek je znašal 4.491 milijonov dinarjev. Za osebne dohodke smo namenili 3.818 milijonov dinarjev, kar je 102 % več kot v devetih mesecih 1984. Čisti osebni dohodek na delavca v Železarni je v devetih mesecih 1985 znašal 50.446 dinarjev ter je bil za 103 % večji od izplačanega čistega osebnega dohodka v devetih mesecih 1984. Temeljne organizacije, ki so devet mesecev zaključile pozitivno, so na sklade začasno razporedile 764 milijonov dinarjev. Visoko obremenitev čistega dohodka pa predstavljajo obveznosti za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih ter združevanje sredstev za SIS materialne proizvodnje (ceste, železnico, luko, energetiko, nafto, plin). Te obveznosti so do 30. 9. 1985 znašale že 568 milijonov dinarjev. Z izgubo so to obdobje zaključile štiri temeljne organizacije: Plavž, Jeklarna, Valjarna bluming štel in Valjarna debele pločevine v skupni višini 91 milijonov dinarjev.

Devet mesecev letošnjega leta smo na nivoju delovne organizacije zaključili s 673 milijoni dinarjev ostanka čistega dohodka za sklade.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V devetnajstih dneh oktobra smo dosegli 5.747 mio din realizacije (ali 302,47 mio din na dan), kar je za 10,4 % več, kot smo načrtovali. Rezultat se iz tedna v teden izboljšuje. Do konca meseca so še štirje dnevi, torej do zastavljenega cilja (6.303 mio din) ni več daleč. Ob normalni odpremi v teh dneh bo spodbuda za doseganje skupnega cilja poslovanja največja.

Oddelek za nagajevanje

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 15. 10. 1985 ponovno

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

1. varilec (odd. ključavničarjev), šifra 8636, D- 3,9 ktg., 1 oseba
2. 1. varilec (montažni oddelek), šifra 8656, D-3, 9 ktg., 1 oseba

Delo se opravlja v eni izmeni v sistemu 5+2.

Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje z dne 23. oktobra ponovno

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

Asistent za strojno vzdrževanje Jeklarnice, šifra 7697, U-5, 17 katg., 1 oseba

POGOJI: — visoka ali višja izobrazba strojne smeri,
— eno leto delovnih izkušenj.

Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

ČE NI, ...

... še vojska ne vzame, je življenjska modrost, ki jo je moja stara mama povzela iz dveh svetovnih vojn. Tudi fiziki so na svojo zastavo z velikimi črkami napisali geslo: iz nič ni nič. Seveda pa priznavanje fizikalnih zakonitosti zahteva določeno resnost, ki pri nas očitno ni v navadi. Za kaj gre:

V gradivu za 35. sejo zbora združenega dela skupščine občine Jesenice je med drugim govora tudi o karavanskem predoru in s tem v zvezi o rastočih kadrovskih potrebah in perspektivah za zaposlovanje. Seveda pa je 600 delavcev treba neke dobiti: ali si jih izmislimo ali pa površno preberemo kak planski dokument in si najdemo ustrezno žrtev. In Železarna, z več kot 6000 zaposlenimi, je očitno več kot primerna za to. V Železarni namreč gradijo novo jeklarno, v kateri bo zaposlenih bistveno manj delavcev kot v sedanji jeklarni in na plavžih, ki ju bodo ukinili. Poleg tega tudi modernizacija zmanjšuje potrebo po delavcih. Tako razmišljanje je sicer na videz brez napak, vendar pa ne upošteva nekaj neprijetnih dejstev. Tem slabše za dejstva.

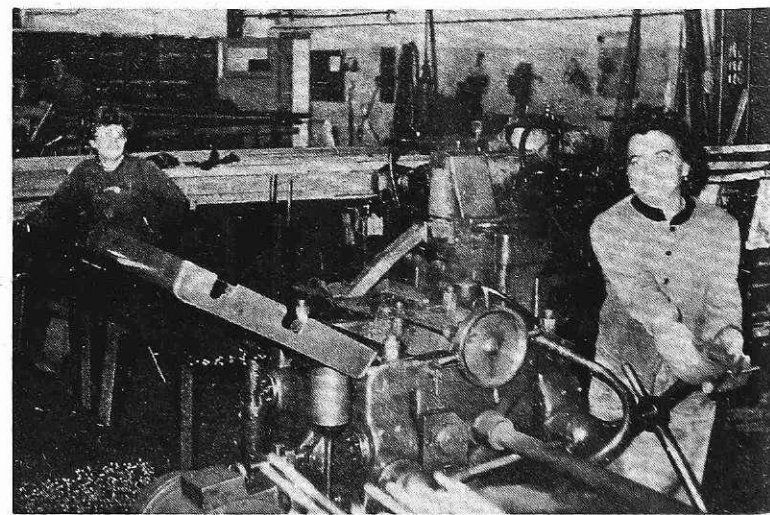
Železarni ta trenutek manjka precej delavcev, in to na ključnih mestih v proizvodnji. Naravna fluktuacija se giblje okrog petih odstotkov, letna fluktuacija delavcev pa kar okrog desetih, ali drugače povedano: kolikor se bodo zmanjšale potrebe po delavcih zaradi jeklarnice 2, bo ravno prav toliko, kolikor delavcev bo med tem časom odšlo iz Železarne.

In kar nič manj pomembno: investicija v jeklarno 2 je bila nujna tudi zato, ker se moramo prilagoditi omejenim kadrovskim virom v lastni občini. Zato je pričakovano, da bomo nenadoma postali kadrovski vir, najblajše rečeno, optimistično.

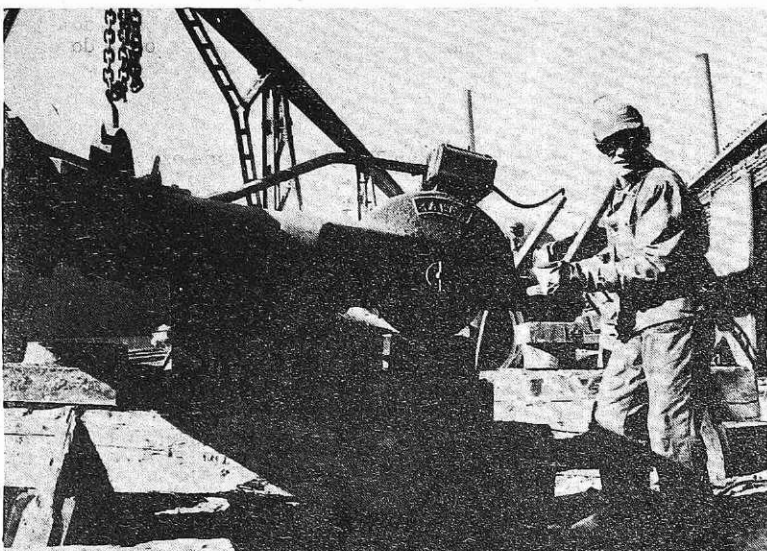
Prav zato je tudi naša konferenca delegacij za SIS za zaposlovanje sprejela stališče, da: »V naši delovni organizaciji ni verjetnosti, da bi nastopili viški delavcev. Z modernizacijo proizvodnje pokrivalo zgolj fluktuacijo, kar pomeni, da teh delavcev ne moremo obravnavati kot kadrovski vir za omenjene naloge. (infrastruktura karavanskega predora, op. BG)«

Nenazadnje pa se moramo zavdati, da bodo prav kadri imeli odločujočo vlogo v našem nadaljnjem razvoju, prva preizkušnja pa nas čaka ob zagonu nove jeklarnice, saj nas bo kadrovska stiska pripravila do tega, da bomo morali kar najbolj skrajšati prehodno obdobje med zagonom jeklarnice 2 in ukinitvijo SM jeklarnice, saj nam razpoložljivi kadrovski viri ne omogočajo, da bi lahko obratovali hkrati.

Borut Grce

V delavnici Jeklovleka (foto: S. Kokalj)

Brušenje (foto B. Grce)

BO KOKSA DOVOLJ?

V želji, da bi privarčevali čim več deviz in bi porabnike koksa prisilili h kar najbolj racionalni porabi, so se v Zveznem komiteju za energetiko odločili za uvoz enake količine premoga za koksiranje kot leto poprej. To pa je 500.000 ton manj kot znašajo letošnje potrebe, pač zaradi povečanja proizvodnje in odpiranja novih kapacitet. Oskrba s koksom naj bi bila letos na ravni iz leta 1984, ko smo imeli v Železarni dvomesečni remont na enem od plavžev. Zaradi tega je bila tudi poraba koksa bistveno manjša kot bi bila ob normalnem delovanju obeh plavžev. Na osnovi te porabe so nam za letos odmerili le 152.000 ton koksa namesto 173.000, torej 21.000 ton manj kot ga potrebujemo.

Z raznimi intervencijami preko SOZD, preko Združenja črne in barvaste metalurgije in livarn Slovenije skušamo sproti zagotoviti zadostne količine koksa. Tako ga dobavljamo enkrat iz Lukavca, drugič iz Bakra, pa z uvozom v obliki trgovinske menjave, vendar to ni prava rešitev, saj je tak koks veliko dražji od doma izdelanega. Za zdaj imamo v Železarni v zalogi 4.000 do 5.000 ton koksa, kar zadostuje za deset- do petnajstredno obratovanje plavža.

Z manjšim uvozom premoga za koksiranje je zvezni komitej za energetiko res privarčeval nekaj deviz, vendar je s tem povzročil mnogo škri bi porabnikom koksa. Pomanjkanje koksa bi namreč povzročilo veliko večjo škodo. Že sedaj, pri pripravih

za izdelavo energetske bilance za naslednje leto, bi morali tako v splošnem združenju črne in barvaste metalurgije in livarne Slovenije kot v komiteju za energetiko, in preko teh v Zveznem komiteju za energetiko, začeti z aktivnostmi za zagotovitev zadostnih količin koksa po pogojih energetske bilance za naslednje leto, ker je s koksom tako kot z vsemi drugimi stvarmi: najdražji je tisti, ki ga ni.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE JESENICE

Predsednik delavskega sveta Železarne Edo Kavčič je na podlagi 50. člena statuta delovne organizacije in 18. člena poslovnika za delo samoupravnih organov in delegacij

sklical

drugo sejo delavskega sveta, ki bo v torek, 5. novembra, ob 11. uri v dvorani samoupravljalcev.

Predsednik delavskega sveta je za sejo predlagal naslednji dnevni red:

- pregled izvajanja sklepov prejšnje seje,
- pregled sklepov delavskega sveta SOZD SŽ,
- izvajanje usmeritev na področju sistema delitve po delu,
- poslovna politika za leto 1986,
- ukrepi za izboljšanje poslovanja v TOZD Jeklarna,
- zahteva družbenega pravobranilca samoupravljanja občine Jesenice,
- ugotovitveni sklep o sprejemu pravilnika o načinu vodenja knjigovodstva,
- imenovanja,
- delegatska vprašanja.

CPSI

ZAPORA

Krajevna skupnost iz Lesc nas je obvestila, da bo zaradi gradnje križišča popolna zapora Alpejske ceste v centru Lesc, zato bo ukinjeno avtobusno postajališče pred Tulipanom do preklica.

Delavci, ki se vozijo iz Lesc, naj se preusmerijo na drugo najbližje avtobusno postajališče.

Oddelek za družbeni standard

V PRIPRAVAH NA KONGRESE OKREPITI AVANTGARDNO VLOGO ZK Z REVOLUCIONARNO TRADICIJO

Na 17. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije pretekli teden so obravnavali in sprejeli osnutek poročila o delu Zveze komunistov Slovenije med devetim in desetim kongresom ZKS in druge obveznosti v zvezi s pripravami na republiški in zvezni kongres ZK. Govorili so še o nalogah komunistov pri delu z mladimi, kar pa je vsebinsko povezano s predkongresnimi razpravami, v katere naj bi se poleg komunistov vključevali tudi drugi aktivni družbenopolitični delavci, množične organizacije, delegati, člani samoupravnih organov, strokovnjaki in mladina.

Že v uvodnem govoru sekretarja predsedstva centralnega komiteja ZKS, Miha Ravnika, kakor tudi v razpravi, ki je sledila, je bilo poudarjeno, da morajo priprave na kongrese zveze komunistov pomeniti mobilizacijo komunistov v političnem sistemu ter v socialistični zvezi delovnega ljudstva, na vseh delovnih in življenjskih področjih, predvsem za delo med mladimi. Ne glede na to, ali ocenjujemo razmere v materialni proizvodnji ali družbenih dejavnostih, ali ocenjujemo delovanje zveze komunistov in ostalih subjektivnih sil v političnem sistemu, mora biti prisotna objektivna kritičnost in samokritičnost, je bilo večkrat rečeno na omenjeni seji.

Prav to zadnje pa nam je, zaradi lakiranja stanja v zadnjih letih, mnogokje pa tudi danes, zamegljevalo resnično stanje in razmere. Zaradi tega je tudi zveza komunistov v številnih okoljih izgubljala ugled, prihajalo je tudi do posploševanja stanja v zvezi komunistov nasploh. Spomnim se enega od obiskov Sergeja Kraigherja v jeseniški občini, ko je po tem, ko je poslušal informacijo o stanju v občini in Železarni, dejal nekako takole: ko v neposrednih stikih v občini poslušajo informacije o stabilizacijskih prizadevanjih, se povsod optimalno ravna po stabilizacijskem programu; ko pa rezultate sumirajo v republiškem ali zveznem merilu, ugotavljajo velika odstopanja od dogovorjenih norm obnašanja in ravnanja.

Nedvomno je lakiranje informacij nekaterih občinskih vodstev zveze komunistov, ob nezadostnih neposrednih stikih članov partijskih organov, vključno s centralnim komitejem, s komunisti — neposrednimi proizvajalci, vplivalo tudi na nekatere posplošitve uvodničarja na 17. seji CK ZKS. Ko je govoril o aktivnostih v zvezi z vsebinsko pripravo na 13. sejo centralnega komiteja ZK Jugoslavije in javni razpravi o predlogu sklepov ter aktivnostih po sprejetju sklepov na 16. seji, je uvodničar ugotovil, da že takrat ni bilo ne organizacije ne organa zveze komunistov, redke pa so bile tudi organizacije zveze komunistov in komunisti, ki niso začeli resno in odgovorno razmišljati o družbenem trenutku ter o svoji vlogi in nalogah v sedanjih razmerah, iskati vzroke za krizne razmere v družbi in odgovore na vprašanja, kako uresničevati naloge, ki smo jih komunisti in tudi zveza komunistov kot celota opredelili kot cilj in zapisali v svoj program. Zelo posplošena ugotovitev, ki nedvomno izhaja iz že omenjenih lakiranih poročil nekaterih občinskih vodstev zveze komunistov, večkrat tudi plačanih funkcionarjev, ki na ta način morajo upravičiti svoj položaj oziroma »aktivnost« ali še bolj grobo rečeno, »plačov«. Seveda to že »sega na področje morale in kulture, ki pa je že druga tema, vredna vse pozornosti v predkongresnih razpravah.

Prav gotovo so to, kar je uvodničar trdil na seji centralnega komiteja, mnogokje tudi počeli, marsikje pa jih je ta razprava le bežno obšla; ker sicer bi se skoraj po letu in pol morali pokazati boljši rezultati, kot jih izkazujejo devetmesečni rezultati uresničevanja republiške resolucije in drugih dogovorjenih nalog in ciljev, še posebno na nekaterih območjih. Nikakor ne smemo in ne moremo zanikati določenih pozitivnih premikov na posameznih področjih, le-teh pa tudi ne posploševati, kakor tudi ne aktivnosti, ki so sledile navedenim sejam in sejam slovenskega centralnega komiteja zveze komunistov. Tako posploševanje namreč v okoljih, kjer se stvari niso nič ali zelo malo premaknile, še povečuje nezaupanje v zvezo komunistov. Ljudem je potrebno naliti čistega vina in z iskreno besedo povedati, kaj je dobro in kaj ni, in kaj je bilo narejeno, da bi se stvari izboljšale, ne pa stvari posploševati. Tako je delala partija tudi v preteklosti, ko je konkretno navajala posamezna območja, kjer so se stvari glede na dogovorjeno politiko v partiji prepočasno premikale ali spremenjale.

In če bi se, kakor je ugotovil Miha Ravnika na zadnji seji centralnega komiteja ZKS, resnično v vseh okoljih tako ravnali, bi morala biti bistvena merila rezultati in učinki takega ravnanja. Teh pa marsikje ni, ker, kakor je uvodničar tudi ugotovil, je mnogokje vzrok temu preveliki

neusposobljenost posameznih članov in organizacij zveze komunistov za ustvarjalno delovanje v političnem sistemu. Neznanje in naše pomanjkljivosti pa sovražniki zlorabljajo za napade na samoupravljanje, večkrat pa tudi neosveščeni ljudje, ki ne poznajo tokov naše socialistične revolucije.

Na ta vprašanja je v razpravi na seji CK ZKS zelo kritično opozoril Franc Šali in čeprav posamezniki v celoti niso soglašali z njegovim razmišljanjem, je predsednik predsedstva CK ZKS Andrej Marinc menil, da bi o vprašanih strukturi zveze komunistov morali razpravljati v delovnih organih centralnega komiteja ZKS. Prav tako pa menim, da bi morali razpravljati o strukturi delavskega razreda kot objektivno najbolj revolucionarnem družbenem subjektu, ki je, razumljivo, v Sloveniji in Jugoslaviji doživel bistveni kakovostni in številni napredek in preobrazbo, kakor je ugotovil Miha Ravnika na seji. Pri tem pa bi morali izhajati iz spoznanja, da je ta struktura v posameznih okoljih še posebno specifična.

Že iskustveno bi lahko ugotovili v našem občinskem prostoru, skoraj bi lahko rekli, izjemno heterogenost članov zveze komunistov in delavskega razreda. Med člani zveze komunistov se srečujemo tudi s takimi, ki namesto da bi se z močjo komunistične ideje, z marksističnim znanjem, z zgledom in delom bojevali za uresničevanje programa zveze komunistov, ustave, zakona o združenem delu in dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v okoljih, kjer delajo in živijo, s svojo neprizadetostjo ali glasnim izražanjem dvomov v naš nadaljnji razvoj, vnašajo v svoja okolja nemir in pesimizem. Včasih tudi stališča in mnenja, ki so v popolnem nasprotju z usmeritvami in cilji, navedenimi v omenjenih listinah. Za tako ravnanje ne more biti nobenega opravičila ne za preveliko neusposobljenost posameznih članov ali organizacij zveze komunistov, ker statut ZKS natančno opredeljuje tovrstne obveznosti članov in organizacij.

Seveda moramo pri tem vedeti, da so med člani zveze komunistov tudi taki, ki niso govorniki, da bi na zunanaj izražali svojo pripadnost politiki zveze komunistov, vendar pa morajo razumeti tokove naše socialistične revolucije in s svojim delom in zgledom dokazovati pripadnost partiji in njeni politiki. Med člani so tudi taki, ki so popolnoma imuni oziroma neobčutljivi do različnih negativnih pojavov v okoljih, kjer delajo in živijo, pa tudi do utemeljenih pripomb in mnenj, ki bi jim morali prislusniti in nanje reagirati. Tudi taki posamezniki so vmes, ki kaj radi na glas razmišljajo o »zavoženosti« naše politike, in ki ne priznavajo intenzivnega razvoja, ki smo ga dosegli, niti zaostrenih mednarodnih ekonomskih in političnih razmer, ki vplivajo tudi na razvoj pri nas, potencirano pa razglašajo naše objektivne in subjektivne slabosti in napake, največkrat na nepravem mestu. Tu so potem še razni sopotniki zveze komunistov, ki so vstopili v zvezo komunistov zaradi karierizma, itd.,

Kakor je bilo že večkrat rečeno, tega ne moremo posploševati, kajti, če ne bi imeli tudi revolucionarnih komunistov, ne bi dosegli takega naglega razvoja kot smo ga, niti ne bi bili kos sedanjim težkim gospodarskim in družbenim problemom, ki jih obvladujemo pa tudi uspešno rešujemo kljub še vedno prisotnim

lastnim slabostim in zapletenim mednarodnim odnosom. Verjetno pa je pripadnostna idejnopolična, socialna, izobrazbena oziroma kvalifikacijska heterogenost članov posameznih organizacij, pa tudi posameznih organov, vzrok, da se prepočasno uveljavljajo napredne težnje in prepočasno uresničujemo program ZK, ustava, zakon o združenem delu in dolgoročni program gospodarske stabilizacije. To pa dejansko pomeni, da doslej nismo ničesar naredili za idejno-politično diferenciacijo v zvezi komunistov, ki bi po stališčih 13. seje CK ZKJ lanskega leta morala biti konkretna in odločna. »Zveza komunistov« je bilo takrat poudarjeno, »se mora otestiti neaktivnih, omahljivih in korumpiranih članov, različnih oportunistov in karieristov ter vseh, ki s svojim vedenjem in kršitvami moralnih norm spodkopavajo ugled ZKJ in zaupanje delovnih ljudi. Za tiste, ki zastopajo ali trpijo nacionalistično ali drugo protisocialistično ideologijo, ni prostora v vezi komunistov.«

Vse to so problemi, s katerimi se bomo v konkretnih okoljih morali soočiti, jih analizirati in seveda tudi ustrezno ukrepati, da bomo v predkongresnem obdobju in v pripravah na kongrese zveze komunistov okrepili avantgardno vlogo zveze komunistov in njeno revolucionarno akcijo pri uresničevanju programa zveze komunistov, ustave, zakona o združenem delu in dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Le s takim delovanjem se bosta okrepila ugled in politična moč zveze komunistov med delavskim razredom in vsemi delovnimi ljudmi.

Le s takim delovanjem bomo dosegli idejno-politično enotnost zveze komunistov, ki se bo kot avantgarda delavskega razreda borila za to, da bo delavski razred kot razred na oblasti resnično lahko uresničeval svojo ustavno vlogo kot enoten, revolucionaren in trdno organiziran. Tudi v zvezi s to nalogo se bodo komunisti v naši občini morali soočiti s strukturnim sestavom delavskega razreda. Dejstvo je namreč, da nam je povojna urbanizacija prinesla velike strukturne spremembe, med katere prav gotovo sodi tudi nizka kvalifikacijska struktura zaposlenih v občini. Pri tem prav gotovo ne bomo smeli mimo podatka, da imamo v občini po zadnjem popisu prebivalstva, leta 1981, med zaposlenimi 40 % ne-kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev (SRS ena tretjina) in komaj 5,6 % zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo (SRS 10 %). Razen tega je med zaposlenimi precej takih, ki izhajajo iz okolij brez delavsko-razredne tradicije, z nizko razredno zavestjo in tako dalje. Vse to so prav gotovo posebnosti našega območja, ki zahtevajo še večjo angažiranost vseh subjektivnih socialističnih sil, zlasti zveze sindikatov in zveze komunistov.

Z zadnjo sejo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, na kateri so obravnavali osnutek poročila o dejavnosti Zveze komunistov Slovenije med obema kongresoma in ga poslali članstvu v pretres in dopolnitev, so postale priprave na kongrese zveze komunistov javna, odprta, široko idejno-teoretična in vsebinsko poglobljena in demokratična razprava, je na seji poudaril sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Miha Ravnika. Seveda pa ta razprava mora biti tudi podlaga za druge aktivnosti, ki bodo okrepile avantgardno vlogo zveze komunistov in njeno revolucionarno akcijo. V to razpravo se bo tudi vnaprej vključeval »Železar« in današnje razmišljanje je tudi spodbuda za demokratično razpravo, ki naj bi predvsem zasledovala kritične analize in komentarje o aktualnih problemih in vprašanjih razvoja v konkretnih okoljih, v občini in širši družbeni skupnosti.

Joža Varl

UPOKOJENCI!

Med zimsko sezono sektor novogradenj potrebuje več upokojencev za opravljanje del upravljalca parnega kotla na gradbišču jeklarne 2.

Za opravljanje navedenih del je potreben izpit za upravljanje s parnimi kotli.

Delo je večizmensko. Zainteresirani upokojenci naj se prijavijo pisмено na sektor novogradenj — energetska grupa v čim krajšem času. Informacije dobite po telefonu 2022 ali 2026.

Sektor novogradenj

ŠPORTNA OPREMA!

Obveščamo kupce športne opreme iz Železarne, da lahko v novembru, vsak dan od 7. do 18. ure, prevzamejo opremo v prodajalni ELAN v Begunjah.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 4. DO 10. NOVEMBRA

4. novembra, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.
5. novembra, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
6. novembra, Leon MESARIČ, vodja TOZD Želbljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
7. novembra, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a, tel. št. 89-040.
8. novembra, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.
9. novembra, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, tel. št. 88-012.
10. novembra, Janko PERNE, vodja Invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv na domu. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zaupanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 4. 11.	VANDA ENIKO	ALOJZ SLIVNIK
TOREK — 5. 11.	MATJAJ URH	MATJAJ KELVIŠAR
SREDA — 6. 11.	AVGUST NOVŠAK	IVAN SLAMNIK
ČETRTEK — 7. 11.	BOJAN FINC	BOGOMIR SVETINA
PETEK — 8. 11.	JANEZ ARH	BRANKO GERČAR
SOBOTA — 9. 11.	MARJAN PINTAR	JANEZ VEHR
NEDELJA — 10. 11.	BOŽIDAR INTIHAR	BORUT CEGNAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

V rednih delovnih dneh dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure

V prostih sobotah, nedeljah in praznikih dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure

Predaja poslov se opravi na vodstvu TOZD Vzdrževanje oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 4. do 9. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 14.30.
V soboto, 9. novembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalo od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za borce od 13.30 do 14.30.
V soboto, 9. novembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

1. dispečer vode, šifra 3336, D-3, 9 ktg., 1 oseba
2. upravljalca naprav za tekoča goriva Bela, šifra 3349, D-3, 8 ktg., 1 oseba
3. pomočnik strojnika Tbv, šifra 3233, D-3, 6 ktg., 5 oseb
4. stikalničar RTP Javornik, šifra 3118, D-4, 9 ktg., 1 oseba

POGOJI:

- Ad 1) — dokončana poklicna šola kovinarske stroke
— izpit za strojnika kompresorskih in črpalnih postaj,
Ad 2) — dokončana poklicna šola kovinarske stroke,
— izpit za strojnika kompresorskih in črpalnih postaj,
— dve leti delovnih izkušenj,
Ad 3) — dokončana poklicna šola kovinarske smeri,
Ad 4) — dokončana poklicna šola elektro smeri in tri leta delovnih izkušenj.
Kandidatom, ki pogojev v celoti ne bodo izpolnjevali, bomo omogočili obiskovanje potrebnih tečajev.
Prijava z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako za TOZD Energetika.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice, z dne 22. 10. 1985, ponovno

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

ŽERJAVOVODJA, šifra 7460, D-3, 6 ktg., 1 oseba

POGOJI: 8 razredov osnovne šole in žerjavovodski tečaj.
Delo se opravlja v dopoldanski izmeni in je primerno tudi za ženske.
Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu novembru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Anton KOKALJ, Energetika — 1. novembra; Peter SOKOLOVIČ, Jeklarna — 1. novembra; Jože JANC, Jeklarna — 2. novembra; Karel GASSER, Energetika — 4. novembra; Janko LIČEČ, Energetika — 6. novembra; Martin PAZLAR, ETN-RO — 7. novembra; Franc SKUMAVC, Transport — 7. novembra; Andrej VIDMAR, Profilarna — 7. novembra; Ivanka REBELJ, Družbena prehrana — 13. novembra; Edo CILENŠEK, ETN-OTK — 15. novembra; Janez KOKALJ, Remontne delavnice — 17. novembra; Niko ŠIPEC, ETN-OTK — 19. novembra in Franc VIDIC, Hladna valjarna Jesenice — 20. novembra.
Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

O IVANU ŽENU

Ivan Žen je bil že leta 1945 vpisan v seznam tistih, ki so poleg svojega dela, mislili tudi, kako bi izboljšali delovne naprave, da bi pri svojem delu imeli boljše rezultate.

Ivan Žen se je rodil leta 1911 na Jesenicah v delavski družini. Leta 1928 se je zaposlil v takratni Kranjski industrijski družbi kot ključavničar. Poleg Ivana so bili v Kranjski

industrijski družbi zaposleni še dva brata in sestra. Vsi trije Ženi so se vpisali med inovatorje, najbolj aktiven pa je bil Ivan. Sledil mu je mlajši brat Jaka, vzdrževalec v Šamotarju. Ivan Žen se je zaposlil kot ključavničar-vzdrževalec v obratu Plavž,

kjer je bil vse do leta 1948, ko je postal delovodja v Mehanični delavnici. Od leta 1949 do 1953 je bil zaposlen na delovnem mestu normirca. Nato je začel opravljati naloge referenta za obdelavo naročil v Strojnih delavnicah, do leta 1960. S prvim januarjem 1961, je prevzel delovno mesto vodje Kemične čistilnice na Jesenicah. Leta 1967 je bil starostno upokojen.

Njegova inovativna dejavnost se je začela leta 1945 in je trajala do leta 1958. V teh letih je predlagal 18

tehničnih izboljšav. Najbolj plodno je bilo leto 1946, ko je imel kar 6 predlogov izboljšav. Tudi na delovnem mestu vodje Kemične čistilnice je premišljeval o izboljšavah. Izpolnil je likalni stroj.

Ivan Žen je bil vse do svoje smrti zelo aktiven tudi v družbenopolitičnem življenju. Deloval je v DPD Svobodi. Zaslužen je za združitev jeseniške in javorjske godbe na pihala. Bil je tudi prvi predsednik Pihalnega orkestra jeseniških železarjev. Poleg glasbe je igral tudi šah.

Umrli je v 74 letu. Vsa leta od upokojitve je bil član društva upokojencev na Jesenicah.

Iz arhiva zbral Stane Torkar

PREPOLNI DELAVSKI VLAKI

Zaradi pritožb mnogih delavcev, da je na vlakih na progi Nova Gorica—Jesenice ob prihodu na delo jutranje izmene in ob odhodu z dela dopoldanske izmene gneča, smo zaprosili vodstvo Železniškega gospodarstva Jesenice TOZD Promet, da okrepi vlake. Dobili smo naslednji odgovor:

»Na podlagi vaših pritožb in zahtev smo opravili štetje potnikov in analizo zasedenosti vlakov štev. 3046 (odhod ob 14.20 uri iz Jesenic za Novo Gorico) in štev. 3041 (prijod iz Nove Gorice na Jesenice ob 5.30). Ugotovljeno je bilo, da so vaše ugotovitve v glavnem točne. Slabše razmere smo ugotovili na vlaku štev. 3041. Iz vlaka štev. 3046 že na postajališču Podhom izstopi 30 do 40 % potnikov, tako da od Podhoma ni težko najti prostega sedišča potnikom, ki potujejo dalje. Hkrati smo ugotovili, da je

zasedenost garnitur zelo neenakomerna.

Glede na to, da je vlak poln 8 km do Jesenic, okrepitev vlaka ni ekonomsko upravičena. Tudi tehnično jo je nemogoče izvesti, ker je vlak že tako sestavljen iz dveh garnitur, in ker gre za prometne konice. Vlak štev. 3041 bomo poskusili okrepiti v novi voznoredni dobi.

Glede na odgovor vodstva železniške postaje Jesenice, prosimo sodelavce za razumevanje.

Božo Pančur

Odtaljevalec (foto B. Grce)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ENERGETIKA

Na dvanaesti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika, ki je bila 24. septembra, so se člani dogovorili predvsem o organizaciji piknika v začetku oktobra na Poljanah, o pripravi na občni zbor, ki naj bi bil v soboto, 7. decembra, in o razdelitvi socialnih pomoči sodelavcem za nakup ozimnice. Sklenili so tudi, da bodo kupili devet abonmajskih kart za gledališče.

TOZD JEKLOVLEK

Tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek se pripravljajo na občni zbor. Na seji tretjega oktobra so se dogovorili, da bodo občni zbor sklicali 21. novembra. Predlog možnih kandidatov za nov izvršni odbor so dali v javno razpravo po samoupravnih delovnih skupinah. Te morajo predlog potrditi ali dopolniti ter pri tem upoštevati strukturo glede spola, starosti in števila kandidatov po SDS.

Dvema sodelavcema so dodelili denarno pomoč, povišali so hranarino za športno dejavnost s 400 na 500 din in sklenili, da se stroški pri delovne skupnosti za ekonomiko,

kladanju vagonov delijo na polovico: pol v korist sindikalne organizacije in pol dnini, ki vagon preklada.

TOZD LIVARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Livarna je imel redno sejo v ponedeljek, 7. oktobra.

Pripravili so izlet na Reko in ogled livarne 3. maj. Čeprav so si člani želeli dvodnevni izlet, ga zaradi pomanjkanja denarja niso mogli izvesti, in so se zato odločili za enodnevni izlet.

Od samoupravnih organov temeljne organizacije so zahtevali, da sprožijo postopek za valorizacijo premij, ker sedanje premije ne odgovarjajo več temu, čemur so bile namenjene. Pogovorili so se tudi o evidentiranih kandidatih za delegatska mesta v SIS in pomembnejše funkcije v občini. Predlog so pripravili skupaj z osnovno organizacijo ZK v Livarni.

Sklenili so povečati prispevek za udeležbo na športnih tekmovanjih, povišali so socialne pomoči z 2.000 na 5.000 din, prispevek za darilo upokojenim sodelavcem in za nakup vencev.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Enajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata

tehnično kontrolo, raziskave in novogradnje je bila v torek, 15. oktobra.

Sklenili so, da skličejo občni zbor 15. ali 22. novembra. Predlagali so kandidate za drugi mandat v konferenci sindikata Železarne, seznanili pa so se tudi z evidentiranimi kandidati za opravljanje odgovornih nalog v občinskih in republiških organih sindikata.

Obravnavali so predlog novega oblikovanja skupnih delegacij in konferenc delegacij za zboro občinske skupščine in skupščine SIS. Oblikovali naj bi štiri skupne delegacije:

- otroško varstvo, zaposlovanje, stanovanjske zadeve, socialno skrbstvo, invalidsko-pokojninsko zavarovanje (devet delegatov),
- vzgoja in izobraževanje, raziskovanje in zdravstvo (sedem delegatov),
- telesna kultura in kultura (sedem delegatov),
- zbor združenega dela (enajst delegatov).

Člani izvršnega odbora so na prošnjo razpisne komisije pozitivno ocenili dosedanje delo vodje sektorja novogradenj in vodje sektorja za ekonomiko.

Sodelavcem, ki so v preteklih devetih mesecih imeli manj kot 18.000 din dohodka na člana družine mesečno, so dodelili denarno pomoč za nakup ozimnice. Tako so za enajst sodelavcev namenili 66.200 din.

Kupili so tudi trinajst permanentnih kart za hokej. Za vsako so prispevali po 1.000 din.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Vratni podboji

Odbor za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji je na 5. seji, dne 26. oktobra, obravnaval devetmesečno poslovno poročilo. Pripomb sicer ni bilo, vendar pa so člani odbora sklenili, da je treba pogostriti kontrolo nad porabo vložka in pomožnega materiala. Kontrolirati je treba tudi, dobavo pomožnega materiala (varilne matice, barva) in neustrezne količine vrtni dobavitelju oziroma reklamirati.

Tudi glede ukrepov za boljše gospodarjenje v TOZD niso imeli pripomb, čeprav hkrati ugotavljajo, da so s finančnimi rezultati zadovoljni,

s proizvodnimi pa ne, in da je zato manjko treba nadoknaditi v naslednjih mesecih. Potrdili so tudi proizvodni plan za mesec oktober v višini 120 ton in za mesec november v višini 110 ton. V mesecu avgustu so delavci v TOZD opravili 396 ur, v septembru pa 132 ur nadurnega dela.

Planinskemu društvu Javornik-Koroška Bela je odbor podaril 8—9 vrtnih podbojev za popravilo planinskih koč, učencem II. letnika Višje šole za notranje zadeve v Ljubljani pa en vrtni podboj za srečelov. Sklenili so tudi, da se v bodoče male usluge koristijo le v okviru osem izdelavnih ur.

TOZD Žebljarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žebljarna je na 6. seji, dne 23. oktobra, ugotovil, da so družbeni plan v mesecu septembru izpolnili s 107,8 % (808,5 ton). Odpremi pa so 717,4 tone (95,3 %), od tega v izvoz 704 tone. Plan odpreme ni bil dosežen zaradi nekompletiranja naročil za ZDA. Vzrok: težja okvara žebljarskega stroja.

Občutne težave predstavljajo predvsem zastoji na žebljarskih strojih. Zaradi mehanskih okvar jih je bilo 700 ur, zaradi daljših okvar in remontov pa še 3312 ur. Na strojih za valjanje žebeljev so zastoji zaradi pomanjkanja naročil.

Na osnovi poročila o izvrševanju plana za september in poročila o izvajanju ukrepov stabilizacije je odbor zahteval, da delovodji in oba asistenta pripravita pisna poročila (vsak zase), oziroma mnenja in poglede na to, kje nastaja največ izmeta, kje so vzroki in kaj predlagajo za odpravo teh napak. Poročilo morajo vodju TOZD oddati do 10. novembra, ta pa bo pripravljen povzetek za odbor.

Referent OPD je odboru predlagal — zaradi krize, ki je nastala v TOZD

Žebljarna in zaradi ustavitve celotne odpreme in proizvodnje žebeljev za ZDA — naj bi operativni plan za mesec november znašal 500 ton, družbeni pa 700 ton. Odbor je takšen predlog potrdil, saj se predvideva, da bi to količino izvozili firmi Schmidt ter v Avstrijo in v Italijo. V kolikor bi bilo naročil več pa se operativni plan v skladu z obsegom naročil poveča. Orodjarno v TOZD Žebljarna pa je zadožil, da izdela dovolj orodij za stroje, ki bodo izdelovali določeno dimenzijo žebeljev za izvoz v Italijo. Ti stroji bodo morali namreč delati na tri izmene.

Vodja TOZD je člani seznanil tudi glede gibanja osebnih dohodkov v mesecu septembru. Le-ta je v mesecu septembru znašal na delavca v Železarni 59.160 din, na delavca v Žebljarni pa 53.080 din, kar pomeni, da žebjarji še vedno zaostajajo okrog 600 din za povprečjem Železarne, čeprav imajo 2320 din premije in 16 % stimulacije.

Prošnje društva rejcev malih živali odbor ni mogel ugodno rešiti, saj je bila prireditev pred sejo odbora.

TOZD Družbena prehrana

Odbor za gospodarstvo v TOZD Družbena prehrana je na svoji 2. seji, dne 10. oktobra, razpravljala o izvajanju varčevalnih ukrepov, o odpisih hrane oziroma materiala v samopostrežni restavraciji in kantinah in še o nekaterih drugih zadevah.

Iz poročila o izvajanju varčevalnih ukrepov je bilo razvidno, da si delavci v TOZD Družbena prehrana sicer prizadevajo doseči čim boljše rezultate, kar pa jim zaradi rasti cen osnovnih materialov, predvsem živil, povsem ne uspeva. Na osnovi poročila je odbor sklenil predlagati delavskemu svetu povišanje prodajnih cen v Samopostrežni restavraciji in Restavraciji železarne s 15. 10. 1985. Vodstva TOZD morajo v bodoče pošiljati podatke, koliko delavcev bo na določeni izmeni delalo, oziroma, koliko delavcev bo opravljalo remonte. Na ta način bi se namreč izognili odpisom neprodanih toplih obrokov, ki za TOZD predstavljajo precejšnja finančna sredstva. Če se ne bodo tako ravnavali, ne morejo zahtevati od TOZD Družbene prehrane toplih obrokov v primeru, da jih zmanjka. Sprejel je tudi sklep o ukinitvi zamenjave pretečenih bonov.

Mesečna vrednost odpisov zaradi neprodanih obrokov se giblje od 20.000 do 40.000 din. Število odpisov bi se zmanjšalo, če bi vodstva dajala vsaj približno točne podatke o številu delavcev na določeni dnini, remontu, izrednem delu, dopustih. V TOZD Družbena prehrana pa ob enem priznava, da je drugi vzrok odpisanim obrokom v nekalitetno pripravljeni oziroma skuhani hrani.

Problem z odpisi se je pojavil v mesecu septembru, ko so v kantinah Martinarna, HVŽ, Javornik in Transport morali odpisati kar 175

obrokov v vrednosti 14.255 din. Odpisali so srčke v omaki, vampe in oboro

13. in 14. septembra, ker so bile jedi brez pravega okusa in s preddko omako. O tem odpisu (zlasti vampov) morata vodja samopostrežne restavracije in kantine ter vodja kuhinje podatki do 15. novembra pisno poročilo. Odbor bo potem to zadevo ponovno obravnaval. Sklenil pa je tudi, naj se skliče posebni sestanek, ki mu bodo prisostvovali delavke, ki so delale na dnini, ki je skuhala vampe, vodja kuhinje, vodilne kantine kantine kantine, kjer so delavci zavrnil topli obrok in kjer so ga prodale ter dva člana odbora. Tako naj bi ugotovili tisti pravi vzrok, zakaj je bil obrok v enih kantinah prodan, v drugih pa ne. Po mnenju odbora bi se utegnili zgoditi, da je do redkih vampov lahko prišlo tudi zaradi neenakomerne delitve po termos posodah.

Na predlog vodje TOZD je odbor podelil tudi po 1000 din nagrade osmim delavcem oziroma delavkam PD Biograd n/m, ki so pred pričetkom letne sezone, poleg svojega dela, ko kapacitete še niso bile polne, ostrugali in prebarvali kovinske stole in mize, ki so nameščene pred hišicami. Udeležencem Gostinsko turističnega zbora v Portorožu (moška in ženska ekipa v kegljanju) je odobril prevoz s kombijem.

Seznanil se je tudi z informacijo o varčevalnih ukrepih z energijo ter s problematiko tekočega vzdrževanja v TOZD. Za delavke, ki bodo delale v novi delilnici Jeklarne bo organiziran seminar s področja vzdrževanja, obračunavanja in vodenja TG obrazcev ter s področja tehnologije.

BL

PREVENTIVNO CEPLJENJE

V novembru in decembru bomo organizirali preventivno cepljenje proti gripi. Cepljenje bodo opravljali zdravniki Obratne ambulate Železarne Jesenice.

Zaradi čim boljše organiziranosti in nabave ustrezne količine cepiva, prosimo vse, ki ste zainteresirani za cepljenje, da se prijavite na tel. št. 3213 do 8. novembra.

Hkrati prosimo, da izrazite željo, kje bi se radi cepili: na rešilni postaji Valjarna Bela, fizioterapiji ali v kurativnih ambulantah Obratne ambulate Železarne Jesenice.

A na osnovi prijavi bomo izdelali okrožnico, s katero vas bomo seznanili o datumih in kraju cepljenja.

v. d. Vodja odd. za zdravstvo in socialno varstvo
Ivanka Zupančič

»ŠKODA, DA NI TRAJALO DALJ ČASA«

Tako je v svoji razpravi poudaril predsednik SKUPŠČINE MDA JESENICE '85 in eden najstarejših brigadirjev, ki še hodijo po mladinskih delovnih akcijah širom Jugoslavije, 43-letni Ratomir Žugič-Zule na skupščini MDA Jesenice '85, ki je bila v soboto, 19. oktobra 1985, na Jesenicah.

Delegat skupščine MDA Jesenice '85 je v imenu vodstva MDA in organizatorja MDA Jesenice '85, koordinacije sveta ZSMS Železarne, pozdravil komandanta MDA Zvone Kovačič, ki je v svojem poročilu omenil uspehe in težave pri organizaciji letošnje mladinske delovne akcije (poročilo je bilo že objavljeno v našem glasilu). Na koncu svojega poročila se je komandant MDA Jesenice še enkrat zahvalil vsem udeležencem letošnje mladinske delovne akcije, ki so s svojim poštenim delom na delovnem jeklarju 2 prispevali, da je mladinska delovna akcija Jesenice '85 popolnoma uspešna. Še posebej pa je poudaril:

»Mladi smo z letošnjo mladinsko delovno akcijo na Jesenicah dokazali, da mladinsko prostovoljno delo ni v krizi, v krizi je najbrž organizacija in vodenje posameznih mladinskih delovnih akcij. Dokazali smo, da so mladi še kako pripravljeni pomagati pri graditvi pomembnih gospodarskih in družbenih objektov kot je Jeklarja 2. Ob tem si pridobivajo pozitivne delovne navade. Prav tako se je pokazalo, da so takšne mladinske delovne akcije lahko tudi z ekonomskega stališča upravičene in da se lahko same financirajo ter ustvarijo pozitiven finančni rezultat. Še posebej pomena je bilo druženje, tovarštvo, širjenje bratstva in enotnosti in solidarnosti med mladimi, ki je bilo na zelo visoki ravni.«

V razpravi so sodelovali: **RATOMIR ŽUGIČ**, predsednik skupščine, delavec v DO Celik Beograd: »Kot star brigadir sem bil z letošnjo mladinsko delovno akcijo izredno zadovoljen, saj je v mojem dolgem brigadirskem življenju pomenila poživitev. Kljub temu, da je vodstvo MDA prvič organiziralo tovrstno akcijo, je svojo nalogo zelo dobro opravilo. Naselje je bilo enkratno, delovni pogoji pa pravi brigadirski. Imam le eno pripombo. Škoda je, da mladinska delovna akcija ni trajala še en teden, kajti prav ta teden je manjkal, da bi bili naši rezultati še boljši. Menim, da smo se brigadirji pred koncem šele dobro spoznali, zaživel pravo brigadirsko življenje. Želim si, da bi bile naše vezi še trdnješe in da bi se pogovorno srečali na MDA.«

DRAGUTIN GVOZDIČ, komandant mladinske delovne brigade Jeseniško-bohinjski odred: »Brigadirji naše brigade menimo, da je bilo na MDA:

- prehrana, zdravstvo in varstvo odlično,
- namestitve brigadirjev in higiena nadpovprečna,
- vodstvo MDA je svojo nalogo dobro opravilo,
- sodelovanje med brigadirji dobro, kljub temu, da nismo našli skupnega jezika z vodstvom MDB Železar.

SULJO BEŠLAGIČ, brigadir MDB Železar: »Strinjam se, da je bilo so-

delovanje med brigadama slabše, kar je obremenjevalo vodstvo MDA in trasersko službo. Vodstvu MDB očitam, da je za požarne ponoči imenovalo tudi dekleta.«

RAMADAN SUHONJIČ, brigadir iz DO Metal Bosanska Gradiška in član MDB Železar: »Mi brigadirji iz Bosanske Gradiške smo z mladinsko delovno akcijo zelo zadovoljni. Zelo smo bili presenečeni nad gostoljubjem. Program interesnih dejavnosti je bil zelo pester, čeprav osebno menim, da so bili izleti tudi velik strošek.«

BRANKO RAKIČ, namestnik komandanta za interesne dejavnosti v MDB JBO (D. Milovanović — Beograd): »Mislim, da bi lahko v prihodnje kakšno okroglo mizo izpostavili, predvsem tisto, ki za brigadirje ni

tako zanimiva. Drugače pa je bil program interesnih dejavnosti dober.«

ZORAN KRAMAR, namestnik komandanta MDA za interesne dejav-

nosti: »Program interesnih dejavnosti je bil narejen po želji brigadirjev. Moram pohvaliti vse udeležence, ki so pokazali veliko volje in ustvarjalnosti pri izvedbi tega programa. Politične šole na MDA so res neprijetne, zato smo se odločili za okroglo mizo o posameznih področjih.«

ANTON POŽAR, predsednik OK ZSMS Jesenice, se je v imenu OK ZSMS Jesenice vsem sodelujočim zahvalil za uspešno mladinsko delovno akcijo. »Akcija ni bila samo pomoč pri gradnji jeklarne 2, temveč tudi propaganda mladinskega prostovoljnega dela. Naša naloga je, da v naslednjem letu MDA ponovimo.«

Na koncu skupščine mladinske delovne akcije se je komandant MDA še enkrat zahvalil vsem za pomoč, najprizadevnejšim članom vodstva MDA in ostalim mladincem pa so bila podeljena priznanja. Z. K.

31. OKTOBER — DAN VARČEVANJA

31. oktober je dan varčevanja. Letos na ta dan Ljubljanska banka praznuje svoj 30-letni obstoj. Mislite, da je spodbujanje k varčnosti posebnost današnjega časa? Ne, zavest o pomenu varčnega ravnanja z denarjem je že zelo stara. Tudi šole skušajo učencem vcepiti to lastnost že ves čas, odkar obstajajo.

Na vsaki osnovni šoli imajo pionirsko hranilnico, in seveda tudi na naši. Vsa leta jo je vodila tovarišica Metka Rojnik, sedaj, ko je zapustila našo šolo, je to delo prevzela tovarišica Romana Kranjc. Pionirska hranilnica je odprta od ponedeljkovih, torekov in četrtek, med 12. in 13.30. Učenci radi nosimo v hranilnico svoj prihranjen denar. Obresti ne dobivamo, pač pa praktična darila, ki nam jih poklanja Ljubljanska banka. Lani smo dobili: mošnjiček, brisačko, glavnik, zobno krtačko, pismo, potiskano z emblemom Pikapolonice, foto album, ravnilo, koledar, letos pa tudi še kresničko. V naši pionirski hranilnici delamo tudi pionirji sami. Delo radi opravljamo, seveda pa zahteva od nas natančnost in vestnost. Ljubljanska banka nam pomaga pri tem delu. Vsako leto enkrat izide tudi Pikapolonica, list za mlade varčevalce.

Železarski globus

VENEZUELA

V tej južnoameriški državi je v prvem polletju letos narasla proizvodnja surovega jekla za 15,4 % in doseгла 1,55 mil. ton v primerjavi z 1,33 mil. ton v prvem polletju lani. Tudi proizvodnja končnih železarskih izdelkov je narasla za 10,6 % v primerjavi z istim obdobjem lani. Istočasno pa je padlo domače povpraševanje po železarskih izdelkih za 5,6 %. Zato se je ustrezno tudi povečal izvoz oziroma se je znižal uvoz železarskih izdelkov.

valce. Večina izvodov je natisnjenih v slovenščini, po nekaj tisoč pa je prevedenih in natisnjenih v hrvaškem, srbskem in makedonskem jeziku. Zelo lepo je ilustrirana. V njej so prispevki otrok o varčevanju. Otroci veliko premišlujejo o denarju, ker se zavedamo, da ga ni lahko zaslužiti. Radi bi imeli veliko stvari, vendar nam starši ne morejo kupiti vsega. Veliko otrok ima tudi žepnico. Zato sem zapisala svoje misli o žepnici:

ŽEPNINA: Če dobiš denar od dedka ali babice, ga shraniš v hranilnik in si potem nekaj kupiš — vendar to ni žepnina. Denar, ki ste ga zaslužili s kakšnim delom ali dobili v dar in ga potem hranite, da bi si kaj kupili, je eno, žepnina drugo. Žepnina je redni znesek, ki vam ga dajejo starši na mesec. To je vaša plača. Doma ste z vsem preskrbljeni. Vendar imate tudi sami polno drobnih izdatkov. Če nimate žepnine, prosite starše vsak dan za kak dinar. Pri tem se lahko prerekate ali denar resnično potrebujete ali ne. S svojo žepnino pa razpolagate sami. Seveda tudi za njo ne dobite vsega, kar bi želeli. Žepnina pa ne pomeni le občutek samostojnosti, ampak tudi odgovornost, da boš ta denar znal pravilno obrabati. Če žepnine še ne dobivate, se o tem pogovorite s starši. Kolikšna naj bo, je vprašanje, ki muči otroke in starše. Višina žepnine je odvisna od starosti otrok. Otroci enake starosti naj bi imeli enako žepnico. Otrok potrebuje žepnico, da se bo naučil gospodarno ravnati z denarjem in da ga bo znal ceniti.

Alenka

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA
KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Če danes podrobneje analiziramo dogodke na različnih straneh sveta, odkrijemo podobne poskuse in akcije. Npr.: atentat na izvoljenega predsednika Libanona Džemala poleti 1982 in izraelska okupacija zahodnega Bejruta sta v tem smislu zelo nazorna primera.

Pri ustvarjanju neposrednega povoda za napad na Poljsko v letu 1939 je aktivno osebno sodeloval vodja abwehra admiral Canaris. Na poljskem primeru jasno vidimo, da so bile izkušnje iz Avstrije in Češkoslovaške glede specialnega delovanja vojaške obveščevalne službe izkoriščene v kar največji meri. Akcije nemškega abwehra ob napadu na Poljsko očitno kažejo, da je vojaška obveščevalna služba dokončno nastopila kot element, ki deluje neposredno skupaj z operativnimi enotami. Ne samo pri zbiranju obveščevalnih podatkov, temveč tudi kot neposredni udeleženec specialnega vojaškega delovanja in raznih drugih tajnih operacij.

Pred odločilno ofenzivo proti Nizozemski, Belgiji in Franciji spomladi leta 1940 so naravna in gospodarska bogastva Danske in Norveške pritegovala pozornost fašističnih agresorjev. Osnovna ideja nemškega načrta za napad je bila: bliskovito in brez vojne napovedi napasti in zasesti Dansko in Norveško. S tem bi obe državi vključili v nemški vojni potencial. V takšnih primerih je težko razlikovati akcije specialnih sil in akcije rednih enot wehrmachta. Vsekakor pa vloga specialnih sil pri okupaciji Danske in Norveške ni brez pomena. Upravičeno je njihov obstoj in v praksi potrdila zasnova o njihovi uporabi.

Potem ko sta Francija in Anglija zavrgli Hitlerjevo ponudbo za mir 8. oktobra 1939, je Hitler ukazal, naj se pripravi ofenziva čez ozemlja Luksemburga, Belgije in Nizozemske. S pomočjo specialnih sil mu je to tudi uspelo.

Pri napadu na Jugoslavijo so imele specialne enote polka Brandenburg natančno določene naloge. Zavarovati so morale gorske prelaze Jezerskih vrh, Ljubelj in Podkoren ter prodor pod Karavankami za delovanje glave 2. nemške armade. Ta je imela nalogo, da s prostora Celovec—Graz s severozahoda prodre v našo državo in zavzame njen severozahodni del skupaj z Zagrebom. Poleg tega so morale zavarovati hitro prodiranje udarnih skupin 12. nemške armade, katere glavne sile so bile grupirane v Bolgariji, deloma pa tudi v Romuniji. Naloga 12. nemške armade je bila hkrati napasti Jugoslavijo in Grčijo. Oklepna skupina Kleist je hitela preko Niša in Kragujevca proti Beogradu. Naloga omenjenih enot je bila zavzeti Djerdap in Sipski prekop ter preprečiti rušenje prekopa in zavarovanje plovbe po Donavi. Uspešno nalogo okupacije Jugoslavije so opravile specialne enote v sodelovanju s »peto kolono« in rednimi oboroženimi silami.

NEMŠKE SPECIALNE SILE V PROTIPARTIZANSKIH
OPERACIJAH

Z okupacijo Evrope in dela ZSSR je vojna v nasprotju z nemškim pričakovanjem šele prišla v odločilno fazo. Predvidevanja Nemcev, da bo v prvih devetih do sedemnajstih tednih Rdeča armada odločilno poražena, se niso uresničila. Nemške armade so ob ogromnih izgubah ne le zastale, temveč so se po neuspehu pred Moskvjo začele tudi umikati.

Ob istem času je na okupiranem sovjetskem ozemlju čedalje bolj naraščal odpor. Ze spomladi leta 1942 je v Ukrajini delovalo 100 partizanskih odredov s približno 36.000 borci, v Belorusiji 227 oddelkov s približno 28.000 borci itd.

Takšen razvoj stanja na okupiranih ozemljih je prisilil nemško poveljstvo, da poleg devetih divizij ojača svoje sile v zaledju — seveda v škodo sil na fronti.

Hitler se je odločil, da Jugoslavijo stre vojaško in kot državno tvorbo. Z delitvijo interesnih območij so Nemci menili, da bo na Balkanu zavladal »red in mir«. Ze v prvem letu vojne se je vstaja razvnela. CK KPJ je 22. julija 1941 pozval ljudstvo k upor. Osvobodilne sile so šteje 80.000 borcev v prvem letu vojne. Leta 1942 se je število borcev proti okupatorju povečalo na 150.000. Okupator je moral v tem času v naši državi imeti več kot 700.000 svojih in kvizlinških vojakov.

IZKUŠNJE DELOVANJA NEMŠKIH SPECIALNIH SIL

Nacistična Nemčija je leta in leta izkoriščala razne manjšinske, narodnostne, profašistične skupine in organizacije za sistematično spodbujanje notranjih ureditev posameznih držav — žrtev.

Podrobnejša analiza raznovrstnega specialnega delovanja pred drugo in med drugo svetovno vojno kaže nedvomno pomembne razlralne elemente:

Tomaž Iskra
OD RUDE DO JEKLA

9

To je bila ena največjih pridobitev za okolje v zadnjih 30 letih. Mesto Jesenice in okolje sta že lepša.

POSTOPKI VAKUMSKE
METALURGIJE

Če metalurške reakcije potekajo po pritisku, ki je nižji od atmosferskega to je, v vakuumu, govorimo o vakuumski metalurgiji.

Vakuumska metalurgija se je začela razvijati po letu 1950, v glavnem zaradi potrebe po odstranjevanju plinov iz jekla. Na začetku je bil razvoj počasen, ker je bil zaradi majhnih kapacitet črpalk potreben zelo dolg čas za doseganje nizkega pritiska. Šele hiter razvoj vakuumskih črpalk velikih zmogljivosti (parni elektorji) ob koncu petdesetih let je omogočil razvoj različnih vakuumskih postopkov.

20. decembra 1983 je na Jesenicah prvič stekel vakuumski postopek taljenja. To je eden večjih uspehov naše metalurgije.

ODDELEK TEHNIČNE KONTROLE

Da pa vemo, kakšno jeklo bomo naredili, moramo iz peči vzeti vzorec. Za ta postopek ima martinar pripravljen drog z zajemalko na koncu. S to zajemalko zajame tekoče jeklo. Potem počaka, da se jeklo nekoliko ohladi in vzorec strese na tla, v obli-

ki majhnega valjčka. Tega pošlje po zračni pošti, celi, na oddelek za tehnične kontrole. Tam napravijo kemično analizo in jeklarji takoj zvedo za kvaliteto jekla.

Poleg oddelka tehnične kontrole je še razvojni oddelek, ki se v povezavi z Metalurškim inštitutom ukvarja z znanstvenim delom na področju metalurgije. Na tem oddelku delajo delavci z visoko izobrazbo: inženirji, magistri, doktorji znanosti.

PREBOD IN VILVANJE

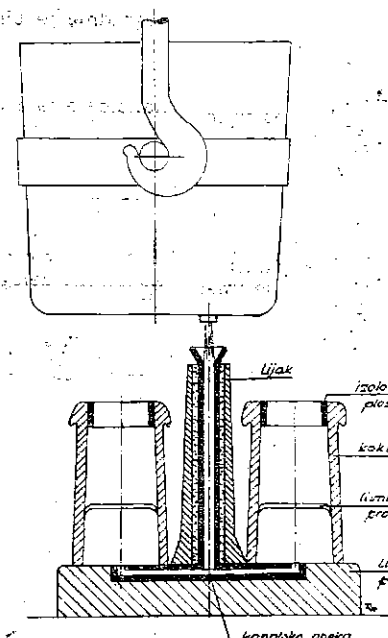
Jeklar mora skrbno paziti na prebod peči. Ko z drogovin prebode martinovko, mora stati v primerni razdalji, da ga vroče tekoče jeklo ne opeče.

Jeklarji vlivajo jeklo iz peči v livne ponve. Prostor, v katerem vlivamo jeklo, se imenuje livna jama. V livnih jamah so livni vozovi na železniških tračnicah. Na livnih vozovih so livne ponve, ki so stalno ogrevane.

Iz livne ponve, ki jo dvigne dvigalo velike moči, jeklarji vlivajo jeklo v posebne posode iz litega železa, ki jih imenujemo kokile. V kokilah se tekoča talina — jeklo strdi in ohladi. Tak kos jekla imenujemo ingot ali brama.

VALJAVEC

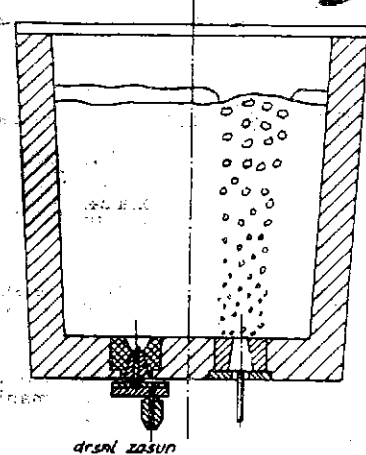
Delo valjavca je zelo različno in pestro. Iz velikega kosa vlitga jekla, ingota ali brame, ki ga prej segreva v posebnih pečeh, imenovanih globinske peči, valja v vročem stanju trakove, pločevino in žico različnih debelin in velikosti. Velike kose jekla valja v gredice, blume in slabe (kvadratne, pravokotne oblike), ki se uporabljajo kot polizdeiki za nadaljnjo hladno predelavo.

Vilvanje jekla iz livne ponve v kokile

Valjavec v kontrolni kabini premika ročice in usmerja valjanec (blum, slab) med valji z določeno hitrostjo toliko časa, dokler ga ne izvalja na določeno debelino. Valjavec valja jeklo različne debeline v trakove in žico.

Valjavec valja s pomočjo kontrolnih mehanizmov jeklo med dvema valjema.

Valja se vrtita v nasprotnih smereh. Za to so izdelane posebne naprave. Imenujemo jih valjavsko ogrodje. Valjavsko ogrodje sestavlja dva valja ali več. Te pogonjajo električni elektromotorji. Valjavsko ogrodje uporabljamo tako za vročo kot za hladno predelavo jekla.

Nadaljnja predelava poteka v hladnem stanju. Te poznamo več vrst: hladno valjanje trakov, vlečenje žice, oblikovanje profilov, raznih oblik (kotniki, kvadratno, pravokotno, okroglo, šestkotno jeklo).

Če se pelješ z avtomobilom ali vlakom, vidi, da je pločevina izdelek valjavca. Tudi pločevina štedilnika ali pralnega stroja je izdelek valjavca, nenadomestljiv polizdelek za avtomobilsko, elektromotorsko, industrijsko gospodinjstkih aparatov in še za vrsto drugih.

Nadaljevanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

LESEN VODO

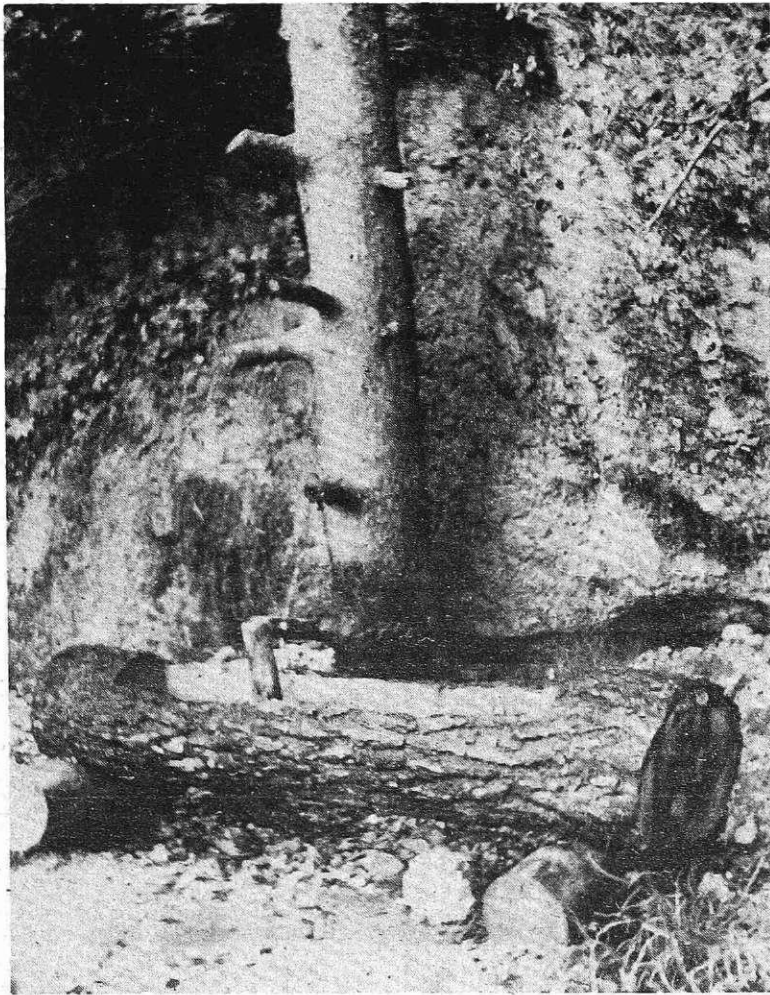
je 61 milijonov dinarjev, v breme zdravstvene skupnosti 23 milijonov dinarjev in v breme skupnosti otroškega varstva 15 milijonov dinarjev. Na rešilnih postajah so opravili

potrebno vse vloge za reševanje
vanjskega vprašanja na novo vred-
notiti. Ugotovili so, da nima ustrezno
rešeno stanovanjsko vprašanje 661
delavcev.

Govorimo o znanju kot kvalitativno novem generatorju napredka. Govorimo o novih dimenzijah in značilnostih napredka, o novi moči, ki se daje delu in ustvarjanju na sploh. Znanost in inovacije so že danes in bodo v prihodnje še bolj pomemben element družbene produktivnosti dela. Da pa bi inovacije po

Akcija je dobila pomembno družbeno podporo, toda še zmerom premajhno, da bi bila sprejeta v vsaki osnovni organizaciji združenega dela.

LESEN VODOVOD IN KORITO

Delavci Turističnega društva Kranjska gora prizadevno skrbijo za čim
lejšo ureditev svojega kraja in njegove okolice.

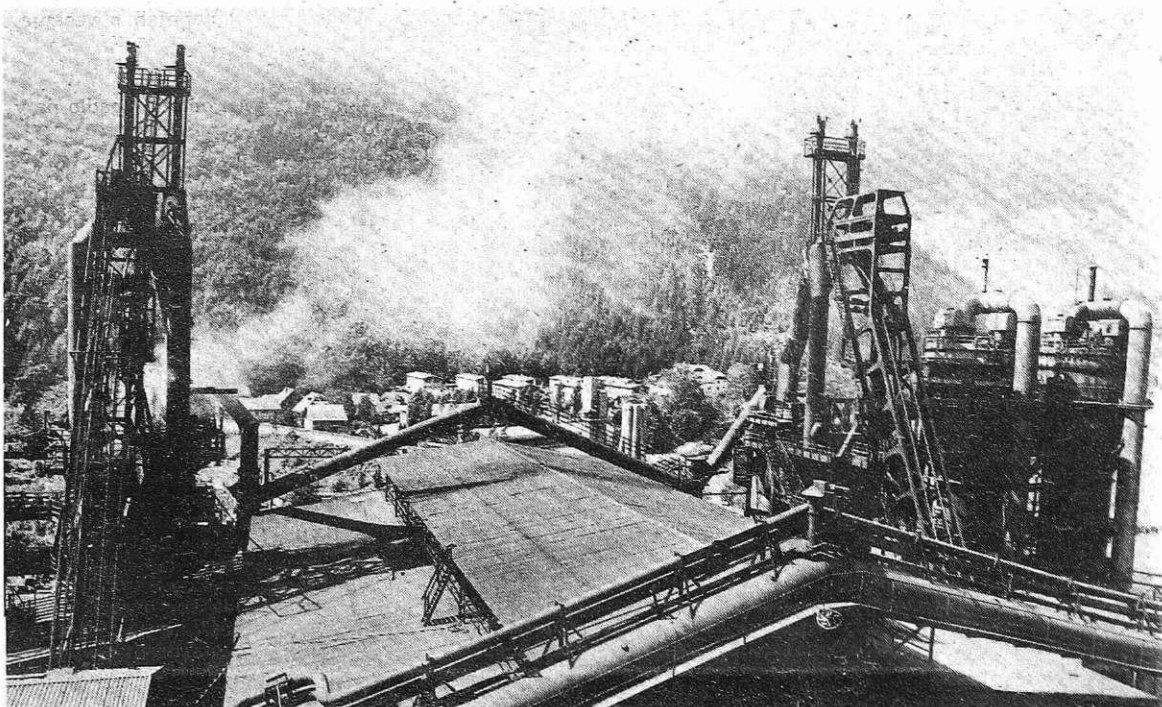
Letos so uredili več novosti, med katere vsekakor sodi tudi tale svojevr-
stni vodovod in korito, ki stoji ob cesti na Vršič nasproti elektrarne.

Zajeli so številne kapljice, ki drse po mahu v cev, ki je speljana skozi de-
blo borovca. Pri spodnji prevrtani veji priteče voda zopet na dan in pada v
korito.

(tekst in foto Branko Blenkuš)

[illegible]

p. s. Še vedno je uporabnikov tega program, zlasti tistih, na katere se nanaša drugi del sporočila na zaslonu, vedno manj.

Panorama (foto B. Grce)

OBRAVNAVALI BODO ANALIZO RAVNI POKOJNIN, UVELJAVLJENIH V RAZLIČNIH OBDOBJIH

V začetku tega tedna so delegacije za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju SPIZ) prejele gradivo za 18. sejo zbora delegatov enote SPIZ v občini Jesenice, ki bo že v torek, 5. novembra, ob 14.30 v sejni sobi zdravstvenega doma na Jesenicah. Kljub temu, da je obiška seja sklicana v dokaj kratkem roku (strokovna služba SPIZ običajno posreduje gradivo dovolj zgodaj), pozivamo delegacije za SPIZ v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v Železarni, da se sestanijo, obravnavajo gradivo in sprejmejo stališča ter delegirajo delegata za konferenco delegacij na ravni Železarn, ki bo v ponedeljek, 4. novembra, ob 13. uri v sejni sobi samoupravljalcev.

Na prejšnji seji so delegati na svojem zboru enote SPIZ (20. junija) med drugim obravnavali tudi spremembe in dopolnitve statuta SPIZ. V Železarni so delegati podprli predlagane spremembe, podobno pa so storili tudi udeleženci okrogle mize 26. septembra. Vendar pa se v slovenskem merilu še vedno »krešejo iskre« okrog predloga, da naj se osebni dohodek, dosežen z delom preko polnega delovnega časa (ki se šteje kot poseben delovni pogoji), upošteva v pokojninsko osnovo v celoti, brez preračunavanja na poln delovni čas. Zato bodo spremembe in dopolnitve statuta SPIZ pripravljene za sprejem šele za decembrsko sejo skupščine SPIZ SR Slovenije.

Delegacije za SPIZ opozarjamo zlasti na naslednje zadeve iz gradiva za 18. sejo zbora delegatov:

- analiza ravni pokojnin, uveljavljenih v različnih razdobjih, s predlogi ukrepov za odpravo razlik ter
- planska dokumenta SPIZ.

ANALIZA RAVNI POKOJNIN, UVELJAVLJENIH V RAZLIČNIH OBDOBJIH S PREDLOGI UKREPOV ZA ODPRAVO RAZLIK

To analizo mora SPIZ (skladno z zveznim zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju) izdelati najmanj enkrat v vsakem srednjeročnem planskem obdobju. Pri njeni izdelavi pa je treba tokrat upoštevati, da zakon uporabljamo relativno malo časa, ter da je število upokojencev, ki so se dejansko upokojili v tem srednjeročnem obdobju, relativno majhno. Poleg tega pa je raven njihovih pokojnin, zaradi vpliva izredne rasti osebnih dohodkov vseh zaposlenih, nižja od pokojnin, uveljavljenih v obdobjih pred tem sred-

njeročnim obdobjem. Zvezni zakon namreč spreminja dosedanja način izračunavanja pokojninske osnove tako, da je pokojnina, uveljavljena v določenem obdobju, tudi pokojnina iz tega obdobja. Zato analiza ne zajema primerjave ravni pokojnin, uveljavljenih v tem srednjeročnem obdobju, s pred tem uveljavljenimi pokojninami.

Na raven pokojnin, uveljavljenih v različnih razdobjih, vplivajo različni dejavniki: izračunavanje pokojninske osnove in odmera pokojnine, usklajevanje pokojnin, najnižja in najvišja pokojninska osnova, vrsta zavarovanja, zahtevnost dela, panoga dejavnosti.

Analiza je pokazala, da obstajajo razlike med pokojninami, uveljavljenimi v različnih razdobjih, vendar so večinoma utemeljene. Neutemeljene razlike so po oceni odbora za plan in finance skupščine SPIZ SR Slovenije, podane le pri pokojninah, uveljavljenih po splošnih predpisih, odmerjenih po kategoriji delovnega mesta ter pri pokojninah, pri katerih je bil za izračun pokojninske osnove kot zadnji upoštevan osebni dohodek iz leta 1974 oziroma leta 1975. Takšne razlike se odražajo tudi v ravni pokojnin borcev NOV po 9. septembru 1943 oziroma do 13. oktobra 1943, uveljavljene v navedenih obdobjih. Zato odbor predlaga, da se te pokojnine s 1. januarjem 1986 uskladijo takole:

- pokojnine, odmerjene po kategoriji delovnega mesta, se povečajo za 20 %
- pokojnine upokojencev, pri katerih je bil za izračun pokojninske osnove kot zadnji upoštevan osebni dohodek iz leta 1974 oziroma leta 1975, pa se povečajo za 7 % oziroma za 4,5 %.

Na ta način bi bilo v Sloveniji deležnih uskladih pokojnin približno 20.000 upokojencev, za kar bi bilo potrebno zagotoviti dodatnih neto 30 milijonov dinarjev mesečno oziroma bi bilo treba povečati prispevno stopnjo iz osebnega dohodka za 0,1 %.

PLANSKA DOKUMENTA SPIZ

Samoupravni sporazum o temeljih plana SPIZ v SR Sloveniji za obdobje 1986—1990 smo v Železarni v fazi osnutka obravnavali na zborih delavcev prek samoupravnih delovnih

skupin že julija letos, vendar ni bilo pripomb.

Samoupravni sporazum o temeljih plana je osnova za izdelavo srednjeročnega plana razvoja SPIZ v SR Sloveniji za obdobje 1986—1990 ter letnih planov SPIZ. Srednjeročni plan razvoja podrobno opredeljuje pomembnejše kazalce družbenoekonomskega razvoja Slovenije, temeljne srednjeročne cilje razvoja dejavnosti SPIZ, obveznosti SPIZ pri zagotavljanju pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter potrebna sredstva za uresničevanje razvojnih usmeritev SPIZ.

Delegacije in delegati bodo obravnavali še nekaj drugih zadev.

GMOTNI POLOŽAJ UPOKOJENCEV V LETU 1985 S PREDLOGI ZA USKLADITEV POKOJNIN

Na osnovi razpoložljivih podatkov o gibanjih osebnih dohodkov, sedanjega gmotnega položaja upokojencev ter razpoložljivih finančnih sredstev SPIZ predlaga odbor za plan in finance, da se s 1. decembrom 1985 uskladijo pokojnine na račun povečanja osebnih dohodkov v letu 1985 še za 6 %. Za to bo potrebno še 6.600 milijonov dinarjev, kar bo mogoče zagotoviti iz večjih prihodkov SPIZ zaradi višje rasti osebnih dohodkov (kot je bilo načrtovano) ter povračil federacije. Vendar pa bo ta uskladitev močno poslabšala likvidnost SPIZ. S 1. januarjem 1986 pa bi se pokojnine lahko uskladile še za 14 %.

OBRTNIKI, SVOBODNI UMETNIKI IN PODOBNI BODO IZBRALI ZAVAROVALNO OSNOVO DO KONCA LETA

Obrotniki, svobodni umetniki in podobni plačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tako, da je osnova, na podlagi katere so zavarovani, njihov ugotovljeni osebni dohodek. Prej se je osebni dohodek ugotavljal po določenih ustreznih družbenega dogovora, sedaj pa se tudi za te zavarovance lahko uporabi sklep skupščine SPIZ o izvajanju pokojninskega in invalidskega zavarovanja o osnovah za odmero pravic ter za obračunavanje in plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Pri tem je treba določiti rok, v katerem lahko ti zavarovanci izberejo zavarovalno osnovo za letošnje leto (ta je 31. december 1985).

Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o natančnejših pogojih, kdaj se šteje, da je zavarovanec preživel svoje družinske člane, je potreben zaradi uskladitve s sporazumom o uresničevanju socialno varstvenih pravic. Med dohodke družinskih članov se bo poslej katestrskega dohodka, ki ga določi pristojni organ skupščine skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Aneks k samoupravnemu sporazumu o svobodni menjavi dela na področju usposabljanja invalidnih oseb za delo v obdobju 1982—1985 (za letošnje leto) je potrebno skleniti vsako leto, saj opredeljuje obseg in ceno storitev, ki jih opravlja Zavod za rehabilitacijo invalidov Ljubljana ter Center za poklicno usposabljanje in zaposlovanje invalidov Celje.

Informacija o številčnih podatkih štetja zavarovalne dobe s povečanjem vsebuje lanskoletne podatke o številu zavarovancev, ki so delali na beneficiranih delih po panogah dejavnosti in po stopnjah povečanja. Podobni podatki so tudi o upokojenih. Število delavcev z beneficirano delovno dobo je poraslo v rudnikih, železarnah in prometu, upadlo pa v grafični industriji, livarnah, proizvodnji razstreliv, gospodarstvu in pomorskem ribištvi. Lani so organizacije združenega dela vplačale za beneficirano delovno dobo približno eno milijardo dinarjev oziroma 67 % več kot leta 1983.

Predlog pravilnika o osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke funkcionarjev SPIZ bodo prejeli le delegati za novembrsko sejo skupščine SPIZ SR Slovenije. Ta pravilnik je treba uskladiti z letos sprejetim družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke funkcionarjev v SR Sloveniji. V pravilniku so določena tudi povračila materialnih stroškov funkcionarjev in delegatov SPIZ v SR Sloveniji. Posebej pa bo morala skupščina SPIZ SR Slovenije sklepati o določitvi višine honorarjev članov odborov za uveljavljanje in varstvo pravic v SPIZ ter članov izvedenskih organov SPIZ, ker pravilnik teh honorarjev ne določa.

Nada Dejak

TRESLA SE JE GORA . . .

Čeprav je republiška skupščina na svoji seji dne 27. junija 1985 ponovno obravnavala osnutek sprememb in dopolnitev ZAKONA O STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU (v nadaljevanju ZSG), tudi novo besedilo ni bilo sprejeto. Po hitrem postopku pa je bil spremenjen 145. člen zakona, saj je bilo več kot očitno, da stanovanjske skupnosti nimajo namena ustanavljati posebnih sodišč združenega dela. Zato je spremenjen 145. člen ZSG OPUŠTIL OPREDELITEV DATUMA, do katerega naj bi stanovanjske skupnosti ustanovile posebna sodišča združenega dela. Prvotna zamisel, naj bi se zakon o stanovanjskem gospodarstvu do 1. julija 1985 celovito spremenil, saj je izvajanje njegovih določb zaradi njihove nepreciznosti in nejasnosti povzročalo v praksi velike težave, je padla v vodo.

Nerešena so ostala tako pomebna vprašanja kot so:

- obveznost plačila lastne udeležbe,
- obveznosti etažnih lastnikov do skupnih prostorov v stanovanjski hiši,
- določitev nalog hišnega sveta,
- zagotavljanje sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj upokojencev, študentov, učencev, itd.,
- solidarnostna stanovanja,
- učinkovit način izterjave obveznosti etažnih lastnikov oziroma imetnikov stanovanjske pravice.

Če se sprehodimo v leto 1981, ko je zakon o stanovanjskem gospodarstvu določil plačilo lastne udeležbe pri pridobitvi stanovanjske pravice in v bistvu s tem le povzel obstoječo prakso Samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela, so se v tem trenutku pojavila tudi sporna vprašanja glede časovne uveljavitve 33. člena, glede zamenjave stanovanj, oprostitve plačila oziroma odložitve plačila. Ker določba 33. člena ne vsebuje kriterijev o višini lastne udeležbe, po nekaterih stališčih delavcem, ki so pridobili stanovanjsko pravico do 30. 6. 1982, to je do uskladitve SSA z zakonom, ni bilo potrebno plačati lastne udeležbe (republiški komite za zakonodajo), saj je neposredno uporabljiva le samoupravna norma. Sodišče združenega dela SRS pa je zavzelo nasprotno stališče, da določba 33. člena zavezuje vsakogar, ki pridobi stanovanjsko pravico do stanovanja v družbeni lastni, da prispeva lastna sredstva, ker gre pri tem za zakonsko obvezo in torej ni bistveno, če samoupravni splošni akt v OZD ni bil usklajen oziroma sprejet.

Do sporov glede plačila udeležbe prihaja največkrat ob preselitvah. Po določbi tretjega odstavka 33. člena ZSG, je potrebno ob preselitvi v večje ali več vredno stanovanje plačati lastno udeležbo glede na razliko v revalorizirani vrednosti prejšnjega in novo pridobljenega stanovanja — s pogojem, da je bila lastna udeležba ob prejšnji pridobitvi stanovanjske pravice že plačana. Situacije, ko imetnik stanovanjske pravice ob prejšnji pridobitvi stanovanjske pravice lastne udeležbe ni plačal, zakon ni uredil. Zato je del prakse stal na stališču, da je v tem primeru potreb-

no plačati neokrnjeno višino lastne udeležbe. Razlaga po kateri bi moral imetnik stanovanjske pravice ob preselitvi vselej plačati polno višino lastne udeležbe, če je ni plačal ob prejšnji pridobitvi stanovanjske pravice (čeprav tedaj plačilo ni bilo obvezno), večinoma v praksi ni prodrlo. Iz vsega tega je razvidno, da je zaradi nepreciznosti in nejasnosti te določbe prihajalo v praksi do razlik tako pri plačevanju kot tudi pri obračunavanju lastne udeležbe.

Izvajanje določb 33. člena ZSG predstavlja v praksi veliko oviro za doseg cilja — racionalnejšo porabo stanovanjskih površin.

Predlagatelj je v osnutku sprememb in dopolnitev 33. člena sicer precizneje opredelil obveznost odplačila lastne udeležbe, razširil krog upravičencev, ki so oproščeni plačevanja le-te, dopustil možnost odložitve odplačila za čas po vselitvi, hkrati pa dal možnost prizadetim imetnikom stanovanjske pravice, da v roku enega leta od uveljavitve zakona zahtevajo vračilo udeležbe, ki so jo plačali po sedaj veljavnem 33. členu, pa jo na podlagi sprememb ne bi bili dolžni plačati oz. bi bil znesek ustrezno manjši. Ve te spremembe pa so ostale v predalih.

Tako smo po skoraj petih letih veljavnosti zakona o stanovanjskem gospodarstvu končno dočakali tudi njegove spremembe in dopolnitve — pa čeprav je spremenjen le en sam člen in čeprav ta sprememba ni odgovorila na nobeno od ključnih vprašanj oz. nejasnosti, ki jih je prinesla uveljavitev tega zakona v praksi.

Železarski globus

AVSTRALIJA

LR Kitajska je postala pomemben poslovni partner avstralskih rudnikov v katerih kopljejo premog za koksiranje. V prvem polletju letošnjega leta so ga kupili 85,3 mil. ton, kar je za 32,6 % več kot v istem obdobju lani, ko so ga kupili 64,3 mil. ton. Tudi prodaja premoga za koksiranje na Japonsko, Taivan in v Južno Korejo je v tem obdobju narasla.

OGLEDALI SO SI NUKLEARNO ELEKTRARNO V KRŠKEM

V okviru meseca požarne varnosti so člani Poklicne gasilske in reševalne službe ter industrijskega gasilskega društva Železarn 23. oktobra pripravili strokovno ekskurzijo v Krško. Seznanili so se z organiziranostjo, opremljenostjo in usposobljenostjo poklicne gasilske enote Krško in gasilske službe v nuklearni elektrarni.

Udeleženci so se v Krškem najprej zbrali v predavalnici poklicne gasilske enote, kjer jih je pozdravil namestnik poveljnika. Na kratko jim je razložil organiziranost enote. Posebnost enote je v tem, da skrbi za požarno varnost v tovarni celuloze, kjer so velike količine vnetljivega lesa in klora. Skrbijo tudi za požarno varnost v nuklearni elektrarni Krško. Temu ustreza je tudi opremljenost enote. Zelo veliko opravijo strokovno tehničnih posegov. Zaradi zahtevnosti je kvalifikacija pogoj za sprejem na delo, vsi člani enote pa se usposobijo tudi za vožnjo in upravljanje vseh vozil in naprav.

Po ogledu vozil in opreme v Domu gasilcev so si udeleženci ogledali nuklearko. Najprej so se ustavili v recepciji. Tu so si z zanimanjem ogledovali opazovalno službo, ki neprestano s senzorji in drugimi napravami na TV ekrani opazuje okolico elektrarne. Udeležencem so v posebni dvorani prikazali film o objektih in delovanju elektrarne. Pred ogledom je vsak v zame no za osebno izkaznico, dobil posebno kartico. Z njo je bil šele mogoč vstop v nuklearko. Stalne kartice s sliko imajo tudi delavci elektrarne.

Po ogledu centrale, ki je ograjena z visoko mrežo in bodečo žico, so šli na dobro kosilo v manjšo vas pod Gorjanci. Po ogledu Forme vive in več umetniških slikarskih razstav v Kostanjevici, so se udeleženci, obogateni z vsem, kar so videli in slišali, vrnili zadovoljni domov.

B. B.

Potreba po ustreznejši delovni organizaciji za opravljanje del in opravil za gospodarjenje s stanovanji, stanovanjskimi hišami in poslovnimi prostori v družbeni lastnini, prenove idr., je v naši občini že nekaj let v ospredju.

Predlog za ustanovitev nove delovne organizacije za navedena področja je pripravil Stefan Rodi v okviru elaborata o organizacijskih spremembah BUSP Jesenice, objavljen pa je bil v 33. številki Železjarja, 22. avgusta 1985.

Preden preidemo na razmišljanje o navedenem predlogu, je prav, če se ponudimo pri nekaterih podatkih, ki nazorno ilustrirajo razsežnost in pomembnost omenjenega predloga.

1. Ob koncu leta 1984 je bilo v naši občini 458 stanovanjskih hiš s 5.272 družbenimi stanovanji in 283.711 m² stanovanjske površine.

2. Poleg tega je bilo 117 poslovnih prostorov s 17.827 m² površine, večina v družbenih stanovanjskih hišah.

3. Vrednost 5.272 družbenonajemnih stanovanj znaša skoraj 670 starih milijard dinarjev.

4. Od 458 stanovanjskih hiš so v štirih letih veljave ZSG le v 108 ustanovili hišno samoupravo, kar pomeni komaj 23 odstotkov.

5. V 5.272 družbenih stanovanjih živi skoraj polovica prebivalcev naše občine.

6. V letu 1985 je bila delitev stanarine za 5.272 stanovanj takale:

amortizacija	51,54 %
večje investicijsko vzdrževanje	17,11 %
sredstva za hišne svete, majhno vzdrževanje	11,79 %
upravljanje (dela — opravila DSSS BUSP)	14,10 %
funkcionalni stroški	5,46 %

(Gornje podatke je 12. julija 1985 posredovala OK SZDL Jesenice računovodkinja BUSP.)

7. V naši občini se je letos povišala stanarina in sicer 1. februarja za 38 % in 1. julija za 37 %, torej skupno za 75 %.

8. Ekonomska stanarina v Jugoslaviji in v naši občini — nekaj primerov stanarin za m².

v BiH	8,79 din/m ²
v Črni gori	11,47 din/m ²
na Hrvaškem	15,92 din/m ²
v Makedoniji	12,43 din/m ²
v Sloveniji	22,86 din/m ²
v Srbiji	18,80 din/m ²
v Vojvodini	13,38 din/m ²
na Kosovu	11,55 din/m ²

— Med prebivalci 109 občin v BiH najceneje stanujejo v Jajcu, Maglaju, Tesliću, Livnu, Trebinju, Foči, Zvorniku, Banovičih in Iljašu, in sicer po 10,00 din/m² (podčrtal V. B.).

— Najdražje stanovanje je v Sarajevu in Zenici (12,00 oz. 12,43 din/m²), sledijo Bihać (12,15), Mostar (11,25), Tuzla (10,67), Doboj (10,27).

(Gornji podatki so povzeti iz Dela, 3. 9. 1985, str. 2).

V naši občini z letošnjo 75 % podražitvijo znaša stanarina za m² 40,47 din (podčrtal V. B.). V nekem konkretnem jeseniškem primeru s stanovanjsko površino 76,74 m² in 3.159,00 din mesečne stanarine, znaša stanarina 41,16 din/m².

1. KAJ VSE ZAVIRA RAZVOJ DRUŽBENOEKONOMSKIH IN SAMOUPRAVNIH ODNOSOV V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU V NAŠI OBČINI

Stanovanjska zakonodaja primerne ureja področje stanovanjskega gospodarstva. Vendar zakonodaja in praksa ne hodita po isti poti. Vzrok je več. Naj jih nekaj naštejemo:

1. Družbenopolitične organizacije, zlasti Socialistična zveza, niso razvijale dejavnosti v prid razvoju in krepitevi stanovanjske in hišne samouprave.

2. Jeseniški komunisti so lani in letos sprejeli sklepe o uveljavljanju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Žal niso bili uresničeni.

3. Zakon obvezuje samoupravno stanovanjsko skupnost (SSS), da strokovno pomaga pri oblikovanju in delovanju hišne samouprave, pogodbeno DO in upravni organ občine, ki so doslej opuščali te dolžnosti in naloge.

4. Pravimo, da je samoupravljanje stanovanj ustanovni del samoupravljanja v krajevni skupnosti. To je pragmatično načelo in politična dikcija. Dalj od tega še nismo prišli. Nekaj bi lahko storili sveti stanovalci pri KS kot pospeševalci delovanja hišne samouprave.

5. Delegatski sistem na področju obravnavane družbene dejavnosti se ni prebil do potrebne veljave in učinkovitosti. Vzrok so tudi neustrezni

delegati v samoupravnih organih, temeljnih delegacijah in SSS.

6. Glas aktivistov hišnih svetov, glas delegatov v svetu stanovalcev pri KS, glas delegatov v zboru uporabnikov SSS občine Jesenice je prešibak.

Nekje lahko preberemo: »Tam, kjer naš človek dela in živi, tam se začne samoupravljanje.« To je sicer naša politična zapoved, a ji manjka zavzetosti. Zavzetost pa je srp, ki žanje uspehe. (Podčrtal V. B.)

2. MNENJE IN PRIPOMBE K PREDLOGU OBLIKOVANJA NOVE DELOVNE ORGANIZACIJE DOMINVEST

Po Rodijeve predlogu naj bi nova DO DOMINVEST razvijala svojo dejavnost na dveh področjih, in sicer:

- gospodarjenje s stanovanjskim skladom v dveh enotah:
 - tehnično vodenje sklada in
 - finančno vodenje sklada,
 - novogradnje, tudi z dvema enotama:
 - investitorstvo in
 - nadzor.

DO naj bi se ukvarjala še s **stransko dejavnostjo** in sicer:

- izvajanje investitorskih opravil v družbeno usmerjeni stanovanjski graditvi in
- strokovno nadzorstvo nad gradnjami objektov.

Podrobnejši opis delovanja te delovne organizacije je razviden v 33. številki Železjarja. S stališča stanovanjskih samoupravljalcev in stanovalcev v družbenih stanovanjih terja Rodijeva zasnova nove DO DOMINVEST skrbno in temeljito proučitev. Temu je namenjeno tudi naslednje razmišljanje.

1. Rodi v nekem smislu prejucira DO DOMINVEST, ne ponuja drugačne možnosti, ki bi bila sprejemljivejša za družbeno stanovanjsko sosesko.

2. Nesprejemljiva je teza o dolgoročni pogodbi med skupnostjo stanovalcev in DOMINVESTOM. Glede na dosedanje slabe izkušnje, dvomimo, da bi se skupnost stanovalcev pustile z verigo vezati na novo DO, ker ni razlogov za zaupanje.

3. Avtor je spregledal 7. člen Pravilnika o minimalnih tehničnih in drugih normativih in standardih ter Prilogo 3. Naloge in opravila za upravljanje stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini (Uradni list SRS št. 39/83), kar je osnova za določanje stroškov upravljanja družbenih stanovanj in stanovanjskih hiš. Na tej podlagi bi bilo mogoče urejati plačevanje teh stroškov.

4. Očitna je težnja, da bi se tudi v novi DO zadrževala stara praksa: za malo opravljenega dela drago plačilo.

5. V predlogu ne zasledimo argumentov za tolikšno število zaposlenih (22 oziroma 29). Vsiljuje se vprašanje, ali imajo pri današnjem BUSP izdelan katalog del in opravil, ki bi bil osnova za utemeljitev predvidenega števila zaposlenih. Rodi odgovarja na to preveč površno. Dejavnost DOMINVESTA naj bi obsegala dve osrednji in še stransko dejavnost. Za vsako posebej bi moral navesti število zaposlenih.

6. Pomisleke poraja tudi prikazna finančna konstrukcija celotnega prihodka in njegove notranje delitve v novi DO. Pričakovali bi približen prikaz prihodka, ločeno po navedenih dejavnostih DOMINVESTA.

7. Pogrešam vsaj približen prikaz stroškov upravljanja, ki bremenijo del stanarine in razmerje v odstotkih glede na njeno notranjo delitev.

8. Razmišljanje o osnovni trošmerne dejavnosti DOMINVESTA nas privede v dilemo, ali je sploh smiselna in sprejemljiva za hišne samouprave in stanovalce v družbenih stanovanjih, še zlasti, če jo navežemo na že omenjene pomisleke.

9. Upravljanje 5.272 stanovanjskih enot in še 117 poslovnih prostorov je obsežno in zahteva smotrno gospodarjenje.

10. Glede na navedeno kaže proučiti misel o decentralizaciji stanovanjskega gospodarjenja in upravljanja na območju Plavža, kjer je največ družbeno stanovanjskih hiš (skoraj 40 % celotnega stanovanjskega fonda v občini).

3. MNENJA O PREDLAGANI DO VZDRŽEVANJE IN STANOVANJSKO OGREVANJE

Glavna dejavnost DO bo vzdrževanje, prenova in nadomeščanje stanovanj in stanovanjskih hiš in poslov-

nih prostorov. Ta dejavnost bo obsegala:

1. Izvajanje obrtnih instalacijskih del za naslednje stroke: krovstvo, kleparstvo, ključavničarstvo, mizarstvo, tesarstvo, zidarstvo, steklarstvo, pečarstvo, teracerstvo, elektroinstalaterstvo, vodoinstalaterstvo in tem sorodna dela.

2. Opravljanje servisov oz. popravil razne opreme, vgrajene v stanovanjske objekte.

Obe dejavnosti nove DO sta opredeljeni kot dejavnosti posebnega družbenega pomena. To pomeni, da v skladu s 47. členom ZSG delegati iz vrst skupnosti stanovalcev, delavci OZD, KS, DPS in DPO enakopravno z delavci nove DO v delavskem svetu odločajo o naštetih zadevah.

Obe navedeni enoti pridobivata večji del sredstev prihodka iz stanovanjskega gospodarstva, kar Rodi utemeljuje s tem, da sta se uspešno razvijali in dopolnjevali. Predlagana oblika nove DO naj bi bila prehodna. V prehodnem obdobju (2 leti) je, po mnenju avtorja, potrebno predlagati ustreznejšo rešitev. Pričakuje sodelovanje pristojnih upravnih organov in organizacij v občini, še posebej SSS občine Jesenice in skupnosti stanovalcev.

Na koncu je predstavljen celotni prihodek nove DO v višini 246 starih milijard, dohodek pa naj bi znašal 5,18 starih milijard.

S tem smo povzeli osnovne značilnosti Rodijevega predloga preoblikovanja TOZD v DO.

Pripombe in mnenja o predlogu bi lahko strnili v naslednje:

1. Predlog je zgrajen, kot da gre za že izvršeno dejstvo in ne ponuja še kakšne druge možnosti.

2. Iz predloga ni razvidno, ali bo rešitev res boljša in cenejša za uporabnike.

3. Predlog ni zanimiv, če je namenjen le zamenjavi dosedanje napise table z novo, pa ne zagotavlja, da bodo dela bolj kvalitetno in sproti opravljena.

4. Težko je verjeti, da bo predlagana organizacija le začasna. Nektanje Stanovanjsko podjetje Jesenice in sedanji BUSP nista v dobrih 20 letih uspela organizirati ustrezne obrtne storitvene dejavnosti. Rodi pa sedaj pričakuje, da bodo v dveh letih ta problem rešili drugi z nekakšnim združevanjem dela in sredstev.

5. Iz predloga ni moč ugotoviti, da gre za 5.272 stanovanj v 458 stanovanjskih hišah in 117 poslovnih prostorov. Avtor je še spregledal, da hišnim svetom vsako leto ostane v banki okoli 1,2 stare milijarde neuporabljenih sredstev. Na navedenem bi morala temeljiti zasnova nove delovne organizacije.

6. Izkušnje in praksa potrjujejo, da je kadrovsko vprašanje osrednji problem. Neodraslost, neusposobljenost in nizka stopnja delovne morale zaposlenih na področju vzdrževanja so vzrok za nezadovoljstvo uporabnikov. Posledica so neracionalno porabljene stanarine, kar občutijo tudi stanovalci v družbenih stanovanjih na svojih žepih. Zato je treba pri snovanju nove delovne organizacije razmišljati o ustreznih kadrovski sestavi.

7. Rodi se ne spušča v vprašanje nagajevanja po delu. Navaja predvideno realizacijo celotnega prihodka in njegovo delitev.

Kaže, da vzdrževalci BUSP niso nagajevani po delu in rezultatih dela, ampak po določeni urni postavki. Tak način nagajevanja ne spodbuja delavca k boljšemu delu. V novi DO bodo potrebne tudi spremembe na področju nagajevanja delavcev.

S temi razmišljanji, pripombami in mnenji prav gotovo nismo izčrpali vsega. Še nekaj vprašanj je ostalo odprtih za nadaljna razmišljanja.

4. RAZMIŠLJANJEM NA ROB

Kaže, da avtor elaborata ni zadel žeblja na glavo. Ustreci je hotel drugim, ne pa uporabnikom. To sklepamo iz njegovih zaključnih misli (Železjar, 29. 8.), ko pravi, da predlagane spremembe uveljavljajo zahteve in predloge (podčrtal V. B.) izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice in drugih organov in organizacij. V predlogu ni omenjeno, da dopušča diskutabel o morebitnih dopolnilnih predlogih prizadetih uporabnikov in zainteresiranih občanov.

Ob tem so se porodile še te sklepe ne misli:

1. Osrednje razmišljanje je bilo namenjeno predlagani DO DOMINVEST in DO VZDRŽEVANJE in STANOVANJSKO OGREVANJE.

2. Hišne samouprave in stanovalci v družbenih stanovanjih imajo dovolj razlogov, da se aktivno vključijo v razpravo o predlaganih novih DO.

Pričakovana je tudi tvorna dejavnost DPO.

3. V Rodijeve predlogu je preveč neznank. Premalo je podatkov, da bi lahko razreševali probleme.

4. Današnji (ne)pogodbeni odnosi med Skupnostjo stanovalcev na eni in BUSP Jesenice na drugi strani ne ustrezajo samoupravnemu položaju stanovanjskih samoupravljalcev in stanovalcev v družbenih stanovanjih. Tudi zato bo potrebno vsebinsko pogodbenih odnosov z novo organizacijo ustrezno spremeniti in dopolniti, zlasti na področju svobodne menjave dela.

5. Glede na prihodnje volitve bo potrebno z ustreznimi kandidatskimi izbiri okrepiti delovanje stanovanjske in hišne samouprave. S kadrovskimi okrepitvami se bodo povečale možnosti za uveljavljanje samoupravljanja na tem področju.

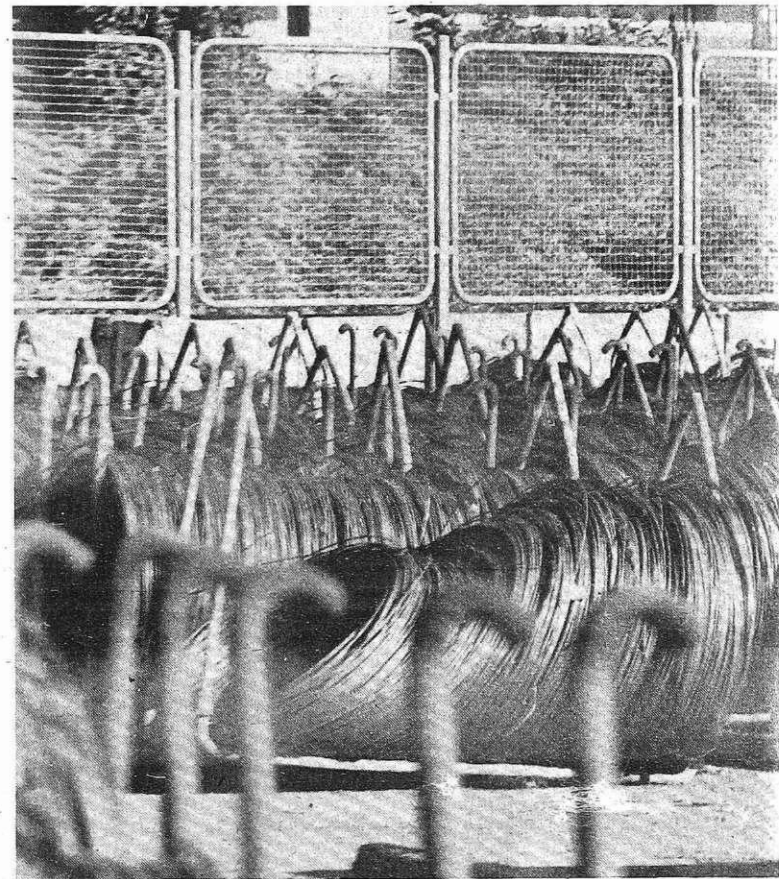
6. »Stanovanje ni luksuz, ampak življenjska nuja. Gospodarjenje s stanovanjskim denarjem je zelo skrito, vprašanje koliko je čisto,« je dejal delegat v razpravi o stanovanjski zakonodaji na seji Skupščine SRS januarja 1985 (Dela, 31. 1. 1985) Ali je komentar potreben?

7. Vedno pogosteje slišimo očitke o neekonomskih stanarinah. Tisti, ki jih izrekajo, pa hkrati ne omenjajo svojih nevaloriziranih posojil za gradnjo svojih hiš.

8. Božo Pančur v uvodniku Železjarja 3. oktobra med drugim žaljivo očita stanovalcem v družbenih stanovanjih njihov odnos do vzdrževanja stanovanj. Pravi tudi, da so nekateri vse zapravili, družba pa jim je morala dodeliti družbeno stanovanje. Drugih njegovih nevzdržnih predlogov o stanovanjski problematiki v uvodniku sploh ne omenjam.

Od objave Rodijevega elaborata o organizacijskih spremembah BUSP Jesenice v Železjarju sta minila že dva meseca. V Železjarju pa doslej še ni bilo nobenega odziva nanj. Vzrokov ne poznamo. Kako naj razumemo, da se od 5.272 nosilcev stanovanjske pravice v naši občini oglašale en sam? Ali to pomeni, da se drugi strinjajo s tem, kar nam ponuja Rodi? Ali pa gre za brezbriznost in lažnost? Zadovoljen bom, če se o tem motim.

Viktor Brun

Za mrežo Železarne (foto: S. Kokalj)

GASILSKE URE

Mesec oktober je tudi v jeseniški občini potekal v znamenju različnih akcij protipožarne zaštite. Prostovoljno gasilsko društvo Jesenice-Mesto je pripravilo na vseh šolah v občini uro protipožarne vzgoje, v katerih so posredovali učencem osnovno znanje o nevarnosti ognja in zaščiti pred njim.

Vemo, da je preprečiti izbruh ognja veliko lažje kot potem gasiti in obnavljati določen objekt. Ravno tiste minute po izbruhu ognja še pred prihodom gasilcev, so odločilne, zlasti, če pravilno ukrepamo.

Vsem opozorilom navkljub se še vedno dogaja, da se ogenj pojavlja iz banalnih vzrokov, kot so otroške igre z vžgalicami. Tudi odrasli niso nič bolj pazljivi. Zgodilo se je, da so na kmetiji z ročno brusilko rezali je-kleno cev, iskre pa so letele naravnost v slamo. Zgorelo je veliko gospodarsko poslopje s 50 tonami sena, deskami in traktorjem vred.

Tudi v jeseniški občini prevladujejo individualne gradnje in kmetije z garažami, v katerih so pogosto neprimerno spravljene vnetljive snovi.

HM, HM . . .

Ni kriv tisti, ki je kravo zastrupil, ampak tisti, ki je povedal, da je krava zastrupljena.

micro

INFORMATIVNI FUŽINAR

V ravenski železarni so bili spet uspešni pri izdelavi novih strojev. Tako so v TOZD Stroji in deli sredi avgusta poskusno pognali stroj za hladno predelovanje oziroma stančanje.

Stroj tipa EDE 1000 je plod dela ravenskih strokovnjakov in strokovnjakov iz Kovinoplastike iz Loža. S tem strojem so se Ravenčani septembra predstavili tudi na mednarodnem sejmu orodja EMO v Hannoveru v Zahodni Nemčiji.

Za Železarno Ravne pomeni ta stroj velik izvozni uspeh, saj so ga že prodali v ZDA. S tem strojem so Ravenčani tudi dokazali, da ne znajo izdelovati samo osnovnih strojev, ampak z njimi tudi orodje in mehanizacijo.

(Iz 10. štev. Informativnega fužinarja, 15. oktober 1985)

MLADINA KOT DEJAVNIK RAZVOJA?

V mednarodnem letu mladine je Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, kot organizator vsakoletnega osrednjega posvetovanja slovenskih (jugoslovanskih) družboslovcev, osrednjo pozornost namenila prav njej.

Na plenarnem zasedanju je imela najboljši referat (kar lahko sklepamo tudi po aplavzu) dr. Mirjana Ule, zato ga velja podrobneje predstaviti.

Uletova je pokazala, kako se mladina vsakokrat spretno izmuzne iz pasti raziskovanja. »Ravno ko se zdi, da smo jo ujeli v konceptualno mrežo ali v ideološke sheme, že se kmalu pokaže njena drugačnost.« Raziskave stališč študentov v letu 1966 pri nas so kazale njihov pozitiven odnos do družbe in uresničevanja samoupravljanja, tako da so dogodki leta 1968 presenetili tudi družboslovce (da o politiki sploh ne govorimo, op. IP). Za razliko od študentov, ki so razmišljali o velikih družbenih projektih, revolucijah itd., pa so nove oblike radikalizacije mladine drugačne. Namesto velikih družbenih projektov množica alternativnih miniprojektov, namesto »dolgega marša skozi institucije«, ki se je končal »v riti«, današnja mladina beži iz institucij ali pa gradi svoje lastne alternativne institucije. To daje protisloven vtis hkratne depolitizacije in novega načina političnega osveščanja. Protislovnost izvira iz dejstva, da nova gibanja (to niso več specifično mladinska gibanja, čeprav so v njih množično udeleženi prav mladi) ne moremo več ideološko umestiti v enostavne razredno-ekonomske kategorije. »Odgovorni« skušajo vse večji razkorak v komunikaciji »družbe« z mladimi pojasniti s tako imenovano »politično apatijo«, nezainteresiranostjo itd. Trditev lahko ilustriram s primerom iz domačih logov. Poročilo o delu OK ZSMS Jesenice in njenih organov za mandatno obdobje 1982–1984 med drugim pravi: »Pričakovati je bilo, da bo za ostrovanje gospodarskih, ekonomskih in družbenih razmer vzpodbudilo mlade k še aktivnejšemu sodelovanju pri samoupravnem odločanju na vseh področjih dela in življenja, vendar je praksa povsem drugačna. Vse več pasivnega odnosa do dela na družbenopolitičnem področju, predavanja stihiji in kritiziranju, namesto da bi bilo to vzpodbuda za boljšo akcijsko povezanost in kritični pristop k realni situaciji.«

Tudi skozi optiko »politične apatije« lahko vidimo med sodobno mladino jasno tendenco po ubežanju vsem poskusom homogenizacije s strani družbe, ki bi jo podvrgla pedagoškim in drugim intervencijam različnih institucij.

Od številnih prispevkov velja najprej omeniti predstavitev »Jugoslovenskega programa raziskovanja omladine« (JUPIO). Raziskovalne skupine naj bi v vsaki republiki razvile svoje podprojekte, ki naj bi sestavljali celoto JUPIO. Slovenski podprojekt izhaja iz naslednjih vsebinskih in metodoloških izhodišč:

— Mladina kot objekt raziskave in kot pojem ni uniformna, zato je ne moremo opredeliti s formalnimi določili (npr. generacijske, teritorialne meje).

— Mladina je izrazito družbena kategorija. Družba postavlja določene »spodnje« in »zgornje« meje mladosti, tj. otroštvo in odraslost.

— Mladina je v sedanjosti konstelacija družbenih odnosov po svojem družbenem položaju potencialen destabilizacijski faktor. Zato je stigmatizirana kot potencialno dezintegracijska. Odzivanje mladih na družbeno dogajanje je zato pogojeno tudi z reakcijo na stigmatizacijo.

— Vse pomembnejša kategorija so tisti mladi, ki zavestno jemljejo svojo mladost kot možnost za bolj avtonomno formiranje svoje osebnosti (tip podaljšane mladosti). Po drugi strani pa je val nezaposlenosti (predvsem med mladimi) vplival na prisilno podaljševanje mladosti.

— Mladina zavrača ideologizirane vzorce razlaganja zgodovinskih potekov. Sedanja generacija je manj kot prejšnja obremenjena s preteklimi političnimi in družbenimi spopa-

di, ker jih v glavnem ni doživela kot osebno zavezujoče, prav zato pa išče bolj realistično in celovito predstavo o preteklih zgodovinskih dogodkih.

— Raziskava naj bi v sebi nosila element samorefleksije. Ne gre ji za to, da vztrajamo v neki vnaprejšnji kategorizaciji, v kateri bi bili mladi že vnaprej zajeti, ampak da mladi sami sebe definirajo, opredelijo svoj odnos do lastnega življenjskega položaja.

Precej pozornosti je vzbudil referat dr. Janeza Pečarja, profesorja za kriminologijo in direktorja inštituta za kriminologijo, ki je postavil tezo, da ima družba toliko kriminala kot ga hoče imeti. Opozoril je, da je v javnosti čuti pretirano politizacijo pri obravnavanju mladih deviantov, premalo pa politiziramo brezposelnost med mladimi. Na inštitutu za kriminologijo pripravljajo študijo o političnem kriminalu. V tej zvezi je opozoril na nekatere »gumi« para-grafe, ki omogočajo njihovo preširoko in marsikdaj tudi poljubno (subjektivno) tolmačenje.

I. P.

»Igra svetlobe I.« (foto S. Kokalj)

PRAZNOVANJE DEDKA MRAZA

Na skupni seji koordinacijskega odbora za praznovanje dedka Mraza pri OK SZDL Jesenice in komisije za prireditve pri OZPM Jesenice so sprejeli program prireditve v letu 1985. Sklep odbora je, da se tudi letos organizira praznovanje dedka Mraza enotno v celi občini s kvalitetno kulturno ponudbo za najmlajše v decembru in kolektivnimi darili v vrtcih, šolah in krajevnih skupnostih.

Vsa posebna praznovanja in obdaritve otrok v delovnih organizacijah niso sprejemljiva glede na dogovor in stališči OK SZDL Jesenice in OS ZSS Jesenice z delovnimi organizacijami v občini.

Koordinacijski odbor naproša vse OZD, ki še niso nakazale sredstev iz dogovora, naj jih nakažejo v višini 145 din na zaposlenega delavca na žiro račun Občinske zveze prijateljev mladine (OZPM) Jesenice števil. žiro računa: 51530-678-89300 s pripisom »za dedka Mraza« do 2. decembra 1985 in s tem omogočijo izvedbo programa.

PREGLED PRIHODKOV — ODHODKOV V LETU 1984 IN PROGRAMA ZA LETO 1985

PRIHODKI:	
— ostanek prihodka iz leta 83	107.673
— nakazila v letu 1984	1.097.502
— nakazila v letu 1985	19.200
Skupaj prihodki:	1.224.375

ODHODKI:	
— ure pravljice — TEDEN OTROKA 84	15.930
— lutke — TEDEN OTROKA 85	150.000
— pustne maskarade	14.607
— knjige za letovišče	4.234
— lutke v VVO — januarja 85	7.320

— dedek Mraz in spremstvo	144.925
— FIGOLE-FAGOLE	126.395
— ŽOGICA NOGICA	182.000
— lutke	39.148
— risani filmi	65.000
— glasbena pravljica	45.000
— drsalna revija	25.000
— knjige in kasete za NAGOLD	14.202
— kolektivna darila (100 din na otroka od 3. do 10. leta)	320.841
	1.154.602
za prenos v letu 85/86	69.783

Dedek Mraz je s spremstvom obiskal vse otroke v VVO, šolah in bolnici, prav tako tudi otroke, ki niso vključeni v VVO. Vsem otrokom je predstavil igrice Žogica Nogica, jim razdelil kolektivna darila, otroci, ki niso vključeni v VVO, pa so prejeli simbolična darila (bonbone in pomaranče). Dedek Mraz se je predstavil na 22 mestih, kar pomeni, v vseh VVO, šolah in v gledališču za otroke, ki niso vključeni v VVO.

Lutkovni igrice Brundo na gugalnici in O goski, ki se je učila peti, sta bili predstavljene 14-krat, prav tako za vse otroke VVO in v gledališču za otroke, ki niso bili vključeni v vrtec.

Glasbena pravljica Bolna muca pa za vse šolarje in otroke VVO. Bilo je pet predstav.

Gledališka predstava Figole-Fagole je bila za učence višje stopnje osnovnih šol, in sicer 6 predstav.

Ker risani filmi zaradi objektivnih razlogov niso bili predvajani po programu, so bile VVO podarjene kasete treh filmov.

V sezoni 1985/86 je planirano novoletno praznovanje enako kot v preteklem letu. Večji poudarek bo na kulturnih prireditvah, ker sredstev za individualna darila ni dovolj.

PROGRAM:

— za šolarje od 5. do 8. razredov gledališka predstava MI VRABČKI — 8 predstav (15.000 din) 120.000 din
— za šolarje od 1. do 4. razreda in za VVO.
Predstave bodo v OŠ, VVO ali po želji v gledališču.

TRIJE SNEŽAKI VOLK IN SEDEM KOZLIČKOV RDEČA KAPICA (13 predstav po 18.000 din)	234.000 din
— obisk dedka Mraza s spremstvom po izbiri v vseh VVO in šolah — 12 predstav (15.000 din)	180.000 din
— spreved dedka Mraza	150.000 din
— kolektivna darila — 3.500 otrok (150 din na otroka)	525.000 din

— praznovanje dedka Mraza v ostalih KS (4 DPM x 50.000 din)	200.000 din
— ostali stroški	441.000 din

Skupaj plan za 1985/86: 1.450.000 din

OB DNEVU MRTVIH

Pust, mračen, turoben dan. Vse je nekam žalostno, vreme, ljudje. Danes je 1. november, dan, posvečen mrtvim. Ljudje hitijo na pokopališče. Grobovi so polni rož. Sveče svetlo gorijo. Zamišljeno stopam s šopkom krizantem proti dedkovemu grobu. Prižgem svečo. Opazujem nemiren plamenček, ki raste in se upira vetru. Razmišljam.

Res na svetu edino smrt doleti vse? Ni pomembno ali je človek bogat ali reven, bele ali črne barve, nihče se ji ne more upreti. Prvi november je žalosten dan. V spominu nam oživijo tisti, ki jih ni več med nami.

Koliko življenj nasilno pretrgajo vojne? Vsi so našli dom v materi Zemlji. Na teh neznanih zadnjih domovih borcev ni rož ne sveč. Nad nji-

mi šumi veter. Prekrivajo jih mehki listi jesenskih barv, ki padajo z dreves. Morda le kakšna gozdna rožica raste v bližini. Kdo ve, od kod je doma borec, ki ga tukaj prekriva črna prst. Je mati zaman gojila krizanteme, ki so zrastle iz njenih solza, da bi jih mogla nesti na sinov grob. Goto-vo nikoli ni bo izvedela zanj. Vsaka vzgojena roža predstavlja trenutek ali dogodek iz življenja pokojnih. Kaj pa sveče? Kot zvezde, ki se vsak večer prižigajo na nebu, prižigamo svečke v spomin na mrtve.

Življenje teče dalje. Ne ozira se na preteklost, pomembna je prihodnost in samo prihodnost. Prav je, da en dan v letu posvetimo spominu na mrtve.

Barbara Lakota,
Krožek za
ohranjanje
tradicij NOB
OŠ Tone Čufar
Jesenice

OB GROBU

Spominjam se nje, moje prijateljice Olge. Bila je leto starejša od mene in že več operacij je imela za seboj. Mesec po tem, ko sva se razšli, je po trinajsti operaciji umrla.

Se se spominjam njenih nasmejan-lich lic in njenih dolgih, bujnih pšeničnih las, ki so morali biti na eni strani glave čisto pobriti, na drugi strani pa so svobodno vihrali. Pobriti so bili zaradi njene bolezn, ki ji ni pustila uživati mladost.

Zgodaj, prezodaj je umrla. Takrat, ko sem izvedela, me je zbolelo v prsih. Iz mene so se ulile solze. Se zdaj, kadar se je v kakšnih lepih večerih spomin, mi privrejo solze na oči in ne morem si kaj, da ne bi zajokala. Stisne me pri srcu in obide me žalost.

Kdaj pa kdaj še vzamem v roke zvezek, v katerega sva pisali različne naloge in si jih ocenjevali. A kaj, življenje teče naprej. Ob svoji poti pušča sveže gomile, tako kot reka življenja pušča za seboj naplavine. Včasih se vprašam, zakaj jo je smrt vzela k sebi. A ni ni videla, koliko volje do življenja je imela?

Irena Pristavec, 7. r.
OŠ Jeseniško-bohinjskega
odreda, Kranjska gora

Nešteto je grobov po svetu, ki čakajo mesece in mesece, da se jih kdo spomni in jih obišče, druge obiskujejo vsak dan, nekatere pa nikoli. Vendar se mi zdi, da ob dnevu mrtvih prav ob vsakem grobu zaplapolata plamen na sveči, vzbrsti roža in solza zmoli zemljo.

Ko stojim ob grobu, se vprašam: le kdaj je ta človek okusil čašo smrti? Morda kot mlad fant, vojak, morda kot star, onemogel ded. Vsak grob skriva v sebi življenjepis umrlega.

In spet se vprašam: kdo je postavil to svečo, in tole, in tisto tam? Prijatelj, neznanec, sorodnik? In kdo je zasadil to vrtnico, ta grmiček, tisto drevesce? Znanec? Sorodnik? Prijatelj?

Komu naj jaz prižgem svečo? Rečem si: neznanemu vojaku, junaku. In kdo je bil on? Znanec? Sorodnik? Neznanec?

Vprašanja se ponavljajo iz leta v leto, v neskončnost smrti.

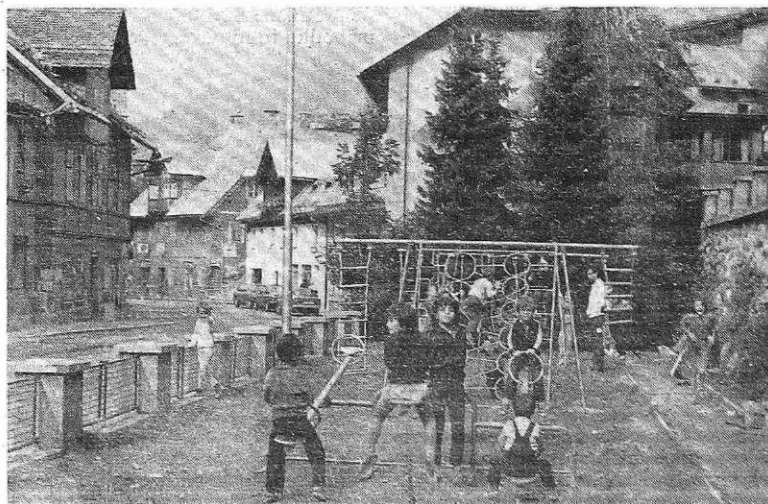
Ziga Krof, 7. r.
OŠ Jeseniško-bohinjskega
odreda, Kranjska gora

VOZNI RED AVTOBUSNIH PREVOZOV OB DNEVU MRTVIH NA BLEJSKO DOBRAVO

Od 26. do 31. oktobra bodo redne vožnje okrepljene z dodatnimi avtobusi, v petek, 1. novembra pa bodo avtobusi vozili po naslednjem voznem redu:

A) HRUŠICA—BLEJSKA DOBRAVA—POKOPALIŠČE	7.45	9.15	10.45	12.15	13.45	15.15	16.45
B) POKOPALIŠČE—BLEJSKA DOBRAVA—HRUŠICA	8.45	10.15	11.45	13.15	14.45	16.15	17.45
C) BOLNICA—BLEJSKA DOBRAVA—POKOPALIŠČE	6.03	7.15	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45
	11.15	11.45	12.15	12.45	13.15	13.45	14.15
	15.45	16.15	16.45	17.15	17.45	18.15	21.00
Č) POKOPALIŠČE—BLEJSKA DOBRAVA—BOLNICA	6.30	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45	10.15
	11.45	12.15	12.45	13.15	13.45	14.15	14.45
	16.15	16.45	17.15	17.45	18.15	18.45	21.30
D) KOROŠKA BELA—BLEJSKA DOBRAVA—POKOPALIŠČE	8.40	9.20	10.00	10.40	13.40	14.20	15.00
	15.40	16.20	17.00	17.40	18.20	19.00	19.40
E) POKOPALIŠČE—BLEJSKA DOBRAVA—KOROŠKA BELA	9.20	10.00	10.40	11.20	14.20	15.00	15.40
	16.20	17.00	17.40	18.20	19.00	19.40	20.20
F) TOMŠIČEVA ULICA—PODMEŽAKLJA—BLEJSKA DOBRAVA—POKOPALIŠČE	9.00	10.30	13.30	14.30	15.30		
G) POKOPALIŠČE—BLEJSKA DOBRAVA—PODMEŽAKLJA—Tomšičeva ulica	9.45	11.15	14.15	15.15	16.15		

Tudi v soboto in nedeljo, 2. in 3. novembra, bodo redne vožnje okrepljene z dodatnimi avtobusi. Informacije zahtevajte po telefonu 81-953.

Otroško igrišče v Centru II. (foto B. Blenkuš)

Dopisujte

JULIJAN O

Na drugi strani pa vemo, da prav na dogodkih, ki so nas sem pripeljali, sloni vsa teža naše zgodbe: preden se je ta zgodba začela odvijati, pred njenim začetkom prvega junija 1978, nekaj ur potem, ko je Jasna odpotovala, kot smo pripravljeni verjeti, nekam proti jugozahodu, — je bila »odtuje-tev«. Brez odtujitve zgodbe ne bi bilo. Brez nje Jasna ne bi 1. 6. zjutraj odpotovala »proti jugozahodu«, Julijan pa ne bi sedel k stolčku, na katerem je nameščen pisalni stroj in ne bi (končno!) začel pisati roman.

Pričakovati je torej bilo, da bo drugi avtobus takoj po udarcu, ki sta ga zaznala na levi, treščil vanju; ali pa, da bo, po zaslugi voznikove priselnosti, v loku zavozil mimo. Pa ga ni bilo, ne takrat ne kasneje. Namesto njega se je hip po udarcu od nekd vzletel temno zelen fiček, do roba napolnjen s potniki in prtljago. Julijanov hrošč, jekleno siva žival, ki se ni bila prav nič pripravljena voditi, se je z veliko hitrostjo blížil fičakovemu zadku. Julijan je kakor uročen strmел v ta zadek (isto je kasneje o sebi rekla tudi Jasna). Njuna odziva pa sta bila različna: Julijanu se je tik pred novim udarcem stemnilo pred očmi, po lastni, še in še izrekli sodbi je zgubil zavest, zgubil jo je tako rekoč hote, da bi se izognil strahu in bolečinam, ki naj bi sledile; Jasna, ki je bila, če gledamo s stališča »načrtovanega« dogodka manj prisebna, se v takočasno omračitev duha ni zatekla. Kasneje je vedela povedati o veselem in natančnem opazovanju; še in še je govorila o glavah, torbah in košarah, ki so gledale skozi zadnje in skozi stransko fičakovo okno. To »gledale« je treba jemati v prenesenem pomenu: vse glave so bile obrnjene naprej, iz česar sledi, da se nihče med fičakovimi potniki ni menil za približujoči se dogodek.

In potem? Nič. Julijan je skozi oblake izsiljene ali hlinjene omedlevice zaznal, da do dogodka ni prišlo. Da je torej treba voziti naprej. Spraviti poškodovano vozilo, ki je medtem zgubilo doberšen del svoje prvotne hitrosti, nekam stran. In če zdaj spet opustimo fizikalno-prometniško govorico (čeprav je ta opustitev morda povsem ne-na-mestu): s tem, ko je usmeril vijugajoče vozilo proti desnemu robu avto ceste, se je hkrati napotil v smer, ki mu je bila še nekaj trenutkov pred tem zaprtá: proti »preostalemu delu svojega življenja.«

DODATEK o krajih in minutah
Splošen (okviren) čas: Marec 1978 (in ne april, kot je bilo mogoče prej pomotoma zapisano). Julijan in Jasna prideta v hotel, za katerega ima napisan *voucher* turistične agencije, okrog devetih zvečer. Med vožnjo dogodka (ki ga ni bilo) skorajda nista omenjala, prav tako ne med čakanjem ob receptorjevem pultu. Julijan je imel na jeziku, nekaj besed o tem — kot opravičilo, zakaj sta tako pozna. Temnolasi receptor pa je bil videti globoko zamišljen in prav nič ni kazalo, da bi bil pripravljen poslušati kakršnekoli pripombe gostov, pa najsi bo na račun poti, vremena ali česa podobnega; torej tudi ne opisov prometnih nesreč (ki jih ni bilo). Seveda pa mu Julijan ni povedal, da je njegov stanovski kolega, poklicna oznaka na osebnih izkaznici pa ga je opisovala kot »uslužbenca«.

Soba, ki jima jo sprva določi, odklonita, ko ugotovita, da gleda na zoprno notranje dvorišče. Razen tega soba ni pospravljena, rjuhe niso zamenjane.

Receptor ne kaže nobene volje, da bi jima dal drugo sobo. (Povedala sta mu o pogledu na dvorišče.) Druge sobe ni, pravi, vse imamo polno. Zdaj pride Julijan na dan z močnejšim adutom, pove, da je ležišče nepostlano. Receptor pokaže naveličan obraz: konec koncev je za njim cela dolga sezona. Od nekd se vzame njegova sodelavka: ta bo zdaj vzela nase obračun z Julijanom in Jasno. Ko ji temnolasec pove, da »gospodin kaže, da nije pospremljeno«, se prijazno ustopi nasproti Julijanu, vendar z ničimer ne pokaže, da je njegovi (in Jasnini) zahtevi sploh mogoče ustreči.

Kasneje pa prinese ključ s prese-netljivo nizko številko. In pravi, pogledajte, dali vam ta soba možda odgovara. V tem stavku se po Julijanovem mnenju skriva namig na to, da sta Julijan in Jasna nadpovprečno neprijetna gosta; ali pa morda brezupen poskus, da se razloži nekaj nemogočega, namreč to, da se je našla soba, čeprav je ni. Odpravita se na ogled, prtljaga je medtem še vedno v poškodovanem in za silo popravljenem vozilu.

Do sobe je samo nekaj korakov, vhod vanjo je iz pokrite verande ob notranjem vrtu. Med potjo tja sploh ni časa za kakšne pogovore o nemogočem in nerazumljivem. Pač pa odpreta okno in pogledata ven proti morju, vodno širjavo je mogoče slutiti tam nekje za vrhovi pinj.

(Kje je bil v vsakem posameznem trenutku Julijan, kje je bila Jasna, ki ji v tem prikazu pravimo Jasna? Tudi kamera ne bi mogla zajeti vseh podrobnosti — pomembne pa so nemara prav vse —, ne bi mogla zajeti vsega tega, na primer, kako se vsak od njiju zaveda bližnje prisotnosti drugega. Ali pa, kako se te prisotnosti ne zaveda. Lahko bi namesto brezštevilnih drobnih opisov podali seštevke dogajanja; da bi skratka rekli, da sta se skušala znajti v prostoru, ki jima je bil po svoje nov in po svoje spet znan, saj je bila soba podobna vsem drugim hotelskim sobam in hkrati malce različna. Od drugih hotelskih sob, kar sta jih poznala, jo je ločevalo to, da je bil prostor ob vhodu malce utesnjen: levo od vrat je stal pianino z vrtljivim stolčkom.

Lahko pa bi pokazali trenutek, ki naj bo nekaj vzorec, in ki naj reprezentira, se pravi predstavlja mnoge druge trenutke. Recimo takrat, ko Julijan malce posesti na vrtljivem stolčku — ko da bo zdaj zdaj segel z rokami k klaviaturi. Ko da se poskuša spomniti, kako se že igra na ta instrument! Jasna je ta čas v kopalnici in pije vodo, malo predtem je vzela kozarec iz celofanske vrečke z napisom dezinficirano.)

Ko se Jasna vrne iz kopalnice, ne reče prav ničesar o dogodku, ki ga ni bilo, ničesar o tem, da se odprava — skupna ali sestoječa se iz dveh zasebnih odprav — nadaljuje; ta soba je očitno namenjena muzikantom, pravi, in Julijana, ki še vedno nekam neodločno sedi za glasbilo, bi zdaj lahko obšla prav nenavadna misel: da bi bila ta beseda (muzikanti) pri-spodoba za ljudi, ki jih ni več: ki so nekoč bili, pa jih zdaj več ni. Vendar se ta misel ne zariše v polju Julijanove zavesti: s čimer pa še nismo ničesar rekli v njenem obstoju ali neobstoju kje zunaj tega nevidnega polja.

Pojdi, greva zdaj po stvari, pravi Jasna.

DRUGI DODATEK: drobci

Julijan čepe pred hroščem skuša ugotoviti, ali je prednja prema res »premaknjena«, kot se je o tem izrazil mož iz ekipe *pomoč informacija*. Po legi koles tega ne more ugotoviti, pač pa je po drugih znakih očitno, da se prednje desno kolo včasih drgne ob blatnik. Pove o tem Jasni. Zleze v hrošča in obrne krmilo tako, da lahko Jasna vidi, kako se gumijasti plašč v tej legi dotika blatnika. Platišče je bleščeče novo, tudi s plašča še niso zginili majhni gumijasti repki, ki so tako značilni za vse zares nove (ali pravkar pretektirane) plašče.

Sede na skalni zahodni obali premanturskega polotoka govorita o *dogodku*, čisto zatopljena v pogovor, dokler se ne zavesta, da je megla v nekaj minutah povsem zalila morskotran. Pticev, ki so se prej tam potapljali in spet prihajali na gladi-no, ne moreta več videti. Jasna sname temne naočnike, vendar se izkaže, da tudi skozi meglo blešči, zato jih ponovno natakne.

V enem izmed zdaj praznih kam-pov na drugi strani polotoka: povsod lahko slutita prostore, na katerih poleti stojijo šotori in avtomobilske priklovice. Jasnin obraz je kakor vedno podolgovan in po izrezu oči podoben Modiglianijevim ženskam. Julijan je nekoč prvi spregovoril o tej podobnosti, zdaj pa se tega morda več niti ne zaveda. Hodita po potkah in se za krajši čas skrijeta pogledom skupine, ki pray tako postopa po opustelemu kampu. Megleni zid se počasi primika od zahoda, preden ju doseže, se mu sama napotita naproti.

Naslednji dan kljub megli posku-sita za krajši čas sedeti na balkon-ku pred sobo. Julijan prinese načeto steklenico borgonje in jo postavi na betonska tla, kozarca sta ostala še od prej na mizici, v vsakem je še po nekaj kapljic rdeče tekočine.

O NAPAČNEM VTISU: Julijan in Jasna med svojim teden dni trajajočim bivanjem na morju nikakor nista govorila *samo* o dogodku. Res pa je, da je Julijan skušal nehotе ustvariti tak vtis, ko da sta: in sicer s tem, da je podal nekaj zelo svojevoljnih filmskih izrezov; s tem, da molči o vseh drugih pogovorih (teh dejansko sploh ni bilo malo); pa tudi z nekaj

povsem določenimi namigi v to smer: ko da sta bila ves čas kakor hipnotizirana od pravkar minulih doživetij. V resnici je bilo vse skupaj drugače. V hotelu in drugod sta govorila tudi o vremenu, o hrani, o tem, kaj bosta počela naslednjo uro in naslednji dan. Precej časa — tudi kadar nista spala, torej tudi podnevi — sta prebila v postelji, na širokem dvojnem ležišču, ki ga je razpolaj-vljal ozki in ne preveč moteči presledek med žimnicama.

NADALJEVANJE DNEVNIŠKEGA ZAPISA — 14. 6.)

Tipkal sem ves dopoldan, polnil s črkami stran za stranjo, medtem pa se je sonce že umaknilo z naše strani in zdaj sije tistim tam čez: zdaj so oni na vrsti, da se umaknejo v notranjost, da spustijo navojnice, da se začnejo ukvarjati s skrivnimi opravili. Šolska naloga: kadar pri nas sonce zahaja, je na drugi strani zemeljske oble jutro; navedi podoben primer iz vsakdanjega življenja!

Tipkal sem hlastno in zdaj me navdaja občutek, da sem se pri tem mogoče zgubil, da sem zašel v smer, kjer nimamo česa iskati. Se bo to, kar sem danes nakopičil novega, sprijelo s celoto, ali pa bom prisiljen ves ta šop listov strgati — in potem iskati drugačno nadaljevanje?

Toliko sem napletel o predzgodovini Jasnina odhoda, pa še nisem prišel do bistvenega: do tega, kako se ju je — »zato, ker sta ostala živa« — polotila nekakšna spolna nenasitnost. Primer za to sem našel kajpak v knjigi, no, podoben primer: zdravnik Axel Munthe v svoji znani knjigi opisuje, kako so se ljudje ob messinskem potresu parili vsevprek. V prisotnosti mrličev. Ta del mojega romana naj bi bil torej eksperimentalna izpeljava znanega pravila: da se ob bližini smrti — ob dotiku smrti? — življenjski libido neznansko stopnjuje, potem pa se kajpak prevesi v svoje nasprotje. (Kako bi moglo biti drugače?)

Ta hip sem se znašel v čudnem stanju, ne vem več, ali bi se tikal ali bi se onikal: kdo je sploh ta, ki je z mano ves čas v samogovoru? Poloti se te negotovost, ne znaš se več odločiti. Na primer: ali bi šel v podrobnosti, ko bom končno začel pripovedovati zgodbo o Julijanovi in Jasnini orgiastični pohoti, o tem, kako sta se gonila v hotelski sobi s pianinom, medtem ko je za vrati ostal občutek, ko da ju tako rekoč več ni? To, da se moram odločiti sam, bi mi moralo biti v veselje, pa mi ni. Najlažje bi si bilo zdaj reči: opravi s tem na kratko. Samo — ni mi jasno, kaj je bilo tisto, kar me je ves dopoldan sililo, da sem vrtal prav v to smer?

Navodilo, ki ga imam na steni za današnjo tipkarijo, bi me moralo napotiti v povsem drugo smer: moral bi bil nadaljevati o pripetljajih z g. Lucijem. Čemu se zdaj izmikam?

KDO NAJ namesto Julijana — on sam očitno beži pred tem — opiše dogodek, ki je nakazan v eni izmed opomb: kjer je zapisano, da je g. Lucij »hipnotiziral« Julijana?

TUDI v opombah najdemo nami-ga, da naj bi se razgalilo (našlo med brskanjem po ostankih preteklosti) nekaj gnusnega. Umazanega, pogubnega.

SRŽ trenutka, o katerem se Julijanu zdi, da je bil takrat v hipnotičnem stanju, ima korenine v preteklosti. Nekatere v tistem temnem in vlažnem kotičku, po katerem se je Julijan trudil brskati — ali pa se je le pretvarjal, da zares brska? — je bila privezana majhna godrnjajoča (krule-ča) žival. In kaj je storil g. Lucij? Stori-l je to, da je tej drobni in godrnjavo krulečji živali snel ovratnik, ta ovratnik pa je imel čudežno moč, da jo je držal priklenjeno na preteklost. Takoj ko se je živalca znašla brez ovratnika, se je lahko na vsem lepem pojavila tu-in-zdaj, v svoji pravi, nezna-tni, pa vendarle otipljivi podobi.

Tako nekako se-po teoriji, ki je razložena v knjigi *Eksperiment Del-passe* — včasih zgubijo v vesolju delci človekovega holograma. Ob nasilni in mučni smrti se hologram razbi-je, njegovi delci potem tavajo po etru in povzročajo nepričakovane dogodke. Na primer take, v katerih se civiliziranim (in drugim) ljudem prikazujejo in oglašajo »duhovi raj-nih«.

Ko sta Julijan in g. Lucij sedela na kavarniškem vrtu, mogoče sploh ni šlo za hipnozo, ampak smo bili priče podobnemu dogodku: da se je nekeje odkrnil kos preteklosti. V resnici Julijan ob tem sploh ni imel občutka zaspanosti — razen kolikor ga je napravilo dremavega opoldansko sonce.

ZGODILO se je namreč nekaj nepričakovanega, vendar nikakor ne sanjskega.

(nadaljevanje)

Aleš je zaprepaden poslušal to razlago in si mislil: Kaj takega mi še nikoli ni prišlo na misel. Kako žonglira z idejami rasne ideologije. A o tem res ni ne hotel ne utegnil besedovati, da se ne bi oddaljil od cilja.

— Pa moji starši, je vprašal, jih boste, če se pogodiva, vrnilo domov?

Gestapovec se je zresnil in spet zavito odgovoril:

— Na vse mislite. Tudi to je odvisno od vas in vaših uspehov na naši strani. Sicer pa vam svetujem, da je boljše, če ostanejo še v rajhu. Ko bo uporništvó v vaši dolini zatrto, je za njihovo vrnitev še vedno dovolj zgodaj!

Zdaj sta oba čakala in ugibala, če bi kazalo nadaljevati. Pogovor je bil poleg nenavadnosti zelo utrudljiv. Alešu je vse skupaj začelo presedati. Čeravno tudi on ni varčeval z besedami, je bil sit neumnosti in nacističnih laži. Naj se začne drugo dejanje. Zbral se je in začel tiho:

— Gospod gestapovec! Vse preveč sva govorila. In zdaj vas vprašam: Kaj pa se bo zgodilo, če iz vsega tega nič ne bo? Ne letaka, ne po-ziva in ne podpisá?

Gestapovec se je zresnil in odsekano odzlogoval:

— Če ne bo nič?... Izgubili boste življenje in pogubili še druge.

Aleš je malo počakal, da bi bil učinek močnejši, potem pa rekel:

— Vsi se že dolgo igramo z življenji! Tudi vi!

Gestapovec, ki je ob prejšnjem vprašanju vstal, je spet sedel, tem-no pobilnil z očmi, se spet umiril in pribil:

— Ne morem si misliti drugega, kakor da se šalite. Kaj niste vide-li, da ne morete drugače? Vse imamo: vašo družino, vaše dekle, vaše ljudi! Pa še več jih bomo prijeli, če bo potrebno.

Werner je upal, da bo Aleša pripravil vsaj do prošnje, naj mu da časa za premislek. Čas pa bo prinesel svoje. Toda, Aleš je odvrnil re-sno in odločno:

— Imel sem že priložnost spoznati vaše uničevalno poslanstvo. Ali vam nisem storil že preveliko uslugo, ko sem se vam dal tako lahko ujeti?

Obersturmführer je s pogledom prebodel Aleša, iz katerega je ža-relo natanko to, kar je rekel. Vendar je poskusil še enkrat:

— Ne zavrzite možnosti, ki vam jo ponujam, sicer se bodo začele neprijetnosti! Izбира je samo ena: Z nami ali proti nam! V tem primeru bomo uničili vaše ljudi!

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

40

povest

Aleš ni ostal dolžan:

— Mar mislite, da vam verjamem, da bi me spustili? In kaj bi bi-lo, če bi me res? Delal bi prav tisto kar sem že. Zares! Bi morda vi, če bi se vrnili čez nekaj let, počeli kaj drugega, kakor zdaj?

Zdaj je bilo dosti. Gestapovec je skočil pokonci, se oprl na mizo, potem pa zakričal:

— Ne norčuj se, banditi!

Aleš je zdaj pohitel, kajti vedel je, da kmalu tudi govoriti ne bo mogel več.

— Prej ste me pa prosili, naj govorim!

Kaj tako predrznega še ni bil doživel! Ta človek je samomorilec, ga je obšlo. Vendar mu je v oči s sijalo tudi priznanje, kajti pogum je vedno spoštoval. Naglo se je približal sedečemu Alešu in ga udaril. Wernerjeva roka je bila vajena takega dela. Aleš se je na stolu zama-jal, padel pa ni. Le z jezikom je potem nehotе potegnil čez ustnice.

Gestapovec se je čutil prevaran, prizadet, osramočen. Kaj takega ni prenesel. Spustil se je predaleč! To je hotel tudi Aleš. Kljub okrvav-ljenim ustnicam se je rahlo nasmešnil. Gestapovca je vendar prema-gal! Svojo nemoč, napetost in negotovost je moral sprostiti z udarcem. Hkrati pa se je zavedal, da bo besni in ponižani Werner zdaj dvojno dodajal, kar je bil zamudil.

Za seboj je že čutil prestopanje tistih nog in dihanje. Zdaj zdaj se bo začelo. Werner si je gladil členke desne pesti, s katero je zadel Ale-ša, potem pa ledeno odsekal:

— Kurt, Willi!

Policista sta očitno že čakala na njegovo povelje. Obersturmführer je molče pokazal na Aleša.

Zgrabile so ga štiri močne roke. Natanko take, kakršne si je bil za-mišljal. Werner je samo pokazal na steno, in onadva sta že vedela, kaj morata storiti.

Z vajeno kretnjo sta zgrabila Aleša pod pazduho, mu slekla su-knjič, da je bil samo v srajci, in ga zrinila k steni. V rokah enega se je že motala vrvice, hip nato pa je visel na tistih močnih zeblih, ki jih je ogledoval ob prihodu. Zdaj je spoznal, čemu jih imajo.

Obesila sta ga tako mojstrsko, da se je s palci le rahlo dotikal tal. Počasi in preteče se mu je približal obersturmführer:

— Škoda te je. Nočem, da te izdelajo moji ljudje. Še je čas, da se premisliš. A zadnji! V tvojih rokah so življenja nedolžnih. Pokaži svojo človekoljubnost, zdaj imaš priložnost!

Aleš je kljub mukam čutil, da gestapovec niti sam več ne verjame, da bi popustil, kajti zdaj ga je že tikal. Vedel je, kaj bo sledilo vsak tre-nutek. To ga je zbesnelo, da je namesto besed nekoliko dvignil glavo, ki mu jo je v vratu krivila teža. Ostro je gestapovca pogledal v oči, kot bi mu hotel reči, da si nimata kaj povedati, posebno ne v tako različnih okoliščinah. Potem je zbral še toliko moči, da je obrnil glavo postrani, le toliko, da je gestapovec lahko razumel njegovo kretnjo.

Werner je spremenil barvo in onemel.

Dal je znamenje in policista sta začela Aleša tolči s pasjimi biči.

Werner pa je medtem stopil k oknu in se pripravljal na nov zalet. Prvi ga je bil razkačil, vendar si ni mogel kaj, da Alešu ne bi priznaval moči. Mar je res mislil, da ga bo spreobrnil z besedami. Je še kakšna druga pot kot ta, da ga mora zdaj gnesti in mehčati s silo? Se je mogel pogovor končati drugače, kot se je? Ravna se po svojih načelih. Oni pa tudi.

(nadaljevanje)

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 129. seji 22. oktobra pregledal uskladišče skladšč do predloga dolgoročnega družbenega plana, pritok in razporejanje dohodka za SIS družbene dejavnosti ter izrazil mnenje o združenem odloku o pogrebnih svečanostih in pokopališkem redu. Razpravljali so tudi o osnutku temeljev planov gorenjskih občin, o ope- nati rasti primerljivega dohodka, o osnutku odloka o ureditvi do- ločenih vprašanj na področju zasebne obrti, o osnutku odloka o davku na promet nepremičnin, o predlogu odloka o ustano- vitvi sklada stavbnih zemljišč, predlogu odloka o določitvi po- možnih objektov in naprav, ki se lahko gradijo brez lokacijskega dovoljenja, o vlogi DO Zito TOZD Triglav Gorenjka Lesce ter o nekaterih obrambnih zadevah.

● Od 22. do 24. oktobra so se zvrstili posveti sekretarjev osnovnih organizacij ZK na območju Bohinja, desnega brega Save, Bleda, Radovljice in Lesc. S sekretarjem oz. izvršnim se- kreterjem predsedstva OK ZKS Radovljica so se dogovorili o nalogah v pripravi programskih sej osnovnih organizacij ZK. Gre predvsem za kadrovske priprave, vključno z evidentira- njem sekretarja in izvršnega sekretarja predsedstva OK ZKS in za volitve delegatov leta 1986. Spregovorili so tudi o pristopu k boljšem idejno političnem usposabljanju komunistov ter o evidentiranju kandidatov za sprejem v ZKS.

● Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 37. seji 29. oktobra oblikovalo iz seznama evidentiranih možnih kandidatov predlog za vse funkcionarje in člane občinskega sveta ter njegovih organov. Spregovorili so o osnutku družbe- nega plana občine za srednjeročno in dolgoročno obdobje. Po- trdili so tudi količnik za obračun osebnih dohodkov za mesec oktober in rebalans finančnega načrta.

● Na seji predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Ra- dovljica 23. oktobra so podprli pobude kadrovske komisije za evidentiranje možnih kandidatov za opravljanje družbenopoliti- čnih funkcij v občini in v republiki kot tudi za vodstva občin- ske organizacije ZZB NOV. Dogovorili so se o sprejemu nekda- njih borcev Mladinskega bataljona NOV, ki so po osvoboditvi živeli in se šolali v Radovljici. Sprejeli so tudi Pravilnik o na- grajevanju funkcionarjev občinskega odbora ZZB NOV Rado- vljica in določili spored žalnih slovesnosti ob dnevu mrtvih.

● Na nedavnem posvetovanju predsednikov osnovnih or- ganizacij sindikata občine Radovljica so med drugim sklenili, da bodo na osnovi občinskega in republiškega rokovnika skli- cali občne zbornice sindikalnih osnovnih organizacij do 20. no- vembra, da bodo lahko pravočasno sklicali tudi občinsko skup- ščino Zveze sindikatov Radovljica.

● Pred dnevi je bil na občinski skupščini delovni razgo- vor predstavnikov občinske skupščine, izvršnega sveta, Kul- turne skupnosti in Knjižnice A. T. Linhart Radovljica. Raz- praljali so o prostorskih težavah matične knjižnice, katere ustanovitelj je občinska skupščina. Gre za izvedbo načrtov o nadzidku, ki bo namenjen čitalnici. Kot kaže, brez resnega po- sega ustanovitelja zadeve ne bodo premaknili.

● Prejšnji teden je na Bledu zasedala jugoslovansko-av- strijska komisija za gradnjo karavanskega predora. Po večlet- nem odlašanju, ki seveda ni v prid tej pomembni naložbi, kot kaže, tokrat že potekajo sklepni dogovori za izvedbo tega pro- jekta. Za zdaj pridobivajo najugodnejše ponudnike za gradbe- na dela in finančna posojila. Točnega datuma pa kljub temu ne vemo.

● Na skupni seji komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve in komisije za razvoj skupščinskega sistema 17. oktobra so razpravljali o predlogu pravilnika o osnovah in merilih za oblikovanje in delitev osebnih dohodkov in skupno porabo voljenih in imenovanih funkcionarjev občinske skup- ščine Radovljica. Skupnega jezika s prizadetimi funkcionarji na seji niso našli, zato so sklenili, da za zdaj dokler ne bodo na voljo ustrezni samoupravni akti in pravilniki, še obveljajo sta- ra razmerja.

● V zaostrenih gospodarskih razmerah, ko je v sindika- tih nujno večje družbenopolitično delovanje, saj morajo nositi veliko breme odgovornosti, je potrebno bolj poudariti tudi družbenopolitično usposabljanje sindikalnih delavcev v osnov- nih sindikalnih organizacijah. Zaradi tega bodo po sklepu ob- činskega sveta ZSS Radovljica v vseh osnovnih organizacijah še v oktobru evidentirali možne kandidate, ki jih bodo vključili v letošnje izobraževalne oblike po programu RZ ZS Slovenije. Te bodo izvajali skupaj z radovljiško delavsko univerzo.

● V festivalni dvorani na Bledu je bila 11. oktobra prosla- va v počastitev 30-letnice bančništva na Gorenjskem. Ob tej priložnosti so zbranim udeležencem iz vseh gorenjskih bank in občin posredovali podatke in zanimiv pregled uspehov ban- čništva. Zaslužnim bančnim delavcem in OZD so podelili pri- znanja. Med drugimi so jih prejeli tudi LIP Bled, Stanovanjska skupnost Radovljica in Elan Begunje.

● Več kot 350 sodnikov rednih sodišč in sodišč združene- ga dela ter drugih pravosodnih delavcev in gostov iz pravne fa- kultete Univerze Edvarda Kardelja in predstavnikov republi- škega in zveznega vrhovnega sodišča se je v začetku oktobra zbralo na Bledu. Posvetovanje je bilo namenjeno ugotavljanju nepremoženjske škode (telesne in duševne bolečine).

● Na 26. mednarodnem sejmu oblačil »Moda v svetu« v Beogradu v začetku oktobra je največ priznanj in nagrad za svoje modne kolekcije prejela radovljiška Alмира. Med drugi- mi je prejela Srebrno košuto 1985, modna oblikovalka Vesna Ilgo-Gabršček pa prstan in več najvišjih priznanj za svoje ume- tniško oblikovalno delo.

● Podobno kot ob letošnjem polletju tudi konec tretjega četrtletja v LIP Bled zaostajajo s proizvodnjo, ki je za 4 odstot- ke nižja od načrtovane. Tudi plan izvoza je v primerjavi z lan- skoletnim za 15 odstotkov nižji. Kljub ugodnemu izvozu opa- nih plošč v TOZD Tomaž Godec v Bohinju, je letošnji izvoz tu- di v tej TOZD za 10 odstotkov nižji od lanskega, predvsem za- radi zmanjšane izvoza pohištva. V TOZD Rečica je bil ob tričetrtletju izvoz manjši za 20, v Mojstrani in v Podnartu pa celo do 35 odstotkov.

● Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na eni od zadnjih sej sprejel besedilo garancijske pogodbe s katero se obvezuje, da jamči za gradnjo razstavne galerije in kiparsko- slikarskega ateljeja investitorja Toneta Svetine — pisatelja in kiparja z Bleda. Garancija velja za polovico naložbenih sred- stev.

● V TOZD Športna orodja begunjskega Elana, ki sodi med največje proizvajalce te vrste v svetu, ustvarijo nad 15 od- stotkov celotne proizvodnje v delovni organizaciji. Odločili so se, da bodo začeli izdelovati tudi tekmovalne sani v treh razli- čnih velikostih. Prve sani so že odposlali v prodajalne športnih potrebščin po državi, da bodo na voljo že letošnjo zimo. Za sani je vedno več zanimanja, zlasti v drugih republikah.

● V pripravah izhodišč za srednjeročno in dolgoročno planiranje na Gorenjskem je delovna skupina pri svetu gorenj- skih občin v Kranju poslala v obravnavo vsem občinskim iz- vršnim svetom osnutek dogovora o skupnih temeljih planov gorenjskih občin za obdobje 1986—1990. Izvršni sveti naj bi najpozneje do 16. novembra poslali svoje pripombe k osnutku. Na osnovi pripomb in predlogov bodo v delovni skupini pripra- vili predlog tega dogovora. V Radovljici je izvršni svet obrav- naval osnutek dogovora že 22. oktobra.

● Že tako pereče vprašanje financiranja družbenih de- javnosti se v radovljiški občini še posebno močno odraža v za- gotavljanju sredstev za zdravstveno varstvo. O tem govori tudi podatek, da so v letu 1984 namenili tej dejavnosti le 17.997 din na prebivalca, kar je zaradi specifične sestave prebivalstva (starostne, bolezenske, raztresena naselja) najmanj na Gorenjskem. V Kranju so zdravstvenemu varstvu namenili na prebivalca 20.274 din, na Jesenicah 20.823 din, le v Škofji Loki je bil delež na prebivalca približno enak radovljiškemu, vendar ugodnejši strukturi prebivalstva. O tej problematiki v zadnjem času razpravljajo tako na izvršnem svetu kot v vseh družbeno- političnih organizacijah in SIS v radovljiški občini.

● Po podatkih Delavske univerze Radovljica se nenehno zmanjšuje delež slušateljev v dohodku te izobraževalne insti- tucije za odrasle. To je zlasti opazno po uvedbi usmerjenega izobraževanja. Leta 1982 je znašal finančni delež slušateljev na oddelkih za odrasle še 29,7 %, v letu 1983 so prispevali 25,8 %, v letu 1984 je njihov delež zmanjšal na 20,14 % in v letu 1985 na 8,8 %. Zmanjšuje se tudi število slušateljev na področju funkcionalnega izobraževanja ob delu.

● 15. seja obeh zborov skupščine Kulturne skupnosti Ra- dovljica, sklicana za četrtek, 24. oktobra, je bila zaradi nes- klepnosti delegatov obeh zborov preložena na torek, 29. okto- bra. Ob tem se zastavlja vprašanje o odgovornosti delegatov, ni DPO v delegatski bazi, ki naj bi skrbele za izvajanje dele- gatskega sistema. Enake težave so imeli tudi na Raziskovalni skupnosti.

● Kot pred leti folklorna skupina KUD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice, je bila letos tudi folklorna skupi- na KUD Triglav iz Srednje vasi v Bohinju povabljena na vsa- koletne prireditve »Oktober fest« v Müncheu. Bohinjski plesal- ci so se na več javnih nastopih predstavili s slovenskimi plesi in ljudskimi običaji in navdušili obiskovalce.

● Planinsko društvo Radovljica je ob svoji 90-letnici usta- novitve in 20-letnici obstoja postaje Gorske reševalne službe Radovljica priredilo 18. oktobra v avli osnovne šole A. T. Lin- harta v Radovljici osrednjo proslavo. Ob tej priložnosti so se spomnili tudi 10-letnice pobratenja s PD Ravna gora iz Varaž- dina. Na proslavi so zaslužni planinci prejeli priznanja Planin- ske zveze Slovenije in PD Radovljica.

● Za svojo dvajsetletnico je Postaja gorske reševalne službe Radovljica, sočasno s 90-letnico PD Radovljica, izdala brošuro z opisom dejavnosti gorske reševalne službe. Izdajo biltena v 500 izvodih so omogočili Skupščina občine Radovljica, LIP Bled, Veriga Lesce in Turistično društvo Bled.

SVOBODA, MIR, PRIJATELJSTVO—ZA VSE LJUDI SVETA

V petek, 25. oktobra, smo na blejski osnovni šoli pripravili kulturni dan v počastitev 40-letnice ustanovitve OZN.

Najprej nam je krožek OZN, ki uspešno deluje na naši šoli, predsta- vil svoje delo in pomen OZN. V krat- kem kulturnem programu, ki je sle- dil, so učenci od 1. do 8. razreda raz- mišljali o svobodi, miru, prijatelj- stvu, sreči — o vrednotah, ki jih mo- ramo ceniti. Svoja razmišljanja so popestrili z glasbenimi točkami.

Na slovesnost smo povabili tudi Mitjo Žagarja iz Marksističnega

centra v Ljubljani. Predvajal nam je dva filma o nastanku in pomenu OZN, ki ju je popestril z zanimivo razlago. Videli smo, kako na milijo- ne ljudi na svetu strada, umira od la- kote, še več pa se jih vojskuje, med- tem ko drugi ljudje ne vedo, kam z denarjem. OZN naj bi te razlike po- pravila. Ji bo uspelo?

V odmoru med filmoma mi je Mi- tja Žagar povedal, da dela kot sekre-

tar sekcije za politični sistem, pred- vsem pa spremlja področja politične- ga sistema. V zadnjem času se ukvarja s kritično analizo delovanja političnega sistema samoupravlja- nja. Dodal je, da se med nami zelo dobro počuti, še posebej pa je pohva- lil razstavo znamk, ki smo jo tudi pripravili v počastitev obletnice OZN.

Po ogledu filma smo prisluhnili našim likovnikom, ki so pod vodstvom tovariša Ravnika izdelali dve novi skulpturi — Naše interesne de- javnosti in Naša tovarišica. Razložili so nam, kako je delo potekalo in kakšne načrte imajo za naprej.

Kmalu so bili na vrsti učenci — najboljši risarji. Že prejšnji dan so posamezne oddelčne skupnosti se- stavile skupine učencev, ki naj bi z barvnimi kredami risali na asfaltu pred šolo. Tema je bila seveda OZN in njen pomen. Učenci so se z veliko domišljije lotili dela, drugi pa so jih vzpodbujali. Delo so mnogi zelo uspešno opravili, bili so veseli, ker jih je tovariš Ravnik pohvalil.

Mnogi učenci so si z zanimanjem ogledali tudi razstavi znamk in lite- rarnih prispevkov, ki so ju pripravili navdušeni filatelisti in člani literar- nega krožka.

Vsi skupaj smo se razšli v prepri- čanju, da smo slovesno in predvsem delavno proslavili obletnico organi- zacije, ki ima danes v svetu vedno pomembnejšo vlogo.

Romana Purkart, 7. b
Literarni krožek,
OŠ prof. dr. J. Plemlja Bled

Ciril Rozman

STRELSKO TEKMOVANJE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN

V okviru letošnjega programa izobraževanja pri Občinski konferenci zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica je bilo v nedeljo, 20. oktobra, v Ribnem pod Ribensko goro strelsko tekmovanje z avtomatsko puško in pi- štolo za RVS iz radovljiške občine. Tekmovanja se je udeležilo 108 rezervnih vojaških starešin iz dvanajstih KO ZRVS oziroma 22 ekip.

Najboljše ekipe v streljanju z av- tomatsko puško in pištolo: 1. Radov- ljica 2 — 466 krogov, 2. Bohinjska Bistrica 1 — 402 kroga, 3. Radovljica 1 — 393 krogov.

Streljanje s pištolo: 1. Radovljica 2 — 232 krogov, 2. Kamna gorica — 232 krogov, 2. Radovljica 1 — 226 krogov.

Streljanje z avtomatsko puško: 1. Radovljica 2 — 234 krogov, 2. Bo- hinjska Bistrica — 206 krogov, 3. Ra- dovljica 1 — 167 krogov.

Najboljši posamezniki v streljanju s pištolo: 1. Marjan Fon, Radovljica — 63 krogov, 2. Tone Šolar, Kamna

gorica — 62 krogov, 3. Radivoj Zu- pan, Kropa — 62 krogov.

Najboljši v streljanju z avtomat- sko puško: 1. Beno Kukič, Radovljica — 56 krogov, 2. Jože Stare, Bohinj- ska Bistrica — 52 krogov, 3. Marjan Fon, Radovljica — 51 krogov.

Najboljši posamezniki v streljanju s puško in pištolo: 1. Beno Kukič, Radovljica — 116 krogov, 2. Marjan Fon, Radovljica — 114 krogov, 3. Stanko Dežman, Bohinjska Bistrica — 106 krogov, 4. Janko Stušek, Ra- dovljica — 103 kroge.

Ciril Rozman

NAČRT ŽIVLJENJA IN DELA ŠOLE

Osnovna šola Stane Žagar Lipnica ima poleg matične šole v Lipnici še zunanjo enoto od 1. do 4. razreda na Ovišah pri Podnartu. Matična šola Lipnica ima letos 279 učencev, zunanja enota pa 59 učencev, kar je skupaj 338 učencev, in sicer 154 dečkov in 184 deklic.

Na osnovi rezultatov preteklega leta sklepov učiteljskega zbora, pionirske konference učencev in rodi- teljskega sestanka, so v šoli tudi le- tos izdelali obsežen načrt življenja in dela za šolsko leto 1985/86.

Predlog načrta je šola poslala v razpravo krajevnim skupnostim, DPO, društvom in OZD šolskega okoliša s priporočilom, da sporočijo morebitne pripombe in dopolnilne predloge. V načrtu so opisani smotri šole, organizacija osnovne šole, od- delki in učenci, delavci šole, šolski

koledar, ritem pouka, predmetnik — opis celodnevne dejavnosti, urnik, kulturni koledar, strokovne ekscu- rzijske, šola v naravi, prehrana, športni in obrambni dnevi, šolska knjižnica, SLO in DS, interesne dejavnosti, razredne skupnosti, urnik za upora- bo telovadnice, načrt varnih poti v šolo, vzgojnoizobraževalno delo, po- klicno usmerjanje, strokovni aktivni, ohranjanje tradicij NOB itd. Za kon- ec je opisano povezovanje šole z de- javniki v šolskem okolišu.

Ciril Rozman

USPEŠNA GASILSKA VAJA

V okviru meseca varstva pred po- žarom je bila v soboto, 26. oktobra, v LIP Bled — obrat Podnart — vaja Industrijskega gasilskega društva, ki so se je udeležili tudi pripadniki civilne zaštite krajevne skupnosti Podnart. Gasilci so v nekaj minutah uspeli iz Save z dvema gasilskima črpalkama speljati vodo po gasilskih ceveh na stavbo žagarskega obrata LIP Bled TOZD Podnart.

Vaja je pokazala, da so gasilci do- bro usposobljeni in pripravljeni.

Ciril Rozman

Člani moškega pevskega zbora DU Jesenice pogosto nastopajo na raznih proslavah in slovesnostih. Pred kratkim so nastopili na otvoritvi razstave delavske ustvarjalnosti v razstavnem salonu DOLIK. (foto: B. Blenkuš)

NA POMOČ

Teden dni po dnevu požarne varnosti prebiramo časopis. Gorenjski glas, Železar — nikjer besedice o gasilskem »prazniku«, kaj šele o republi- škem gasilskem tekmovanju v Titovem Velenju. Zato smo se odločili, da mi, mladi gasilci z Blejske Dobrave, napišemo nekaj besed o tem.

Republiško tekmovanje — to niso mačje solze. Tja smo se namreč pre- bili le najboljši.

»V soboto ob 7. uri pred gasilskim domom« se je gasilci dokaj strog ukaz našega mentorja Vida. In res: ob 7. uri zjutraj smo z njim na čelu čakali tovariša Trameta, da se bo slavnostno pripeljal z jeseniškim ga- silskim kombijem (dobravski bi bil namreč pretesen za deset fantov in deset deklet). Približno ob 8. uri smo ga zaslišali. Z vso šaro (gasilska obleka, čepica, plinska maska...) smo se komaj prerinili skozi ozka vrata kombija, in ob pogledu na »udobne« sedenje nam je zastal dih. Vendar, »dobra volja je najboljša«. Ni- smo se menili za bolečine v zadnjici in križu. Med potjo smo si veselo za- peli in, ko je bila dobra volja na vr- huncu, sta tudi naša spremljevalca (tov. Tramete in tov. Bojan) prekinila svoj molk. V tako prijetnem vzdu- šju je vožnja do Titovega Velenja hi- tro minila.

Po prihodu smo se oblekli v gasil- sko opremo in vsi nestrpni čakali na deseterjevi ukaz: »V napad!« Cevi so frčale na vse strani. Ko so bile skle-

njene, smo se trudili, da bi z vodnim curkom čimprej podrl postavljene tarče. Vaja je bila uspešna, če odmi- slimo 20 kazenskih točk, ki sta nam jih prisodila sodnika. Tudi pri vaji s plinsko masko je šlo vse po sreči. Z nestrpnostjo smo pričakovali razgla- sitev rezultatov. Ob spremljavi god- be na pihala smo prikorakali na sta- dion. Izvedeli smo, da smo se uvrstili na dvanajsto mesto. Čeprav smo od fantov pričakovali boljšo uvrstitev smo bili kljub temu vsi zadovoljni z uvrstitvijo.

Začeli so se oglašati naši želodci. Bili smo pošteno lačni, vendar zara- di velike gneče nismo šli na kosilo. So bili zato trojanski krofi slastnej- ši.

Mi, mladi gasilci, smo dan požarne varnosti prijetno preživeli. Mislimo, da bi se tudi s pravim ognjem znali spopasti ter ga uiniti. In zato: »V imenu ljudstva — na pomoč!«

Mladinke in mladinci
GD Blejska Dobrava

KAJ BO Z MALO ČUFARJEVO KNJIŽNICO

V samoupravnem sporazumu o temeljih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1986–1990, ki je bil objavljen v letošnji aprilski številki Delegata, lahko preberemo, da bo občinska kulturna skupnost med drugim podprla tudi obuditev knjižne zbirke MALA ČUFARJEVA KNJIŽNICA, ki bi odprla možnost objavljanja že in še ne uveljavljenih jeseniških piscev.

Kot vemo, je bilo izdajanje knjig v Mali Čufarjevi knjižnici, poleg urejanja Listov, poglavitna dejavnost pred petnajstimi leti ustanovljenega kulturno-umetniškega kluba DPD Svoboda Tone Čufar. V tej zbirki so do leta 1976 izšle leposlovne knjige Toneta Čufarja, Slavka Savinška, Viktorja Gregorčiča, Andreja Kokota, Valentina Cundriča, Miha Klina, Benjamina Gracerja in Črtomira Sinkovca. Po letu 1976 pa ni izšla nobena nova knjiga več, kljub temu, da zbirka formalno ni bila nikoli ukinjena.

Ker pa tudi Klub Tone Čufar obstaja samo še na papirju, Male Čufarjeve knjižnice pa ni niti v srednjeročnem planu ZKO do leta 1990, lahko ugotovimo samo še to, da so se tako Klub (ki ga dejansko ni več), kot tudi jeseniška ZKO, pod katere okriljem je deloval, in glavni urednik zbirke (ki je hkrati tudi predsednik ZKO), odrekli Male Čufarjeve knjižnice, oziroma je v prihodnje niso več pripravljali izdajati. ZKO, oz. njen predsednik sta pred nedavnim menda predlagala celo njeno ukinitve, češ da nam ni več potrebna, ker da Ivan Jan, Jože Vidic, Valentin Cundrič, Marko Hudnik in Edo Torkar tako in tako objavljajo že v Ljubljani. Res tehten argument? Kolikor vem, se jeseniška ZKO ni z nikomer od naštetih posvetovala, če smo zlorabili njihova imena v prid ukinitve Male Čufarjeve knjižnice. To bi smela le, če bi bil kdorkoli od naštetih kdaj povabljen k sodelovanju pri zbirki, pa bi to odklonil. Vsaj zase lahko trdim, da se to ni zgodilo. Sicer pa so tudi Čufar, Klina, Kokot, Sinkovec in drugi objavljali v Ljubljani, pa to ni bila ovira, da jih ne bi tiskali tudi na Jesenicah. Uredništvo je očitno zaspalo na lovih, v svetu prepričanju, da je z desetimi knjižnicami poravnalo ves dolg tako do jeseniških piscev kot tudi do be-ročnega občinstva in literarne zgodovine.

Ne samo naravnih zakladov Slovenije, tudi njene kulture nismo dobili od dedov in dar, v varstvo so nam jo zaupali vnuki. Treba je vedeti, da dolg ni poravnal in da se še celo povečuje. Literatura je živa stvar, tako kot je živo življenje pri katerem se napaja. Rodovi se menjajo, na površje se prebijajo zmeraj nova imena, nove snovi, novi prireji, nove kvalitete. Ukinitve Male Čufarjeve knjižnice bi pomenila zaveziti živ vrelce besedne ustvarjalnosti na Jesenicah in mu še bolj otežiti že tako nelahek pretok do bralcev, kakor tudi do uveljavitve v slovenskem merilu, saj je znano, da imajo pri osrednjih založbah prednost »hišni« avtorji, zveneca imena in komercialne izdaje. Dela manj uveljavljenih (in manj agresivnih) avtorjev imajo iz leta v leto manj možnosti, tudi če so kvalitetna. Znan je podatek, da leta 1982 ni izšla pri slovenskih založbah niti ena knjiga — leposlovni prvenec mladega pisca (pod 30 let). — In pri vsem tem je najbolj presenetljivo, da se za takšno nekulturno dejanje, kot bi bila ukinitve Male Čufarjeve knjižnice, zavzema prav njena ustanoviteljica in pokroviteljica — Zveza kulturnih organizacij Jesenice. Če dosedanje uredništvo nima več volje do dela (in rezultati zadnjih 9 let to več kot očitno dokazujejo), bi bilo dolžno prepustiti to breme drugim, ne pa da ukinja kot nepotrebno nekaj, za kar se samo ni več voljno in sposobno truditi. Vsaj nekaj nas je na Jesenicah, ki bi bili to breme pripravljeni nositi — z vsem tveganjem in odgovornostjo vred. (Od teh smo trije člani Društva slovenskih pisateljev, če to kaj pomeni.)

HVALEŽNOST

Eden naših delavcev je pred dnevi pri gostilni Turist našel izgubljeno listino z denarjem in dokumenti. Ker je izgubitelj po naključju poznal, je odnesel najdene stvari na Tehnični biro, kjer je ta zaposlen. Tam je pustil tudi svojo telefonsko številko, da bi mu izgubitelj sporočil, ali je dobil svoje stvari nazaj. Ta pa je bil očitno tako navdušen nad tem, da je spet prišel do svojih dokumentov, da se mu najditelja še poklicati ni zdelo vredno.

Včasih je bila navada, da je vsaka zgodba imela svojo moralno. Žal je, kot toliko drugih, tudi ta navada končala, zato ne bo napak, če jo obnovimo in iz tega povzamemo nauk za bodoče najditelje izgubljenih predmetov: Če pričakuješ hvaležnost ali vsaj besedo zahvale, potem ne pobiraj tujih in po nemarnem izgubljenih predmetov.

Tudi če izvzamem nas »izdajalce«, ki smo obrnili Jesenice na hrbet in tiskamo svoje knjige v Ljubljani in če izvzamem še tiste, ki so v Mali Čufarjevi knjižnici že prišli na vrsto, nam še zmeraj ostane nekaj imen, ki so dokazala ali pa še dokazujejo svojo umetniško vrednost, in bi jim bili pravzaprav dolžni natisniti knjige — če ne takoj pa v prihodnosti. Naj jih nekaj naštejemo (po svojih lastnih estetskih kriterijih, kajpak — med njimi so tudi taki, ki niso nikoli objavljali v Listih, niti niso bili člani Kluba in so se tudi že »prodajali« v ljubljanskih revijah — če se jim to ne šteje v zlo):

Brez svoje knjige je denimo še Damjan Jenstrle, četudi že več let objavlja v revijah (v Mladih potih, Dialogih, Sodobnosti, Mentorju — ki ga je celo sam pomagal postavljati na noge...). Njegove pesmi so bile uvrščene v odmevni Pesniški almanah mladih, zanje je bil nagrajen tudi v makedonski Strugi, poleg poezije piše tudi drame in odlično prozo. Imamo Matejo Črv (alias Ana Staze), ki razen v Listih objavlja še v Ornici, Mladih potih, Dialogih in še kje. Pa Dominiko Hudnik, ki je prav tako že objavljala v Sodobnosti in Dialogih, kot tudi v literarnih oddajah ljubljanskega radia. Pa Marjano Srčič, zrelo in izdelano prozaičko, ki v zadnjih letih sicer ni veliko objavljala. Pa Darjo Lenardič, germanistko, prevajalko iz svetovne literature, ki piše tudi pravljice, in to dobre pravljice — doslej jih je objavljala le v nemških publikacijah na Dunaju. Predstavitev v širšem slovenskem prostoru bi prav gotovo zaslužila tudi poezija Mihaela Cenca in Božidarja Lakota, ki je zdaj znana le redkim posameznikom, ki so se uspeli dokopati do njunih samozaložb. Izjemno nadarjen pesnik je mladi Rok Klančnik iz Kranjske gore, medtem ko se je Miha Mazzini po mladostnih pesniških poskusih z velikim uspehom oprijel proze in je s svojimi objavami v Problemih in zagrebškem Poltu že vzbudil apetit literarnim sladokuscem. V osrednjih revijah sta ob-

javljala tudi že Milan Kristan in Marjan Čufar, ne bi pa smeli pozabiti tudi na Jožeta Koširja-Plantana, ki je poezijo živel in ne samo pisal, in je poeziji tako zelo verjel, da mu je zmanjkalo vere v življenje.

Pisemenih ljudi nimamo samo med pesniki in pisatelji, tu so še slavisti, prevajalci, družboslovci, zgodovinarji, etnologi, arheologi... Koliko je med nami še takih, »ki žrejo same knjige, od sebe pa ne dajo nobene fige«, kot bi rekel Prešeren; ki so talentirani in imajo ambicije, pa ne do-bijo ne vzpodbude in ne možnosti, da bi svoje znanje in umetnost posredovali drugim. Te naše rovtarske Ate-ne so pač še zmeraj bolj Rovte kot Ate-ne, in medtem ko se samoupravno dogovarjamo in citiramo klasike marksizma, ko sprejemamo plane in programe, ko frazarimo o kulturnem osveščanju delovnih ljudi in občanov, ko mlatimo prazno slamo na sestankih (pod mizami pa si polni strahu, zavisti in ljubosumja stopa-mo na prste, da nam ne bi kdo zrasel čez glavo in ušel iz vrste), so nas nekateri drugi, tudi manjši in odroč-nejši kraji že krepko prehiteli. V Kruševcu, na primer, deluje zdaj že znamenita podeželska založba Bag-dala, ki jo je pred 25 leti ustanovila majhna skupina književnih entuzia-stov. V mestecu Gornji Milanovac imajo založbo Dečje novine, v Mur-ski Soboti profesionalno Pomursko založbo, ki s prevodi iz madžarščine v slovenščino, in obratno, veliko prispeva k zbliznavanju in spoznavanju na večnarodnem območju. Knjižne zbirke, posamezne knjige in almanahi izhajajo že v vsaki večji vasi. Knjige izdaja literarni klub v Slovenj Gradcu, v Novem mestu je pred kratkim izšla obsežna antologi-ja Pesmi dolenske dežele, v Trbov-ljah prav tako obsežen zbornik ru-darskih pesmi, v Celju izide vsako leto literarni zbornik Obrazi, v Vele-nju Hotenja, v Zireh odmevni Žirov-ski občasniki, v Metliki Razmerja, v Trebnjem Samorastniška beseda. Medtem ko je v zadnjem času več je-seniških besednih ustvarjalcev (M. Čufar, M. Cenc, V. Cundrič, S. Korantarjeva, T. Iskra, B. Lakota) izdalo svoja dela z veliko odreknan-ja iz svojega žepa v skromnih samozalozbah (knjižice so celo sami spenja-li, lepili in obrezovali!), izhajajo druge samozaložbe praviloma s fi-

nančno podporo občinskih kulturnih skupnosti, podjetij in ustanov. Na ta način so v zadnjem času ugledale be-li dan knjižice Andreja Moroviča in Dimitrija Kralja v Kopru, Vite Žer-jal v Novi Gorici, Andreja Lutmana v Idriji, več knjig Brede Smolnikar v Domžalah, pesniški zvezki Marjana Stancarja, Biserke Car, Francke Tronkar, Zlate in Jožeta Volariča v Kranju, in še bi lahko v nedogled na-števale. Kulturne skupnosti, organi-zacije in ustanove skrbijo za distri-bucijo, propagando, literarne večere, predstavitev... Okoli revij in lite-rarnih glasil se zbirajo skupine ustvarjalcev, tehtajo, primerjajo, di-skutirajo, se učijo in zorijo — pri-nas na Jesenicah pa se postavljamo z Listi, ki izhajajo trikrat na leto kot priloga Železarja in pri katerih o vsem odloča in sam človek, kot da bi bili njegova privatna last.

Oživljena Mala Čufarjeva knjižni-ca bi bila nova prilika, da se je-se-niška kultura spet dvigne iz malo-mestne zatohlosti, kakor se je v svoji zgodovini znala dvigniti že večkrat — tako pred vojno s Tonetom Čufar-jem in delavskim odrom, kot tudi po vojni — najbolj morda prav z usta-novitvijo Kulturno umetniškega kluba DPD Svobode Tone Čufar leta 1970, ki je prvih nekaj let sicer zelo zagnano in uspešno deloval in je dal svoj pečat nekemu obdobju kultur-

nega bitja in žitja na Jesenicah, od-mev pa je imel tudi v širšem prostoru, pozneje pa se je začel osipati in usihati, ker se pač ni pomlajeval s svežo krvjo in s svežimi zamislimi. ZKO v svojem pravkar sestavljenem srednjeročnem planu sicer načrtuje pomlajevanje kluba z vključevanjem in literarno vzgojo začetnikov. To dokazuje, da literarne dejavnosti le še ni povsem odrinila na stranski tir — in tudi Listi bodo verjetno še izhajali. Mala Čufarjeva knjižnica bi mo-rala ohraniti prvotni koncept in po-meniti korak naprej od začetništva in ljubiteljstva. To pa pomeni, da bo njena oživitve smiselna le, če bodo v njej izhajala v resnici samo tista de-la (ni nujno, da zgolj leposlovna), ki se bodo po svoji estetski vrednosti in miselni tehtnosti mogla enakovred-no vključiti v slovensko ponudbo. Prepričan sem, da je takih del v času, ko zbirka ni izhajala, na-stalo (ali pa še nastajajo) toliko, da je Mala Čufarjeva knjižnica v tem trenutku Jesenicam nujno potrebna in bi lahko znatno sprostila ustvar-jalne potenciale, hkrati pa bi pred-stavljala pomemben člen v kulturni nadgradnji našega hitro razvijajočega se industrijskega mesta. Če nam rast materialne proizvodnje poveču-je gmotno blagostanje, ima tudi to blagostanje svoj pomen le v hkratni duhovni rasti.

Živim in pišem

TA HIP

EDO TORKAR

Ta hiš sem živ.

Ta hip lahko karkoli naredim s svojim življenjem. Lahko se slečem in na grednem na ulico in tulim kot zver: Lahko se obesim, skočim z okna, se vržem pod vlak ali si z nožem razparam trebuh. Lahko se totalno zapijem. Lahko pustim službo in družino, spremenim poklic in zunanost, ime in priimek in odpotujem kamorkoli in se nikoli več ne vrnem in zabrišem vse sledi za seboj kot ti-sti junak iz tistega romana Marja Frischa.

Ta hip je moj. Ta hip je v moji lasti.

Ta hip, to uro lahko napnem moč-gane in z umom prodrem v bistvo sveta in življenja. Lahko obrnem vse teorije na glavo in postavim nove temelje znanosti in filozofiji. Ta hip, to uro lahko napišem pesem, lepo do solz. Ta hip, to uro, ta dan se lahko odpre nebo in svet se mi bo prikazal v povsem novi, prej nevideni luči. Ta hip lahko preimenujem stvari. Mizi, na primer, lahko rečem klop, in klop slon, slon pa karkoli že, recimo — peakčprijf.

Ta hip lahko zadrhti zemlja in se mi zruši strop na glavo. Ta hip lahko pridejo pome in me odpeljejo. Ta hip se lahko zbudi žena (kar sploh ne bi bilo nič čudnega ob ropotu, ki ga povzročam s pisalnim strojem).

Ali je res moj ta hip, ali je res v moji lasti?

Naj poskušam karkoli že novega in pustolovskega, bo vse kar sem bil in kar sem živel ves čas prihajalo za menoj. Ta hip, to uro, ta dan nisem v ničemer svoboden, saj nosim breme vseh preteklih trenutkov, ur in dne-vov.

Ali se lahko zneim tega breme-na? Ali sem lahko spet tabula rasa, nepopisan list, ali lahko začnem spet znova, ko pa še govorim v jezi-ku, ki si ga nisem izmislil sam in me ga je naučila mati in še sanjam in celo diham v njegovem ritmu? In po-dobe, ki so se mi dolga leta vtiskova-le v srebrov bromid mojega spomina bi lahko zbrisal edino tako, da bi si razklal glavo.

Brez večerajšnjega dneva tudi da-našnjega ne bi bilo in tudi kaj bo ju-tri, je že nekje zapisano.

Svinec se mi že obeša na veke, medtem ko se zunaj sveta dan in v sosednjih hišah zvonijo budilke in na dvoriščih brencijo avtomobilski motorji. Nič ne bom naredil, nika-mor ne bom šel, nič novega si ne bom izmislil — ne novega jezika, ne nove svetovne filozofije, ne nove fi-zikalne teorije o prostoru in času. Res je, svoboden sem, lahko izbiram — ali bom za zajtrk belo kavo ali mleko, ali bom zabelil žgance z zase-ko ali ocvirki, ali jih sploh ne bom zabelil, ali pa sploh ne bom zajtrko-val in brez zajtrka šel spat.

Ta hip sem na smrt zaspan.

Edo Torkar

SKUPINSKA RAZSTAVA SLIK DOLIKOVCEV V TRBOVLJAH

V petek, 25. oktobra, so v likovni galeriji v delavskem domu v Trbovljah odprli že tradicionalno skupinsko razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Ob otvoritvi je pel trboveljski mladinski pevski zbor.

Razstava sodi v program rednega medsebojnega kulturnega sodelovanja med pobratenima občinama Trbovlje in Jesenice in sodelovanja, ki sta ga v listini o pobratenju zapisala likovna kluba RELIK Trbovlje in DOLIK Jesenice. Poleg vsakoletnih izmenjalnih skupinskih razstav likovnih del članov obeh klubov in skupnih razstav ob občinskih praz-nikih Trbovelj in Jesenic, jih povezu-je tudi strokovno sodelovanje in pri-stni tovariški in prijateljski odnosi.

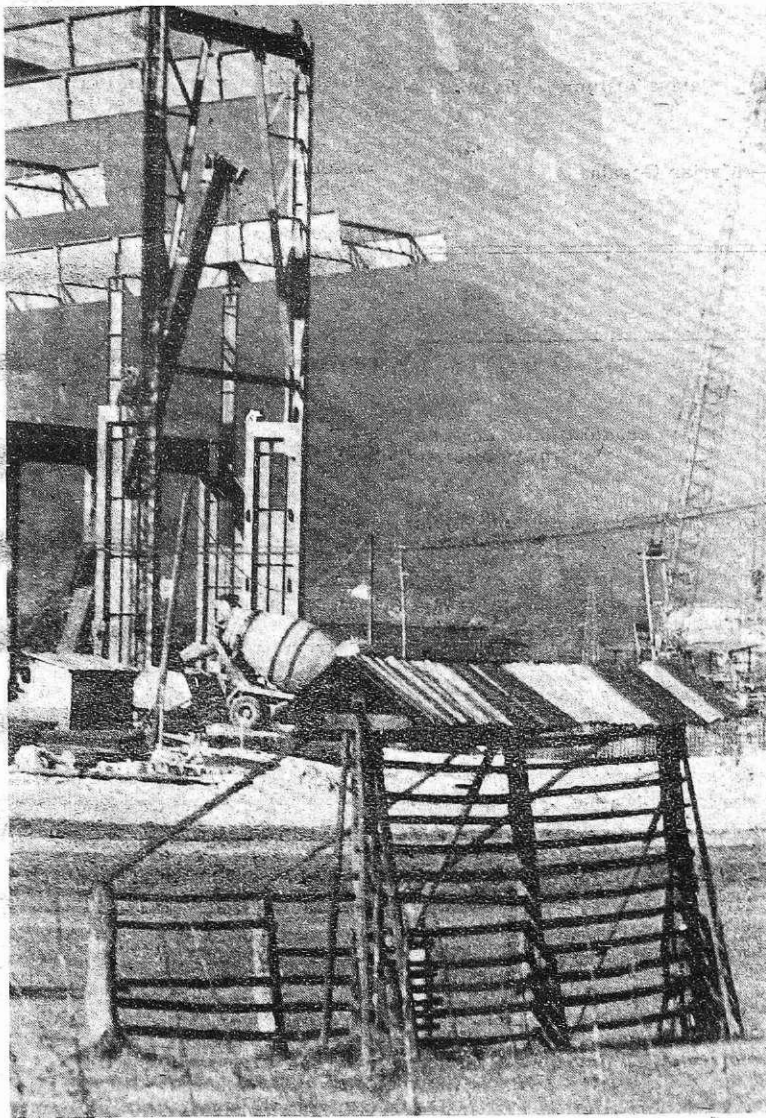
V Trbovljah se s svojimi slikami predstavljajo 16 slikarjev, članov Doli-ka, z 39 deli v olju, akvarelu, temperi in kredi. Na razstavljenih slikah prevladujejo krajina, stara arhitek-tura in tihožitja. S svojimi deli se predstavljajo: Rudolf Arh, Ivanka Arzenšek, Franc Berce, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Evgen Guštin, Nika Hafner, Janko Korošec, Pavel Lužnik, Tine Markež, Rudi Reichman, Draga Soklič, Milena Stocca, Tone Tomazin, Cveto Velikajne in Marjan Židanek.

Trboveljski slikarji, organizirani v likovnem klubu RELIK (revirski li-kovniki) pri DPD Svobode Trbovlje-center, bodo vrtili obisk oziroma bo-do razstavljali na Jesenicah od 6. do 18. decembra.

V redno kulturno sodelovanje sodi še zamenjava koncertov delavske

godbe Trbovlje in pihalnega orke-stra Jeseniških železarjev in zame-njalna gostovanja med DPD Svobo-da Trbovlje II in javniškimi Svo-bodaši. Možnosti pa so seveda mno-go večje in so bile le občasno izkoriš-čene, medtem ko, razen navedene-ga, dogovorjenega programskega so-delovanja ni bilo. Iz tega razloga se bodo v začetku decembra sestali predstavniki občinskih ZKO Trbo-vlje in Jesenice, skupaj z nosilci možnih zamenjav in se dogovorili o še bolj načrtnem sodelovanju med obema občinama. Pri tem gre za za-menjave kvalitetnih pevskih zborov, gledaliških in lutkovnih skupin, fo-klornih skupin, vključno z dejavnostjo šolskih kulturnih društev, zgodovinsko-dokumentarnih raz-stav, poznavanjem kulturne in nara-vne dediščine v obeh občinah in po-dobno. Vsa dogovorjena sodelovanja naj bi vnesli tudi v svoje letne in srednjeročne programe dela.

Kulturno sodelovanje med obema občinama sega že v obdobje med obema vojnama, neposredno pa je bilo povezano tudi z naprednim de-lavskim gibanjem. To je tudi eden pomembnih poudarkov v listini o po-bratenju med občinama Trbovlje in Jesenice, in prav to narekuje še bolj organizirano kulturno sodelovanje med obema občinama.

Les in železo, majhno in veliko, staro in novo — vse v službi človeka (foto: S. Kokalj)

SILOVITA PREDSTAVA NA JESENIŠKEM ODRU

V soboto, 26. oktobra, je bila v amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah prva letošnja premiera. Jeseniški gledališčniki so uprizorili Brechtovo komedijo Malomeščanska svatba, v režiji Vesne Arhar.

Bertolta Brechta (1898–1956), nemškega pesnika in dramatika, pisca družbenokritičnih pesmi, songov in angažirane drame, ni potrebno posebej predstavljati niti posebej priporočati, pa vendar se slovenska gledališča bolj redko odločajo za njegova dela. Pri naših gledaliških razmerah (amaterskih) in življenju, kjer morajo posamezna gledališča igrati dela najrazličnejših stilskih obdobj, ne moremo pričakovati nikakršne stilne specialnosti. Nobeno gledališče ni usposobljeno za določeno gledališko dobo, nobeno za gróteske, nobeno za tragedijo in nobeno za epsko gledališče. Slovenska gledališča z izrednimi napori bolj ali manj srečno lovijo slog pisca, ki ga postavljajo na oder. Slogovno prilagajanje je skorajda glavna usoda slovenskih, posebno še amaterskih gledališč. Brecht pa je tisti gledališki pisec, ki je v dvajsetem stoletju najbolj izrazilo izoblikoval svoj lastni slog. Brecht je svoj slog oklical za epsko gledališče. Epski slog je sam po sebi terjal vrsto sprememb v igri, v režiji, v sceni, v kostumih, v odnosu gledalcev, v samem smislu in poslanstvu gledališča. Tako je nastala posebna šola in posebna smer, ki jo z veliko spretnostjo in uspehom gojijo zadnja leta v nemško govorečem delu Evrope, pa tudi v Angliji, Franciji in ZDA. V Sloveniji je bilo takih poskusov malo. Zdi se, da nikoli ni bilo primerneje igrati Brecht-a kot danes, ko zgodovina tega časa zelo jasno in nedvoumno prikazuje naravo in posledice malomeščanskega pogleda na svet. Brecht je nekoč zapisal: »Danes, ko je treba človeško bitje ocenjevati kot »celoto družbenih odnosov«, more le epska forma zajeti tiste procese, ki služijo dramatični kot gradivo za vseobsegajočo dobro sveta! Človeka, in sicer čutno dojemljivega človeka, je mogoče upoštevati samo v procesih, v katerih in s pomočjo katerih obstajajo. Nova dramatika mora metodološko spraviti »poskus« v svojo obliko, dobiti mora možnost, da uporabi povezanost v vseh smereh, potrebuje statiko, njene napetosti pa obvladujejo posamezne dele jim dajejo medsebojno »napetost«.

Brecht je svojo Malomeščansko svatbo »spustil« na oder na začetku njegovega plodnega pesniškega in dramskega ustvarjanja, 1926. Malomeščanska svatba sodi med najbolj humorne in komedijske Brechtove igre. Nastala je v Brechtovem predemigracijskem obdobju in s svojo zgodbo razgalja svet nemškega malomeščanstva, ki kasneje postane socialna baza za nacionalizem. Ljudje takrat še niso vedeli, kakšna morija grozi človeštvu. Na pohodu je bila doba, ko je bilo mogoče v sociološkem in psihološkem smislu odkrivati začetke tistega, kar bo v imenu »progres« in volkswagnov« eksplodiralo v najstrašnejšo histerijo uničevanja vsega človeškega. V vrsti podob, s katerimi Brecht slika svet, se nam odkrivajo jasne korenine, narava in funkcioniranje meščanskega in malomeščanskega načina mišljenja in življenja. V imenu »tega« in »onega«, v imenu »iti dalje« in »siliti naprej«, v imenu »preživeti«, posedovati in dosežati, »biti v toku« in »spremeniti« se mečejo pod nogo brez kakršnih večjih travm tako čast kot prijateljstvo, ljubezen in zaupanje. Sredi te relativizacije »morale« in »tragedije« avtor prikazuje meščanski koncept sveta tako, da gledalca mobilizira, da se v vsakem trenutku vprašuje sam, in da postavlja bistvena vprašanja »morale«, »prijateljstva«, »ljubezni« in »zaupanja«. Tako Brechtova komedija Malomeščanska svatba zapostavlja vprašanje: Kaj je v človeški naravi, čemur ustreza meščanski (malomeščanski) način mišljenja in življenja? (o jajcih, popivanju, odnosih, narediti, imeti, svetilkah...) Kaj je v ljudeh, da se v določenih okoliščinah, ki jim ustrezajo, (tokrat na svatbi) malomeščanstvo razvija in peha do dvomov človečnosti...?

Jeseniška uprizoritev Brechtove Malomeščanske svatbe, v režiji Vesne Arhar in dramaturgiji Bojana Štiha, nam odkriva in prikazuje veliko tistih »relativnih« prvin malomeščanstva, ki jih prav lahko primerjamo z današnjim časom. Prizori poročne pojedine, medsebojni odnosi Brechtovih likov, obup teh porabnikov pijače, razvrtnišstva... nas opozarjajo na razne človeške lastnosti, da je treba buditi boljši del človekove narave. Dramaturgija nas opozarja, da zdaj teče »že druga Brechtova malomeščanska svatba«, prva se je končala 1945 — katastrofalno! Zaradi primerjave pa nas sam Brecht opominja na proces in posledice propada Velike Kartagine...

Režiserka Vesna Arhar je prevzela zelo težko nalogo, da z jeseniški-

mi gledališčniki uprizori zahtevno delo Bertolta Brechta. Slovenska krstna uprizoritev komedije Malomeščanska svatba na oder jeseniškega gledališča je potrdila, da so jeseniški amaterji sposobni uprizoriti pod dobrim strokovnim vodstvom tudi zelo zahtevne gledališke projekte. Menimo, da je to bila ob pravem času, pametna in pogumna repertoarska odločitev, ki ima svoj smisel. Zaradi omenjenega, posebno pa še zaradi prvega izvajanja tega Brechtovega dela na Slovenskem, se je režiserka Vesna Arhar odločila za zelo previden koncept režije, ki ga je s pogumnimi posegi uspešno realizirala. Dobro je zasnovala razvoj dogajanja na uspešno prirejeni in funkcionalni sceni. Igralcem je dala možnost, da dodobra izkoristijo Brechtove like tudi za potrditev svojih igralskih možnosti. V celoti so dokazali, da so sposobni opraviti zahtevne gledališke naloge, tudi tako težke, kot je Brechtov slog. Pokazali so smisel za zavzeto delovanje v zapletenih in kriznih odskih dogajanjih (prepiri, ranjanje, pretep). Vsi so se bolj ali manj junaško približali Brechtovim likom; in z intenzitetno dogajanjem, ki jo je narekovala režija, ustvarili še eno dobro predstavo na jeseniškem odru.

Stanka Geršak — ženina mati — ki je »vodila« Brechtove junake, je z veliko mero ljubezni do »svojih« skrbela za svatbeno pojedino in dobro počutje svatbenih gostov. Svoje bogatemu igralskemu zakladu je dodala še eno dobro kreirano vlogo. Ivan Berlot — nevestin oče — prav po Brechtovski malomeščanski nadležni, s svojimi govori mori vse okoli sebe. Zave se šele, ko po »velikem svatbenem plesu« ugotovi, da je bilo hčerko že kot majhno deklico vesleje pogledati, kaj šele sedaj, ko cveti (nevesta je noseča). Tokrat pa je svojo igro podredil Brechtu. Igor Škrli in Mojca Strgar, kot mož in žena, sta svet zase. Škrli je z lahkoto popolnoma sprejel Brechtov lik in prikazal tistega lumpenproletarca, ki jih omenja dramaturgija, režija pa ga je izoblikovala v pravega pijanca, izgubljenega in razburjenega meščana, ki ga njegova žena večkrat proglasi za ničvrednega z vsemi malomeščanskimi lastnostmi. Mojca Strgar pa je presenetljivo dobro odigrala lik zelo jezikave, zadržljive, posmehljive, radovedne osebe, katere »lastnosti« se ji tudi maščujejo. Njena tenkočutna igra in smisel za tako igro (slog) je vse prijetno presenetila. Bila je odlična partnerka Brechtove družine in je veliko prispevala k prepričljivi zabavni igri vseh nastopajočih. Mirica Bolte — nevestina sestra — in Klemen Klemenc — mladi mož — nista bila pozorna na »kult svatbene pojedine«. Od samega začetka se zabavata na svoj račun in v svoje zadovoljstvo, »svatbeno vzdusje« pa izkoristita tudi za »seksualna« zadovoljstva. Oba sta odigrala zanimiva lika, s katerima sta se zelo učinkovito vključila v dogajanje te malomeščanske pojedine. Magda Flander — nevesta — Rado Mužan — ženin in Bojan Pogačnik — prija-

telj ženina — »trikotnik« čudne Brechtove družine, tako po vlogah, jim jih je namenil pisec, kakor po izvedbi, zasluži posebno pozornost. Bojan Pogačnik je s svojim »erotičnim« in pomadarskim vedenjem do neveste svojega prijatelja ženina naredil teatersko učinkoviti spektakel. Njegovemu »izbruhu« se niso mogli upreti ne nevesta ne ostali udeleženci svatbene pojedine. Vsi so se v »zanosu« prepustili »uživanju«. Le ženin je obupan, ljubosumen norel, tolkel in preklinjal. Ples Bojana Pogačnika z nevesto Magdo Flander in pozneje z Mojco Strgar, je bil dovršeno umeetniško izveden, zanimiv in atraktiven odski užitek tako za igralce kot za gledalce. To je bilo obenem »zadnje dejanje« pred popolnim »razsullom« vsega, kar je bilo »ustvarjeno«. Vse se je sesulo v gomilo ruševin. Ko pa je začelo še »smrdeti«, so se svatje razšli z ugotovitvijo, da je »to bil lep večer!«, mladoporočca pa na »ruševinah« njihovega »premoženja« ostaneta sama. Šele tedaj se začne njuna »poročna noč«, ki sta jo obogatila z novimi ljubezenskimi igrami, in odkrila njihove velike »ljudske vrednosti«. Njun delež v predstavi je bil zelo opazen. Mužan je potrdil svoje že znane kvalitete, Pogačnik pa je s svojo igro potrdil, da gledališka vlaganja v njegova odrska hotenja niso bila zaman. Flandrova je dokazala, da je sposobna kreirati in razreševati tudi najbolj zapletene odrske igre.

Otvoritev in zaključni del predstave je pripadel izvajalki songov Metki Dulmin, ki je ob klavirski spremljavi Boruta Lesjaka izvedla vrsto Brechtovih songov, ki sta jih prevedla Franc Pristovšek in Ervin Fritz. V solističnem izvajanju v obliki dodanega eksternega komentarja so songi aktualizirali družbenozgodovinski smisel predstave. Glasbeno so bili zelo uspešni, kostumsko in koreografsko pa preveč kabaretski. Harmonikaš Jelo Skumavec je bil »ta- pravi Brechtovec«.

Če smo bili z Brechtovo igro Malomeščanska svatba zadovoljni, moramo pohvaliti tudi odlično koreografijo Jasne Knez. Vse je bilo dovršeno. Številne koreografske postavitve so bile zelo dobre, vse pohvale je vredna sijajna koreografska izoblikovanost plesov. Za konec naj še enkrat poudarimo, da je predstava zaznamovana z odlično režijo, dramaturgijo in koreografijo, igralci pa z rutino tako v zasedbi kot v izvedbi. Z intenzivno skupno igro so vsi nastopajoči izniansirali svoje portrete tako kot je to predvidevala režija in dramaturgija Vesne Arhar in Bojana Štiha. V tej zahtevni nalogi pa so svoj delež prispevali tudi ostali sodelavci: prevod teksta — Tanja Premk, glasba — Urban Koder, kostumi — Meta Sever, scena — Janez Kovič, lektor — Štefi Muhar, vodja predstave — Darko Kmet, šepetalka — Bernarda Gašperčič, rekvizitarka — Jelka Intihar, frizure in maska — Simka Kiččin, izdelava kostumov — Ivanka Leskover, izdelava scene — Jože Bedič in Vinko Frelih, luč — Pavli Torkar in Marjan Jazbec in odski mojster — Marjan Gogala.

Franjo Ropret

O GOSPODARJENJU

»Zdaj pa je stvar s kravo urejena in nesporazum končan.«

Janez se je ravno pripravljaj, da privije še nekaj vijakov in stroj preizkusi, ko pristopi dežurni politik in ga potreplja po plečih.

»Lepo, lepo,« reče, »pa bo stvar tudi delovala, kot je bilo načrtovano in planirano?«

»Ni vrag, da ne bi,« pravi Janez. To reši in potem, ko je že postoril, kar se je postoriti namenil, pritisne na gumb. Nič se ne zgodi.

»Kaj pa naj zdaj to pomeni!« zarobanti dežurni politik. »Ali smo ti zato zaupali narodno imetje, da si ga po nemarnosti pokvaril in pokončal. Ali smo zato staveli nate vse svoje upe. Nikakršnih izgovorov nočem zdaj od tebe poslušati. Ko jutri spet pridem, mora stroj delovati, ali pa te nočejo več videti moje oči.«

Janez se vzame v roke, privija, odvija, razstavlja in sestavlja še dolgo v noč, rine in tišči, dokler stroj ob pritisku na gumb ne začne tiho presti. Z utrujenim nasmeškom in ves zapacan pričaka naslednje jutro dežurnega politika. Le ta, ko pride, pravi:

»Saj ne, da ne bi cenil tvojih prizadevanj, ali da bi bilo, bognejad, kaj osebnega, ampak, Janez, veš, časi se danes kaj hitro spreminjajo, vsak dan znova vemo vedno več in

presodili smo, pretuhtali in poštudirali, da nam tega stroja ni več treba in da ga skratka ne potrebujemo tako nujno in neodložljivo in da je napočil trenutek, ko moraš stopiti pred ljudi in reči: »slabo sem presodil, kriv sem. Ni stroj, kar najbolj potrebujemo. Zdaj je čas, ko nam najbolj od vsega manjka zdrave košate zelene solate.« Ljudje bodo razumeli, ti pa pojdi in razstavi stroj, preorji njivo in položi vanjo, kar ostane od stroja. Posebej solato v to njivo, da bo bogata z železom.«

Janez stori, kar mu je bilo naloženo in ob letu je z njegove njive štrlelo v zrak nekaj zarjavelih cevi, med katerimi se je za prostor na soncu borila krmežljava solata. Mimo se pripelje dežurni politik v svojem novem vozu in, to vidši, veli ustaviti. Janeza da poklicati predse.

»Odgovorno nalogo smo ti zaupali in glej, kaj si storil. Dragocen stroj si po nemarnem uničil in njivo z železom zasejal. Ne morem se več, kakor sem se pogosto doslej, ustavljati pravici, ki terja, da se zagovarjaš pred sabo in pred ljudmi za to, kar si storil. Kriv si veleizdaje vseh najsvetlejših idealov, nikakršne pravice nimaš več, da bi se imel za gospodarja svoje njive. Izgini mi izpred oči!«

Ko to sliši, Janez ročno izgine, se razblini in pogrezne v tla.

Borgu Terc

BOLJ ORGANIZIRANO DELO NA ZGODOVINI KULTURNEGA RAZVOJA V OBČINI

Izvršni odbor Zveze kulturnih organizacij Jesenice je med številnimi strokovnimi komisijami imenoval tudi komisijo za zgodovino kulturnega razvoja v občini, s posebnim poudarkom na razvoju po osvoboditvi, od leta 1945 dalje. Že na prvi seji so namreč ugotovili, da nam ob nekaterih neobdelanih področjih iz prvih desetletij tega stoletja, iz »rok uhaja« povojna zgodovina razvoja kulture v občini.

Osnovna naloga komisije naj bi bila v kulturnih društvih in organizacijah pospeševati in usmerjati zapisovanje in dokumentiranje razvoja po letu 1945, kakor tudi organizirati obdelavo razvoja kulture na nivoju občine. Ob tej nalogi pa so člani komisije opozorili, da je v občini še vedno nekaj neobdelanih področij, od njihovih začetkov do druge svetovne vojne.

Dejstvo je, da imamo v občini po zaslugi Franceta Škrlija in Vencija Perka zelo dobro obdelan razvoj naprednih kulturnih društev in organizacij od začetkov do druge svetovne vojne, da pa je kulturna dejavnost, ki se je odvijala v drugih društvih in organizacijah, zelo slabo ali skoraj neobdelana. Sicer je Majda Zontar v petem jeseniškem zborniku Jeklo in ljudje v prispevku »Društva, ki so razvijala kulturo, telovadbo in planinstvo na Jesenicah do prve svetovne vojne« pomembno dopolnila zgodovino, vendar pa ostajajo še neobdelana ostala občinska območja in dejavnost nekaterih društev, ki so se tudi ukvarjala s kulturo kot, na primer, gasilska društva in še nekatera druga.

Tako je območje Žirovnice, kjer bodo prihodnje leto praznovali 60-letnico kulturne dejavnosti, slabo obdelano, prav tako Gornjesavska dolina. Sicer vemo, da se je med obema vojnima v takratnih Krekovem in Sokolskem domu odvijala bogata kulturna dejavnost, vendar to ni obdelano, razen kar je zapisano v takratnem časopisju. Morda je še kakšno področje, ki bi ga morali obdelati.

Komisija je izhajala iz spoznanja, da bo šele celovita obdelava kulturnega razvoja v naši občini, od zadnjih let prejšnjega stoletja dalje, pokazala izredno razgibanost na tem območju. Še predvsem, ker na vsem tem, kar so ustvarile generacije pred nami, z določenim preoblikovanjem gradimo in ustvarjamo sedanjo kulturno podobo našega območja.

Vso pozornost bo komisija namenjala tudi razvoju kulture v občini po osvoboditvi oziroma organiziranemu zapisovanju tega razvoja v posameznih kulturnih društvih in organizacijah. Tam, kjer so ohranjeni arhivi in kjer so vodili kronike dejavnosti, to ne bo težko, kjer pa tega ni, se bodo morali nasloniti na pričevanja ljudi, ki so delovali na področju kulture, katerih spomin pa je, kakor so ugotovili na seji, marsikje tudi že zbledel. V veliko pomoč posameznikom in skupinam, ki se bodo lotevali tega dela, bodo ohranjeni arhivi v Zgodovinskem arhivu Ljubljane — enota za Gorenjsko Kranj, Gorenjskem muzeju Kranj in tehničnem muzeju Železarne Jesenice, kakor tudi zapisi v jeseniškem »Železarju« po letu 1951 in pred tem v »Jeseniškem kovinarju«. Žal se je po osvoboditvi tudi zaradi nerazumne-

ga ravnanja precej arhiva porazgubilo.

V pomoč zapisovalcem bodo tudi različni almanahi oziroma publikacije, ki so jih ob jubilejih izdala posamezna kulturna društva in organizacije. Tudi pri vseh nadaljnjih tovrstnih publikacijah bodo morali poskrbeti za čimvečjo natančnost in dokumentarnost, ker se je v preteklosti dogajalo, da so bile nekatere zelo površno sestavljene.

Na prvi seji komisije za zgodovino kulturnega razvoja so tudi razmišljali, kako za zbiranje in zapisovanje zgodovine pridobiti posameznike ali skupine posameznikov, predvsem študente, in kako to dejavnost spodbuditi tudi v šolskih zgodovinskih krožkih, predvsem pa v kulturnih društvih in organizacijah samih. Predlagali so tudi, da se za to delo v finančnem načrtu Zveze kulturnih organizacij nameni ustrezna sredstva.

Naj omenimo, da v kulturnih društvih in organizacijah v jeseniški občini zadnji dve leti namenjajo precej pozornosti varovanju arhivskega in dokumentarnega gradiva in rednemu vodenju društvenih kronik. V zvezi s tem so dopolnili svoja pravila, ki obvezujejo kulturna društva in organizacije, da imajo v svojih vodstvih tudi člana, odgovornega za arhivsko gradivo in vodenje društvene kronike, za kar neposredno odgovarja predsednik društva oziroma organizacije.

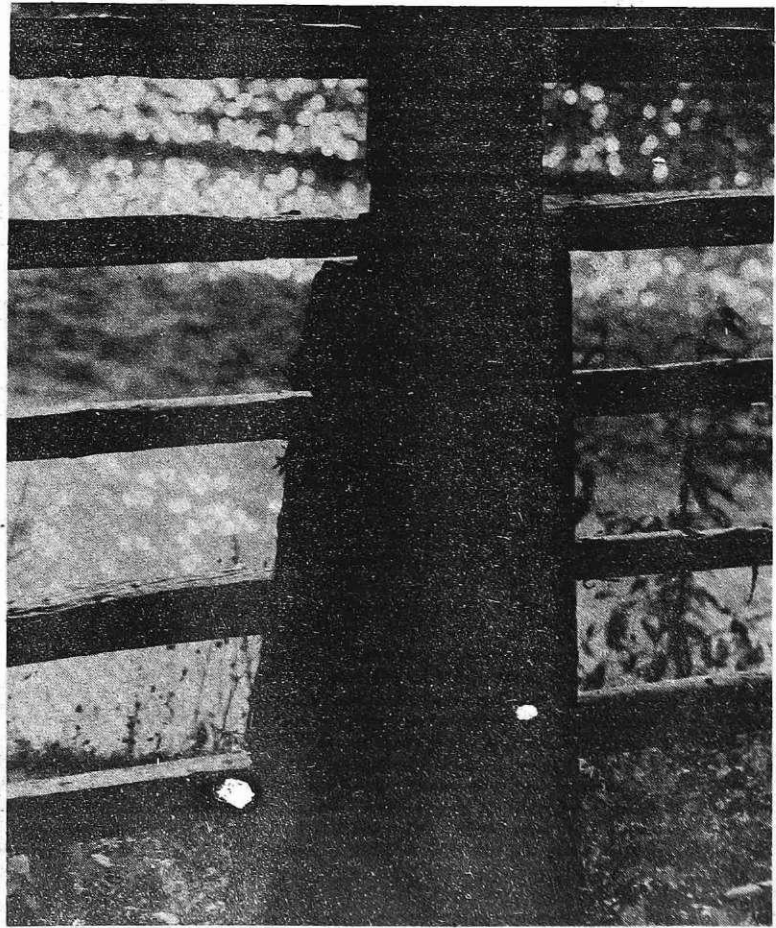
Pri vseh teh prizadevanjih v Zvezi kulturnih organizacij in njenih članicah izhajajo iz spoznanja, da se nam vse, kar vrednega počnemo, sprti spreminja v zgodovino, in da ta dejavnost sodi na področje varovanja naše kulturne dediščine. Vedo pa tudi, da bo potrebno še veliko dela, vendar bo to prešlo v zavest vseh, ki morajo delovati na tem področju.

MALO ZLOBNO, Vendar od srca

Strokovnjak, ki se spozna na te zadeve, mi je zatrdil, da bi problem informacijskega sistema v Železarni najbolj učinkovito rešili s tem, da bi postavili en pošten šank. Če nič drugega, bi bilo to bistveno ceneje kot pa nakup drage računalniške strojne in programske opreme.

Sestavljalci zakona o javnem informiranju so v sicer zelo širokogrudnem 133. členu pozabili na zelo očitno možnost kršenja svobode informiranja. Pozabili so vključiti tiskarskega škrate, in sicer notranjega ali zunanega.

boter

Igra svetlobe II. (foto: S. Kokalj)

STAREJŠI OBČANI SO SE SREČALI V MOJSTRANI

Pretekli sta komaj dve leti, odkar je društvo upokojencev Dovje-Mojstrana dobilo klubske prostore, pa je 16. oktobra organiziralo že tretje srečanje starejših in invalidnih upokojencev.

Srečanje je bilo zelo prijetno, za kar so med drugimi poskrbeli tudi otroci osnovne šole 16. december iz Mojstrane oziroma šolski pevski zbor pod vodstvom Majde Klančnik. Zapeli so več narodnih in partizanskih pesmi. Udeleženci srečanja so bili prijetno presenečeni in ganjeni ob pesmi »Mojstrana«. Avtorica pesmi je 83-letna upokojenka Železarne Gabrijele Klančnik (Meselova Jelca iz Mojstrane), ki jo je tudi sama uglasbila. Pesem opeva lepote Dovjega, Mojstrane in Triglava:

Mojstrana je kras gora,
Mojstrana je kras voda,
kras triglavske je skala,
kadar sonce jih ogreva,
mesec, luna jih obseva,
vrhovi v snegu se blešči.
Mojstrana je kras gora,
Mojstrana je kras voda,
kras triglavske je skala.

Mojstrana že znana je,
cesta do Triglava gre,
v prelepe te gore.
Bistrica izpod Triglava,
po dolini bistra Sava,
kako lepo, glasno šumita.
Mojstrana je kras gora,
Mojstrana je kras voda,
kras triglavske je skala.

Mojstrana je lepa vsa,
v krogu strmih je skala,
grčev, hribov in polja.
Dovje v bregu se poda,

hribe svoje tam ima,
iz Karavankinega brega
mogočno in lepi Triglav gleda.
Mojstrana je kras gora...

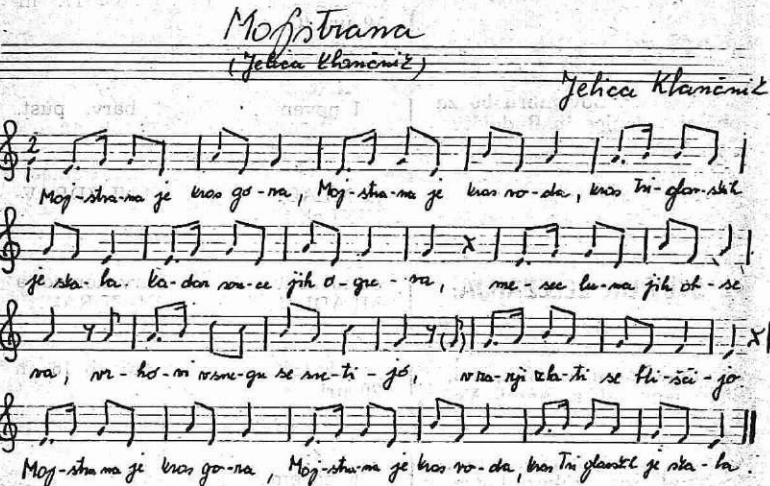
Udeležence srečanja so pogostili s srnjadjo, ki so jo prispevali člani Lovski družine, ter z golažem in s krofi, ki jih je pripravila družina Valentinčič.

Nepokretne upokojence smo obiskali na domovih. Obiskali smo tudi avtorico pesmi »Mojstrana«. Vsa razpoložena nam je zapela še nekaj svojih pesmi.

Društvo organizira tudi druga srečanja. Sodelovalo je pri pripravljanju množičnega pohoda »Po poteh partizanskih kurirjev«, nekateri člani so se ga tudi udeležili. Organiziralo je enodnevni izlet po Štajerski. V novembru bodo začele s svojo dejavnostjo »Gremo na prejo« tudi upokojenke.

Društvo je že evidentiralo možne kandidate za organe v krajevni skupnosti. Sicer pa upokojenci sodelujejo tudi v drugih društvi in krajevni skupnosti. Od krajevnih organizacij in od organizacij združenega dela upokojenci še nadalje pričakujejo moralno in materialno pomoč.

Srečko Zima

USPEHI JESENIŠKIH TEKAČEV

V nedeljo, 20. oktobra, se je skupina šestnajstih tekačev in tekačic udeležila kroga »Dela« v Novem mestu. V prekrasnem vremenu in dobrih razmerah za tek so začeli mlajši pionirji. Prijetno nas je presenetil Sandi Vidovič, ki je premagal vse svoje tekmece. Sandi je doma iz Kranjske gore in se ukvarja s tekom na smučeh. Z naslednjim startom mlajših pionirk smo spet posegli po zmagi. Zmagala je Tina Mlakar. Tudi ona se ukvarja s tekom na smučeh. Med člani je Franci Teraž dosegel zelo dober rezultat, ki je zasedel šesto mesto.

26. oktobra se je na povabilo kamniških atletov Franci Teraž udeležil 5 km dolgega teka na kamniški grad. Za 20 stotink sekunde je izgubil prvo mesto. Premagal ga je znani tekač — reprezentant Franci Novak (AK Olimpija).

V nedeljo se je Franci Teraž udeležil teka s palicami v Zadru. Na 12 km dolgi progi je premagal vse tekmece.

Popoldne se je udeležil še 6. tradicionalnega teka na Šmarno gočo in zmagal z novim rekordom proge.

JESENIŠKI PIONIRJI V ZADRU

Mladi namiznoteniški igralci Jesenic so bili povabljeni v Zadar, kjer je domači klub BAGAT organiziral jubilejni »11. kup oslobodjenja« za pionirje. Na tekmovalju je nastopilo 26 ekip iz vse države in 60 posameznikov. Za Jesenice so nastopili: Ferbežar, Pem in Halilagić. Ekipa so bile razdeljene v več skupin. Jeseniška ekipa je bila v prvi skupini. Po zmagi nad ekipo Čakovca s 3:0 in po porazu z Vojvodino 1:3 je osvojila v skupini drugo mesto. V igrah posameznikov se je Zmago Pem uvrstil na 17. do 32. mesto. Ostala igralca Jesenic sta izpadla v prvem kolu, oba s porazom 1:2.

Nastop jeseniških igralcev v Zadru je bil pomemben za nadaljnje prijateljsko sodelovanje s tem vodilnim klubom v državi.

Udeležbo na prireditvi so podprli nekateri jeseniški kolektivi in posamezniki: Kartonaža Cvetkovič, Cvetličarna Zvonček, Gostilna Kobal, Cvetličarna Kalisnik, Kava bar 13 in Mitja Gmajnar-Cafe »IN«.

(Š.)

Otroci slovenske dopolnilne šole iz Sindelfingena razmišljajo:

ČE BI BILE ZDAJ POČITNICE...

...Šla bi v kopališče in se kopala. Prespala bi pri svoji teti in ji pomagala pomivati posodo. Tudi kuhala bi. Z mamo in očkom bi šla na sprehod in na potovanje. Jedla bi sladoled in ležala na soncu.

Brigita Gruber, 4. razred

...Šla bi k svoji babici in ji pomagala kuhati. Raznašala bi mleko po vasi. Dedku bi pomagala pri sušenju krme. Tudi krave bi molzla in hranila prašiče. Babico bi spremljala na njivo. Tam bi delala, babica pa naj bi počivala v senci. Vsak dan bi bil lep.

Darja Ficko, 4. razred

...Tako bi šla, na bazen s svojo prijateljico. Kopali bi se in lizali sladoled. Tudi igrali bi se. Človek ne jezi se je prav zanimiva igra. Škoda, da so počitnice že minile!

Erika Sternad, 4. razred

priznanja takole: srebrna medalja — Nataša Rant, bronaste medalje — Tine Rant, Franc Gorjanc in Matevž Mikelj, diploma — Franc Črv.

Naš foto klub je zasedel prvo mesto na Gorenjskem. Za to razstavo je odbor foto kluba izdal prvi razstveni katalog z reprodukcijami nagrajenih fotografij.

Marljivi člani odbora so do konca leta 1959 priredili še tretjo razstavo Mladi fotomaterji Jesenic se predstavljajo. Na tej razstavi, v osemletki Toneta Čufarja se je uspešno predstavilo 28 mladincev iz občinskih šolskih foto krožkov.

Leto 1960 je bilo prelomno. Uvedli so barvno fotografijo. Ob tem niso zanemarili osnovne dejavnosti — črno-belo fotografijo, ki se je močno uveljavila. V novembru so začeli razvijati in izdelovati barvne fotografije. Praktično delo je vodil inštruktor Janez Žnidar, ki je opravil zvezni tečaj barvne fotografije v Srbiji.

Klub je v tem času razvijal še druge oblike dejavnosti: debatne večere, javna predvajanja diapozitivov, organizacijo foto izletov ter klubske in gorenjske foto razstave. Po osnovnih šolah so klubski inštruktorji vodili foto krožke.

Na Pionirskem fotu — 1960. leta sta dosegla 2. in 3. mesto pionirja — člana kluba Božo Gorjanc in Zdravko Kragl ml.

Na republiški razstavi v Mariboru je naš član Matevž Mikelj osvojil 3. mesto in bronasto medaljo.

Na razpis GP Gorenjski tisk Kranj za izbiro fotografij za letni koledar 1961 je tajnik kluba Milan Polak izbral iz klubske fototeke 42 fotografij. Sprejeti sta bili fotografiji dveh avtorjev: Triglav s Črnega vrha Matevža Miklja in Vrnila se je pomlad Zdravka Kragla ml.

Fotografije članov so bile uvrščene v letne koledarje posameznih založb in v strokovno publikacijo Foto-kino revijo, ki jo izdaja Zveza v Beogradu.

Na tradicionalni klubski razstavi ob dnevu republike 1960. leta so osvojili naslednja mesta in medalje: zlata plaketa Tine Rant, srebrna plaketa Nataša Rant in Izidor Trojar, bronasta plaketa pa Tone Kocjančič, Igor Smolej in Milan Polak.

V zimski sezoni 1961/62 je klub pripravil začetni tečaj črno-bele fotografije. Inštruktorji so sodelovali kot mentorji na OŠ Prežihov Voranc — Trojar, OŠ Tone Čufar — Črv in MIŠ Jesenice — Tarman.

Vzporedno je potekal tečaj barvne fotografije. Na Jesenicah ga je vodil inštruktor Žnidar, na Javorniku pa Malenšek. Izdelane so bile fotografije v velikosti 30 x 40 cm. Oba tečaja sta uspešna.

Ob 20-letnici vstaje je bila 1. novembra 1961 odprta foto razstava občinskih spomenikov NOV.

16. februarja 1961 je umrl Slavko Smolej, mojster fotografije EFIAP. Na seji 27. februarja je lik pokojnika orisal njegov klubski tovariš France Torkar. Ob 10. obletnici smrti je klub pripravil retrospektivno razstavo fotografij Slavka Smoleja. Obisk pregledne razstave je bil izredno velik.

Na klubski seji 22. marca 1963 so za svoje večletno uspešno delo prejeli plaketo Železar naslednji člani: zlato — Mikelj, Torkar, Čop, Urbanc, Vondina, Gorjanc in Kragl, srebrno plaketo — Blažej, Sorgo in Rant, bronasto pa Tratinik.

VZGOJA MLADIH ODOBJOKARJEV V ŽIROVNICI

TVD Partizan Žirovnica oziroma odbojarska sekcija Železar je v letošnjem letu, v povezavi s ŠSD osnovne šole Gorenjskega okruga v Žirovnici uspešno začela vzgajati mlade odbojkarje, kar je zelo pomembno za nadaljni razvoj odbojke v jeseniški občini, saj je v zadnjih letih zaradi različnih vzrokov zaostal. Razveseljivo je, da je med mladimi vse večje zanimanje za ta dinamičen šport.

V juliju letos so člani TVD Partizan Žirovnica letovali v Savudriji v taboru jeseniških tabornikov. Organizirali so poskusno letošnje odbojarsko šolo, katere se je udeležilo deset pionirjev in devet mladincev. Poleg kondicijske vadbe in organiziranih treningov na dobro urejenih asfaltnih igriščih tabora FTK iz Ljubljane, so se pionirji in mladinci med bivanjem v Savudriji spoprijateljili in se, poleg odbojke, naučili še marsikaj drugega. Poskusni tabor v Savudriji je bil uspešen. V prihodnjem letu bi tabor lahko postal prava odbojarska šola ne le za pionirje in mladince, temveč tudi za pionirke in mladinke.

V okviru interesnih dejavnosti v celodnevni osnovni šoli v Žirovnici se je 50 pionirjev in pionirk odločilo za odbojko. Organizirani so v treh sekcijah: pionirji začetniki ter pionirke in pionirji — boljša skupina. Pionirje z veliko požrtvovalnostjo trenira Drago Marjanovič, igralec ekipe Železar, ki je letos opravil trenerški tečaj v Novi Gorici.

Sestavljena je tudi mladinska ekipa, ki se bo vključila v medobčinsko odbojarsko ligo, ki jo organizira ZTKO Radovljica.

Igralec Železarja, Tine Avsenik, je bil v letošnjem letu uvrščen v slovensko mladinsko odbojarsko reprezentanco. V polletnih mesecih je sodeloval na pripravah mladinske reprezentance v Novi Gorici in Škofji Loki. Izpopolnil je svoje bogato odbojarsko znanje, ki ga sproti potrjuje na posameznih prvenstvenih tekmah.

Žirovnica je torej še vedno odbojarski center, iz katerega so izšli številni dobri igralci, celo državni reprezentanti.

Potrebno bo še precej trdega dela in pomoči občinskih telesnokulturnih organizacij, da bo odbojka čimprej dosegla nekdanjo raven in sloves.

Dušan Rajgelj

ODOBJAKA II. SOL — ZAHOD MOŠKI

ŽELEZAR : PLAMEN KROPA 3:2

Odbojkarji Železarja so v četrtem kolu II. SOL — zahod v Žirovnici v soboto, 26. oktobra, gostili ekipo Plamen iz Kropa in zmagali s 3:2.

Prvi niz so domačini v komaj 10 minutah odločili v svojo korist. Kazalo je na hitro in gladko zmago, saj so Železarji povedli tudi v drugem nizu. Gostje so izenačili na 7:7 in dobili drugi set. Domačinom ni šlo tudi v tretjem nizu, gostje so spet zmagali. Domači kljub številnim menjavam v teh trenutkih niso uspeli zaustaviti borbenih gostov, predvsem pa so slabo sprejemali in igrali na mreži.

V četrtem nizu so Žirovničani zaigrali tako kot znoj. Zelo dobro so servirali in povedli z 8:0.

V odločilnem petem nizu so Žirovničani ves čas vodili in zmagali s 15:10. Zmaga je pomembna v boju za sam vrh prvenstvene razpredelnice. Tokrat velja pohvaliti Primoža Legata, ki se je po poškodbah, uspešno vključil v ekipo.

Tekmo sta pred približno 50 gledalci z manjšimi napakami sodila sodnika Horvat in Černi.

V soboto, 2. novembra, Žirovničani gostujejo v Ljubljani pri ekipi Črnuč.

RD

V torek, 22. oktobra, je bila v Kazini na Jesenicah redna seja okrožnega odbora bivših aktivistov jeseniškega okrožja. Odbor je vrsto let deluje v okviru SZDL. Odbor je vsa ta leta pobudnik vrste akcij in srečanj, vodi pa tudi priprave za zbiranje zgodovinskega gradiva o nastanku in delu aktivistov v okrožnem odboru OF med vojno. Gradivo bo izšlo v monografiji vendar pa čaka raziskovalce še veliko dela.

Dolgo časa je odboru predsedoval Aleš Jelenc, na zadnji seji pa so za novega predsednika izvolili Petra Gluharja-Petka. (tekst in foto: S. Kokač)

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET...

V letu 1959 so dosegli dobre stike z mladimi na šolah, z mladinci taborniki in planinci. Iz njihovih vrst so dobili nekaj obetajočih fotomaterjev.

Vzporedno z vzgojo mladih so se pripravljali za občinsko foto razstavo Človek in delo, ki jo je klub organiziral skupaj s foto klubom Javornik. Razstava je bila posvečena občinskemu prazniku in 90-letnici Železarne.

Na razstavi so jeseniški železarji — fotomaterji prikazali delo v železarni in svoj prosti čas.

Lokalni kritik je v časopisu DELO, 8. avgusta 1959, ocenil razstavo takole: »Pregled fotografij izpričuje, da izbira in obdelava teh motivov ni bila lahka, še manj enostavna. Vsi fotomaterji — avtorji so vzeli to nalogo zelo resno, opazen je napredek pri mlajših avtorjih. Matevž Mikelj je znan fotograf, ki je pravi mojster planinskih motivov. Na tej razstavi pa pokaže, da njegovih deset del izraža uspešno železarsko motiviko. Ob tem izstopa njegov Jeseniški hoola-hoop in Orjaki — skratka, dovršeni deli. Jože Prešeren in Franc Iskra sta zastopana s po petimi deli. Prvi je rutinirani fotograf, originalno je Jekleno gnezdo. F. Iskre...«

Tine Rant je s šestimi deli dokazal, da dobro obvlada tehniko, manj pa je prisotna dinamika. Precej napredka je pokazal Tone Kocjančič s sedmimi deli, posebej izstopa V martinari. France Gorjanc je izkušen fotomater in njegova dela so tehnično dognana, posebej V dimu in prahu.

Znani jeseniški fotograf Torkar in mojster fotografije Smolej sta odlična, vendar so njihova dela starejšega datuma. Pa tudi Urbanc ni prikazal najnovejše kolekcije. Lep napredek je pokazal z dvema deli Malenšek, s po enim delom so sodelovali še Jože Krčelj in Franc Kreuzer.

Na razstavi pogrešamo ostale znane fotomaterje: Čopa, Blažaja, Črva, Žnidarja in Tarmana.

Razstava Človek in delo dokazuje visoko zavest jeseniških fotomaterjev in predanost srcu Jesenic — njihovi Železarni.

Se istega leta, v novembru, je odbor kluba pripravil peto razstavo gorenjskih fotomaterjev na Jesenicah. Žirijski sestavi dr. Ivo Frelih, Slavko Smolej in Marjan Smrke je razdelila

V letu 1963 smo poleg tradicionalne razstave ob dnevu republike pripravili še razstavo Socialistična gradnja Jesenic. Obe razstavi sta bili dobro obiskani. Organizirana sta bila dva tečaja v mladinski delovni brigadi Planina pod Golico, ki ju je vodil inštruktor Tarman. Praktično delo je potekalo v klubski temnici in v temnici na jeseniški gimnaziji. Člani so sodelovali na gorenjski razstavi v Škofji Loki in na mednarodni razstavi Teplce — ČSSR.

V tem letu so na železniški postaji postavili stalno oglasno okno, s katerim seznanjamo občane z našim delom.

Izdelali so novo klubsko plaketo Andreja Prešerna, ki jo podeljujejo zaslužnim članom kluba. Sredstva za izdelavo plakete je zbral predsednik Tone Urbanc.

Klub je še vedno imel težave s prostori. Temeljito so preuredili bivši lokal Optike na Stari Savi. Upravni odbor Železarne jim je odobril prošnjo za ogrevanje in razsvetljavo. Pridobili so dva prostora, temnico in klubsko sobo za seje in predavanja. Večino obnovitvenih del so opravili sami. Zato je bila razstavna dejavnost v letu 1964 precej manjša. Največ zaslug za obnovo prostorov imata predsednik Urbanc in tajnik Polak.

Na občinski razstavi 1. avgusta 1964 so bili zelo uspešni. Člani so osvojili vseh pet razpisanih nagrad. Prispevali so 39 črno-belih fotografij sedmih avtorjev. Razvrstitev je bila naslednja: 1. mesto — Franc Kolman, 2. mesto — Tone Urbanc in Franc Črv, 3. mesto — Tone Kocjančič, Milan Polak in Janez Koželj.

Po dve barvni fotografiji v velikosti 30 x 40 cm so prispevali (izven konkurence): Trojar, Tarman, Žnidar, Urbanc in Črv.

Na gorenjski razstavi je prejel Kolman 1. nagrado in Kocjančič 2. nagrado. Na medklubski razstavi v Nikšiću je prejel Kocjančič 3. nagrado. Na republiški razstavi v Sarajevu je Kolman prejel prvo nagrado za kolekcijo dia-color. Na mednarodni razstavi v Nancyu (Francija) je bila razstavljena fotografija Kocjančiča. Tak je bil prispevek članov na republiških, zveznih in mednarodnih razstavah v letu 1964.

ŠTIRIDESET LET RASTI, USTVARJANJA IN PRIZADEVANJA ZA NADALJNI RAZVOJ KLUBA

Trdo kolektivno delo je v začetku šestdesetih let rodilo izjemne uspehe. Avtorji — razstavjalci so s svojimi fotografijami vzbudili pozornost na mnogih republiških, zveznih in mednarodnih foto razstavah. Jeseniška železarska motivika je privlačila in prinašala prve plakete z republiških in zveznih foto razstav.

POPRAVEK

V prejšnjem prispevku »Teh naših šestdeset let...« je v petem odstavku druge kolone prišlo do neljube napake. Odstavek se pravilno začne: »V letu 1962 smo poimenovali...«

POHVALE ZA »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so se v letu 1985 posebno prizadevali pri okrasitvi Murove, Kosove ulice, Rogljeve ulice in C. na Golico z rožami in zelenjem naslednji prebivalci:

Marija Baš, Francka Hafner, Damjana Kavalir, Ela Kelvišar, Irena Kelvišar, Rezka Lipovec, Milka Marn, Anka Olipic, Urška Pšenica, Marica Kalan, Elica Potočnik, Minka Pesjak, Ivanka Pleš, Alojzija Praček, Tončka Ravnika, Slavka Ravnika, Marica Razinger, Jerca Razinger, Milica Šebjanič, Mihela Višnar, Zlata Višnar, Viljemka Židarek in Ivanka Žerjav.

POSEBNO LEPE ROŽE SO IMELE TUDI NASLEDNJE: Tinka Kelvišar, Antonija in Vinko Lavtizar, Cilka Polka, Ljubica Pristov, Francka Puc, Kati Puc, Vali Ravnika, Breda in Joško Tigeli, Jana in Joži Višnar, ki bi sicer zaslužile za prizadevnost značke. Ker pa se značke podeljujejo isti osebi lahko samo enkrat, se jim je izrekla pohvala.

B. B.

ZAHVALE

Ob prerani smrti našega sina, vnuka, nečaka in bratranca

EDVINA ČATAKA

se iskreno zahvaljujemo sodelavcem, sorodnikom in prijateljem za izrečena sožalja in darovano cvetje.

Posebno se zahvaljujemo dr. Kunsteljnovi in dr. Plutu ter ostalemu osebju otroškega oddelka bolnice na Jesenicah in Kliničnega centra v Ljubljani za nego in skrb med njegovo boleznijo. Zahvaljujemo se tudi montažnemu oddelku Železarne Jesenice in sodelavkam v BPT Tržič. Hvala vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: oče Engijad, mama Sebi-na, stari oče in mati, strici, tete in ostalo sorodstvo.

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se prav lepo zahvaljujem za čestitke ob mojem življenjskem prazniku.

Franco Tomazin

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KSI se zahvaljujem za denarno pomoč pri nabavi ozimnice.

Marička Pajk

Društvu invalidov Jesenice se iskreno zahvaljujem za čestitko ob moji 50-letnici.

Jože Berlogar

Ob prerani smrti dragega moža in očeta

VINKA NOČA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom, znancom, sodelavcem strojne vzdrževanja Plavž in Standard konfekcije, učencem CSUI Jesenice, ki so nama v težkih trenutkih nesebično pomagali, z nama sočustvovali, darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti.

Iskrena hvala tudi gospodnikom za poslovalne besede in pevcem za zapete žalostinke.

Zalujoča žena Ivica in sin Iztok

Ob smrti mojega očeta

DUŠANA CVIŠIČA

se sodelavkam in sodelavcem, delovodjem Žičarne 2 in Hladne valjarne Jesenice zahvaljujem za izrečena sožalja in pomoč.

Mirjana Milutinović

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Ivan Močnik

DU Javornik-Koroška Bela in ZZB NOV Jesenice se zahvaljujem za čestitke ob moji 70-letnici. Želim jim še mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Rafael Cimprič

Planinskemu društvu Jesenice, Društvu invalidov Jesenice in Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitke in pozornost ob mojem življenjskem jubileju. Vsem trem društvom želim veliko delovnih uspehov.

Alojz Smolej

Sodelavcem iz SVS se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni.

Anton Klemenčič

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Družbena prehrana se zahvaljujem za denarno pomoč.

Stanka Petrova

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice — tesarji se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni.

Janez Zupančič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela in članicam krožka za ročna dela se iskreno zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Rezka Potočnik

DEŽURNE TRGOVINE

V četrtek, 31. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

ROŽCA, samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79, in DELIKATESA, Kašča 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a. Vse trgovine s prehrabnim blagom pa bodo odprte od 7. do 16. ure.

V soboto, 2. novembra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

ŽIVILA KRANJ — samopostrežna trgovina Center 2, Titova 41, in DELIKATESA — poslovalnica 5, Tomšičeva 70.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu novembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

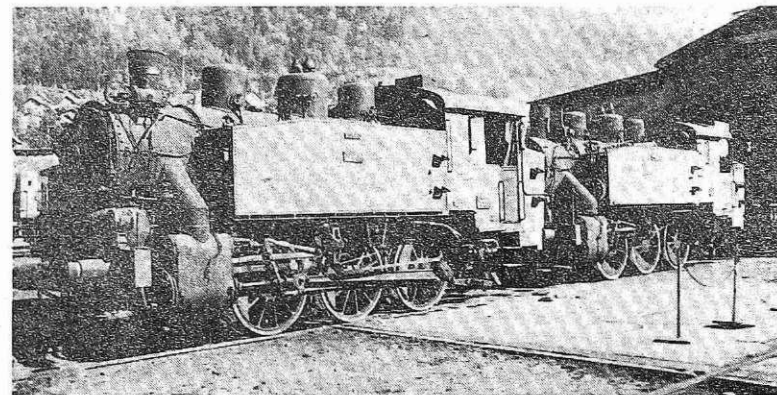
REŠITEV KRIŽANKE IZ 42. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Momo Kapor, Tarant, Akademija, Aleman, Praga, Ota, Anemona, Bern, zračnik, Nol, Liana, eon, elisa, antol, Ve, Stoa, RAI, Irka, pleskar, avto-ličar, Le, Moskva, ter, Akad, Kremelj, Carigrad, ete, net, Novigrad, ser, irokez, botra, tri, Katica, Ita.

IZLET NA BIVAK IV. IN KRIŽ

Zbrali smo se na avtobusni postaji pred Murko. Tam sta nas pričakali Stanka in Mirica. S prepolnim avtobusom smo se peljali do Mojstrane. Ustavili smo se še pri trgovini in kupili še nekaj sokov, saj smo vedeli, da bo zelo vroče. Ker avtobus ni vozil več, smo se v Vrata odpravili peš.

Nekaj časa smo hodili po cesti, nato pa smo zavili na gozdno pot, ki pelje pod Galerijami. To so velike skale, ki jih je s spodnje strani spodjedla voda. Kakšne veličastne skale! Nismo se še utegnili načuditi tem lepim skalam, ko smo prispeli v Vrata. Tu smo pomalicali in se malo odpočili.

Zadnje slovo od normalnotirnih parnih lokomotiv, ki so skoraj 30 let vozile po naših progah v Železnici. (foto: S. Kokalj)

li. Pot proti bivaku se je začela vzpenjati v hrib. Že na prvi tretjini poti smo bili zelo utrujeni. Hodili smo po vročem in žgočem soncu. Neprestano smo Stanko spraševali, kdaj bomo prišli do bivaka. Pot se nam je kar vlekla in ji ni bilo konca. Končno smo vsi zasopli in premočeni od potu prispeli do bivaka. Tam smo se najprej pošteno najedli in razgledali po okolici. Fantje so se lovili in skrivali po rušju. Proti večeru smo se učili planinske vožnje. Sedaj se znamo že navezati, poznamo pa tudi Prusikov voz, osmico ... Stenilo se je, zato smo odšli v bivač. V njem nismo dolgo vzdržali. Ven smo hodili gledat zvezde, zelo dobro se je videla tudi Rimska cesta. Ker je bilo že precej pozno, smo se porazdelili po pogradih in se pogovarjali. Bili smo kot sardine v škatli in bilo nam je zelo vroče, zato nismo nismo mogli zaspati. Zjutraj smo se zbudili zelo zgodaj. Stanka je rekla, da bomo na Križ odšli brez nahrbtnikov, česar smo se zelo razveselili. Pozajtrkovali smo, nato pa smo krenili na pot proti Križu. Med potjo smo klepetali in opazovali kraški svet. Gledali smo

velike jame, v katerih je še vedno ležal sneg. Lepo so se videli tudi bližnji hribi: Stenar, Dolkova špica, Bovški Gamsovec, Triglav. Proti vrhu smo tudi malo plezali. Na Križu smo žigosali knjižice in se vpisali v knji-go. Smejali smo se, Stanki pa nismo hoteli povedati zakaj. Na sredi poti navzdol smo ji povedali, da nas je pozabila na vrhu krstiti. Obljubila nam je, da nas bo pri bivaču. In tudi tam nas je pozabila. Pospravili smo bivač, vzeli nahrbtnike in se odpravili v dolino. Pot je bila malo lažja, a še vedno dovolj zahtevna. V Vratih smo spet ožigosali naše knjižice in napolnili čutare. Na poti proti Mojstrani smo lahko štopali, vendar nam nihče ni ustavil. Najbrž nas je bilo preveč. Do slapa Peričnik smo hodili po makadamu, za konec pa še po asfaltu. Na postaji smo le pričakali avtobus in se odpeljali domov.

Ta izlet nam je bil vsem zelo všeč in mislimo, da bomo še kdaj obiskali ta bivač.

Barbara Obid in Alenka Novak, Planinski krožek OŠ Tone Čufar

				POKRAJINA V PAKISTANU IN INDIJI		BIVŠI DRALEČ NEFERLA		DRAGO DIKLIC		NAŠ BIVŠI SM. TEGAL		KARAM-BOL		KNJIŽEVNIK SA-MOKOVLIJA		LJ. BA-LETNIK (METO)		VRANIC-NI PRI-SAD	
MESTO V LOMBARDIJI ITALIJA		BIVALEČE MARTVIH		DRAVSKI PRAVILNIK (HANS C.) POSITIVNA ELEKTRODA															
INDIJSKI PIŠEC (MULK RAZ)								IZMEČEK						10					
								BILITŠKA OSEBA				GRŠKA ERKA		NITSKI NA RAVOSLOVCE		DEBELA SABLECEV		RAZLIČICA	
HENRIK IBSEN		ZELEČAR		POVOŠEN MOŠKI DELAVEC V GOSTINSTVU														? NEGRUSOJA	
		KOLODNA SNOV NASLAD-NOST				DAVEK								GORA NAD KODA-RDOM		IZDELNA-LEC SIDER		MESTO NA ITALIJS. RIVIERI	
EDIZIANTA SNOV V RASTLINAH						ANDREJ BOLTEČAR				NASTREJE NAD OGNJIS-CEM		6				4		11	
NASTAVA														IVAN RAOS		DVOŽIV-KA		OKUSNA MORSKA RIBA	
ESTONCI														ČEŠKI POLITIK IN EKONOMIST (UTA)		5		KRAJEVINA V HIMALAJI	
ZAGOZDA														ORIENTAL-SKA TRŽENICA		13		ŠPORTNE SANI	
JAPONI-FILMSKA IGRAVKA (YOKO)														ENICA				IT. OTOK V SREDO-ZEMSKEM MORTU	
13. ALIŠ-DAN V RIMSK. KOLEDAR						LJUBKOV M. IHE										3		VLOMI-TEV	
DOHAČE M. IHE						AMERIŠKA MERA ZA MLEKO								SEŠTAVIL-ROKNER		SVILEN PAS PRI KIMONU		12	

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V ZGORNJO LIK-TAKO, DA DOBITE BRANO VODRAVNO HUDOMUŠNO MISEL.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

1. novembra, amer. barv. komedija MLADI ZALJUBLJENI ZDRAVNIKI ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. komedije ŽENSKA V RDEČEM.

2. novembra, franc. barv. komedija GADJE MATURIRAJO ob 17. in 19. uri.

3. novembra, amer. barv. komedija ŽENSKA V RDEČEM ob 17. in 19. uri.

4. novembra, hongkonški barv. karate film V ZMAJEVEM GNEZDU ob 17. in 19. uri.

5. novembra, hongkonški barv. karate film V ZMAJEVEM GNEZDU ob 17. in 19. uri.

6. novembra, FILMSKO GLEDALIŠČE: polj. barv. znanstv. fant. komedija SEKSIMISIJA ob 17. in 19. uri. (Cene 150 din).

7. novembra, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

1. novembra, amer. barv. pust. film LOV DO SMRTI ob 18. in 20. uri.

2. novembra, amer. barv. komedija MLADI ZALJUBLJENI ZDRAVNIKI ob 18. in 20. uri.

3. novembra, franc. barv. komedija GADJE MATURIRAJO ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. komedija MLADI ZALJUBLJENI ZDRAVNIKI.

4. novembra, amer. barv. komedija ŽENSKA V RDEČEM ob 18. in 20. uri.

5. novembra, amer. barv. komedija ŽENSKA V RDEČEM ob 18. in 20. uri.

6. novembra, ZAPRTO!

7. novembra, amer. barv. akcij. drama ROCKY III., ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

3. novembra, angl. barv. komedija ZABAVA PRI LARRYJU ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

2. novembra, amer. barv. komedija ŽENSKA V RDEČEM ob 19. uri.

5. novembra, amer. barv. komedija MLADI ZALJUBLJENI ZDRAVNIKI ob 20. uri.

GLEDALIŠČE "TONE ČUFAR" JESENICE

V petek, 8. novembra, ob 19.30 — prva ponovitev MALOMEŠČANSKE SVATBE za abonma petek I. in izven. Nekaj vstopnic je še v prodaji.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

V razstavnem salonu DOLIK Jesenice je od 26. oktobra do vključno 6. novembra odprta razstava slik, nastalih v letošnjih planinskih slikarskih kolonijah Vršč in Vrata. S svojimi slikami se predstavlja 23 slikarjev.

Salon je odprt vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 2. novembra, ob 18. uri:

JESIENICE : OLIMPIJA

V sredo, 6. novembra, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : AVTODREVOST

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

NAPOREN TEDEN

Za hokejisti Jesenice je zelo naporen teden. V petih dneh so odigrali tri tekme in vse tri odločili sebi v prid. Prejšnji tork so gostovali v Sarajevu, kjer so prepričljivo premagali oslabiljene Sarajevčane z 9:1 (2:0, 3:0, 4:1), nato v četrtek prvega Velike Britanije Durham Wasps z 8:3 (2:0, 3:0, 3:3), v soboto pa še moštvo Medveščanka s 14:2 (4:0, 4:2, 5:0).

Najpomembnejši dvoboj je bilo povratno srečanje prvega kola pokala evropskih prvakov z Durham Waspsom. Naši so bili še vedno pod vtisom tesne zmage v Durhamu, ko so domačini vodili celo s 3:0 in 5:1. Na Jesenicah je bilo povsem drugače. Že v prvi tretjini bi morali zadeti nasprotnikovo mrežo vsaj sedem ali osemkrat, vendar so veliko priložnosti zamudili. Tudi v nadaljevanju so bili jeseniški hokejisti v premoči, vendar pa, kljub prepričljivi zmagi, nečinkoviti. Naši so nekaj minut pred koncem srečanja vodili s 6:0, v času od 54. do 58. minute pa so prejeli kar tri zadetke.

Sicer so z igro zadovoljili. Uporabili so vrsto lepih in hitrih akcij.

S to zmago so se Jesenice uvrstile v drugo kolo pokala evropskih prvakov, v katerem jih čaka precej boljši nasprotnik, prvak Švice, Davos. Prvo srečanje drugega kola bo na Jesenicah, 21. novembra.

Kranjskogorci so se izkazali dvakrat. Enkrat so zmagali, drugič pa izgubili, vendar smo z njihovima nastopoma zadovoljni.

Prejšnji ponedeljek so v enajstem kolu najprej premagali Vojvodino z 11:3 (1:2, 5:0 in 5:1), v dvanajstem kolu pa so gostovali v Ljubljani in srečanje s Kompas Olimpijo izgubili z 1:8 (0:2, 1:1, 0:5).

Srečanje v Ljubljani je bilo zelo zanimivo in za Kranjskogorce uspešno. Izid kaže, da so bili ljubljanci premočni nasprotnik, vendar tudi Jeseničani niso igrali slabo.

»Res je škoda, da niso izkoristili vsaj nekaj izrednih priložnosti v prvih dveh tretjinah,« je dejal trener Ciril Klinar. »Če bi se to zgodilo, bi bil rezultat ob koncu drugačen. Zmagati seveda nismo mogli, vendar bi moral biti izid boljši.«

Stanje po dvanajstih kolenih v državnem prvenstvu je naslednje:

1. Partizan	12	11	0	1	117:18	22
2. Jesenice	11	10	0	1	109:27	20
3. Kom. Olimpija	12	9	0	3	117:35	18
4. Crv. zvezda	12	9	0	3	72:38	18
5. Kr. gora	12	5	2	5	60:70	12
6. Bosna	12	5	1	6	49:68	11
7. Cinkarna	11	3	2	6	44:85	8
8. Medveščak	12	2	0	10	40:113	4
9. Vojvodina	11	1	1	9	35:122	3
10. Avtoprevoz	11	0	0	11	28:93	0

D.

RAZPIS

PRVENSTVA ŽELEZARNE JESIENICE V NAMIZNEM TENISU IN ŠAHU ZA LETO 1985

Organizator je komisija za športno rekreacijo, izvajalca pa sta Športno društvo Jesenice, NTK Jesenice. Vodja tekmovanja sta Franc Ravnik (šah) in Stane Babič (namizni tenis).

Šah: Igra se po pravilniku FIDE, šahovskem priročniku ŠZJ, izdanem leta 1966, ter internem pravilniku Železarne Jesenice. Ekipe šteje 4 igralce in eno rezervno, ki se vključijo v igro vedno na zadnji deski tako, da se drugi igralci pomikajo navzgor.

Ekipe z manj kot tremi igralci ne more nastopiti. Sestava ekipe je lahko tudi mešana. Igralni čas je 10 minut na igralca, kar se kontrolira s šahovsko uro.

Prvokategorijci, ki niso registrirani, lahko nastopijo na prvenstvu. Tekmovanje bo v šahovskem domu na Jesenicah.

Namizni tenis: Igra se po pravilih NTZ Slovenije z dodatki Pravilnika o DŠRI v Železarni. Ekipe tekmujejo po sistemu »3+3« (swaything) s tremi igralci (vsak z vsakim nasprotnikom).

Posamezniki igrajo na dva dobljena niza, ekipe pa do 5 dobljenih točk. Tekmovanje bo v zgornjih prostorih TVD Partizan Jesenice.

Prijave pošljite na sindikat Železarne (tel. 3266) do 4. novembra do 13. ure. Zrebanje bo v sejni sobi.

ODBOJKA

KAMNIK 2 : ŽELEZAR 3:0, ŽELEZAR : NARODNI DOM 2 3:0, MOKRONOG : ŽELEZAR 0:3

Začelo se je tekmovalje v II. slovenski odbojarski ligi — zahod za moške, v kateri nastopa ekipa Železar iz Žirovnice. Železarji so v lanskem sezoni dosegli odlično drugo mesto in se po reorganizaciji I. SOL, ki se je povečala za dva člana, po končanem prvenstvu uvrstili v kvalifikacijska tekmovanja za vstop v I. SOL. Na tekmovanjih junija v Ljubljani so nastopale štiri ekipe, in sicer: Zadnji uvrščeni ekipi I. SOL, to je Brezovica in Črnuče, poleg Železarja pa še drugo uvrščena ekipa vzhodnega dela II. SOL Stavbar 2. Žirovnčani so ob treh porazih zasedli zadnje mesto, vendar niso igrali podrejene vloge in so se vsem trem nasprotnikom uspešno upirali. Odločila je večja izkušnost ekip Brezovice in Črnuče, ki sta nastopali v višjem razredu tekmovanja. Presenetili so mladi odbojkarji Stavbarja, ki so kar s 3:0 premagali vse nasprotnike in se poleg ekipe Brezovice, ki je zasedla drugo mesto, uvrstili v višji razred tekmovanja. Ekipa Stavbarja je na kvalifikacijah dokazala, da se v Mariboru kvalitetno dela z mladimi in da ima njihova prva ekipa dobro zaledje.

V prvem kolu letošnjega prvenstva so Železarji gostovali 5. oktobra v Kamniku pri njihovi drugi ekipi in doživeli nepričakovan poraz. Mladi Kamničani, ki sta jih v letošnji sezoni okrepila dva igralca, ki sta prejšnje leto igrala za prvo ekipo, so bili boljši nasprotnik. Igrali so zelo dobro in zmagali s 3:0. Železarji se niso znašli v veliki novi športni dvorani in so imeli precej težav pri sprejemanju servisa. Tudi v ostalih elementih odbojarske igre niso blesteli, kar so razigrani Kamničani uspešno izkoristili.

Drugo kolo je bilo 12. oktobra. Železarji so doma gostili ekipo Narodnega doma 2 iz Ljubljane. Tokrat so Žirovnčani z igralci boljše in zmagali z rezultatom 3:0. V prvem setu so ljubljanci sicer visoko povedli, vendar so domačini z zelo dobro igro dobili set. V drugem in tretjem setu so bili prepričljivejši in so zasluženo zmagali. Za prvo zmago v letošnjem prvenstvu so poželjivo aplavz številni gledalci.

V tretjem kolu so Žirovnčani v soboto, 19. oktobra, odšli na gostovanje v Mokronog. V petih 45 minutah so z rezultatom 3:0 premagali zelo neugodnega nasprotnika. Železarji so zaigrali zelo dobro. Predvsem so dobro blokirali in servirali, odlikovali so se tudi s kombinatno igro na mreži.

V prvih treh kolenih so v ekipi Železarja igrali: Kovač, Langus, Marjanovič, Avsenik, Černe, Prešeren, P. Legat, B. Legat in Rajgelj. Še vedno je v ekipi nekaj težav zaradi poškodb, saj Primož Legat in Zoran Prešeren še nista okrevala.

R. D.

KOŠARKARICE JESIENICE V 1. SKL

V soboto, 26. oktobra, so z gostovanjem v Žireh pri ekipi Kladivarja pričele s prvenstveno sezono tudi košarkarice jeseniškega kluba. Igrajo v I. slovenski košarkarski ligi, v kateri so poleg Jesenic še ekipe: Ilirija in Slovan iz Ljubljane, Kladivar-Ziri, Novo mesto, Metka-Libela Celje, Maribor, Pomurje-Murska Sobota, Cimos-Senožeče in Salonit-Anhovo.

Jeseničanke bodo v tej sezoni nastopale s še mlajšo ekipo kot v pretekli sezoni. Poleg treh članic bodo igrale mladinke in kadetinke, in sicer: članice Maja Stražičar, Marija Lah in Katarina Ulčar, mladinke Mateja Krznarič, Verona Bartelj, Nataša Rozman, Slobodanka Šmitran, Jelena Deretič in Marjeta Berus, kadetinke Sabina Felc in Enisa Bešić ter pionirka Anka Zrnič. Poprečna starost ekipe je 17 let. Cilj ekipe v letošnji sezoni je uvrstitev na 4. mesto.

Po dolgih letih je letošnje prvenstvo brez izrazitega favorita, zato se lahko kar pet ali šest ekip bori za vrh. Največ možnosti imajo Ilirija, Novo mesto, Kladivar in Pomurje. Ekipa Pomurja se je okrepila z igralko iz Šibenika.

Zaradi odhoda

dveh nosilk igre je v klubu nastala vrzel, zato sta trenerja Valič in Čebulj začela s pripravami na prvenstvo že avgusta. Deset dni so se pripravljali v Biogradu, trdo delo pa so nadaljevali tudi septembra. Oktobra so zaradi različnih vzrokov delali manj. Med drugim so članice odigrale premalo trening tekem, prav to pa lahko odločilno vpliva na uvrstitev v prvenstvu. Igralkam Jesenic manjka samozavest in zaupanje, in zato je vsaka tekma, ki jo lahko odigrajo ne da bi mislile na izid,

koristna. Zaradi službenih obveznosti je odstopil še trener Valič. Zamenjal ga je dosedanj pomočnik Čebulj. Težave se bodo poznale tudi v igri ekipe v prvem delu prvenstva. Vse pomankljivosti bodo dekleta morala nadoknaditi z borbenostjo.

T.

KLADIVAR : JESIENICE — 73:65 (37:30)

Žiri — Dvorana OŠ, gledalcev 50, sodnika Turk (Lj) in Majce (Kr). Jesenice: Rozman 2 (6:0), Deretič 3 (4:1), Šmitran 3 (4:1), Felc 11 (1:0), Bartelj (1:0), Lah 10 (5:4), Stražičar 19 (7:5), Krznarič 15 (2:1), Berus, Ulčar (1:0), Smolej 2.

Tekma v Žireh je bila izredno razburljiva. Videlo se je, da obe ekipi nista uigrani. Igralke so naredile preveč napak. Jeseničanke so to tekmo izgubile zaradi meta na koš iz igre in meta na koš iz prostih metov. Od šestindesetih možnih zadetkov iz prostih metov so bile uspešne le dvanajstkrat. Dobro so igrale v obrambi. V igri Jeseničank v napadu se pozna, da je to mlada ekipa. Do 15. minute so dosegle le 13 košev. Žirovčanke pa 30, nato so v petih minutah dale kar 17 košev. Na koncu drugega polčasa so Jeseničanke dosegle v petih minutah 15 košev, gostiteljice pa le 6. Ko bodo jeseniške košarkarice odpravile nihanje v igri, pa je vprašanje, če jim bo kakšna ekipa v slovenski ligi kos.

T.

SMUČARSKI SKOKI

Smučarji skakalci končujejo poletne priprave na skakalnicah, pokritih s plastiko. V septembru so bila republiška prvenstva za pionirje vseh kategorij in mlajše mladince. V mnogih skakalnih centrih po Sloveniji so potekala razna mednarodna tekmovanja. Zaključek sezone je bil prejšnja sobota v Kranju, kjer je bilo prvenstvo gorenske regije za mlajše kategorije. Večine teh tekmovanj se tekmovalci sekcije za skoke pri TVD Partizan Žirovnica niso udeleževali, sodelovali pa so na vseh republiških prvenstvih. Med uspele nastope lahko prištevamo naslednje:

— Član državne A-representance Grega Peljhan se je na vseh domačih tekmovanjih držal pri vrhu. Dosegel je nekaj boljših uvrstitev na mednarodnih tekmovanjih.

— Na republiškem prvenstvu za starejše pionirje v Kranju je osvojil Gašperin srebrno medaljo, Petek pa je bil šesti.

— Na republiškem tekmovanju mlajših pionirjev (do 13 let) v Logatcu je bil Matej Kaltenekar peti in Torok deseti.

— Na gorenskem prvenstvu mlajših pionirjev »A« je zlato medaljo osvojil devetletni Jože Kokalj, doma iz Begunj. Zmagal je tudi na meddržavnih tekmih v Stražišču pri Kranju.

MG

Zoran Rozman

ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE

DOSOJENI ZADETKI:

- če celotna ploščica preide v gol preko gol linije,
- če vratar vrže palico ali karkoli drugega med izvajanjem kazenskega strela,
- če na igrišču ni vratarja, igralec pa je nepravilno oviran,
- če na igrišču ni vratarja, igralca pa ovira oseba, ki ni na ledeni ploskvi,
- če na igrišču ni vratarja, igralca pa ovira nepravilen igralec,
- če je na ledeno ploskev vržen predmet, ko je vratar zamenjan z dodatnim igralcem,
- če je vratar odstranjen, igralec pa oviran kjerkoli, če pred seboj nima nikogar.

SPORNI ZADETKI — PRIZNANI:

- če se ploščica odbije od napadalca v vrata (gol),
- če je zadetek dosežen, ko je napadalec oviran v vratarjevem prostoru.

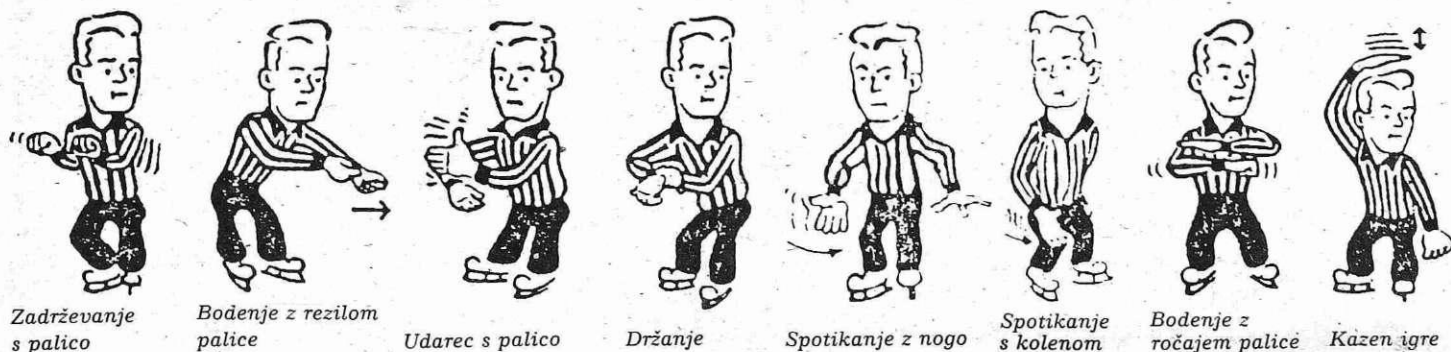
SPORNI ZADETKI — NEPRIZNANI:

- če se ploščica od sodnika odbije v vrata,
- če je napadalec pred ploščico v vratarjevem prostoru,
- če je na ledeni ploskvi preveč igralcev.

KAZENSKI STREL

- če je zadnji dve minuti preveč igralcev na ledeni ploskvi,
- če je v zadnjih dveh minutah namerno premaknjen gol ali premaknjen gol v nasprotnem napadu,
- če je ploščica pokrita v vratarjevem prostoru ali pobrana iz njega,
- če je napadalec prek srednje črte oviran do zadaj, pred njim pa ni nobenega igralca razen vratarja,

SODNIŠKI ZNAKI

Zadrževanje s palico

Bodenje z rezilom palice

Udarac s palico

Držanje

Spotikanje z nogo

Spotikanje s kolenom

Bodenje z ročajem palice

Kazen igre

- če je igralec oviran ali vržena palica prek srednje črte,
- če ovira nepravilni igralec (igralec preveč na igrišču) prek srednje — rdeče črte,
- če je vržena palica proti ploščici, če gol ni dosežen.

KAZEN IGRE

- za poskus ali namerno poškodbo igralca,
- igralcu, ki vrne udarec,
- za namerno branje igralca,
- za zamahovanje s palico med prepriom,
- za poškodbo pri bodenju z ročajem ali rezilom palice,
- za pretep.

VELIKA KAZEN (5 minut)

- nalet na ograjo, če pride do poškodbe,
- napadanje vratarja s telesom v vratarjevem prostoru,
- napadanje vratarja izven njegovega prostora,
- krošček, če pride do poškodbe,
- koleno ali komolec, če pride do poškodbe,
- poškodba s palico nad višino ramen,
- poškodba pri oviranju s palico,
- udarjanje s palico,
- zamahovanje s palico proti igralcu med prepriom,
- namerno vržena palica ali kaj drugega proti ploščici,
- za prvi udarec s pestjo.

MALA KAZEN (2 minuti)

- preveč igralcev v igri,
- napačna začetna postava,
- za merjenje opreme, če je oprema v redu,
- če igralec igra s palico, katero nese vratarju,
- vratar ali igralec, ki nima pravilne opreme,
- vratar za prepri izven vratarjevega prostora ali igranje preko srednje črte,
- vsako ugovarjanje sodniku,
- če žali igralce, sodnike, ne gre na klop za kazni, če meče stvari na ledeno ploskev,
- če uradne osebe udarjajo ob ograjo, žalijo, ovirajo itd.,

- urejanje opreme na ledeni ploskvi,
- nalet na ograjo,
- igranje z zlomljeno palico,
- napadanje,
- napadanje vratarja izven njegovega prostora,

- krošček,
- namerno udarjanje ploščice izven igrišča,
- namerno premaknjen gol,
- zavlačevanje — menjava,
- udarec s kolonom ali komolcem,
- fizični dotik pri začetnem metu,
- za drugo napako pri začetnem mestu,
- padanje na ploščico,
- vratar drži ploščico za gol črto in se z nobenim delom opreme ne dotika vratarjevega prostora,

- za pretirano grobost,
- igralec drži ploščico z roko,
- vratar za kopicenje snega, metanje ploščice z roko naprej, na gol ali za ščitnike,
- visoke palice v napadalni tretjini,
- oviranje,
- prezgodnje zapuščanje klopi za kazni,
- če se igra več kot enkrat za svojim golom brez oviranja,
- zaustavljanje ploščice ob ograji brez oviranja,
- za moštvo, ki po 30 sek. ne začne z igro,
- udarjanje s palico,
- spotikanje z nogo, kolonom, palico, komolcem, laktom.

MALA ALI DVOJNA MALA KAZEN (2 ali 2 + 2 minuti)

- za prekomerno grobost,
- vržena palica na ledeno ploskev, če jo vratar (igralec) pobere,
- če igralec zapusti klop med prepriom,
- nalet na vratarja v vratarjevem prostoru.

MALA KAZEN IN DISCIPLINSKA KAZEN (2 + 10 minut)

- igralcu s klopi, ki protestira pri sodniku,
- igralcu, ki noče dati opreme na merjenje,
- igralcu za bodenje z rezilom ali ročajem palice.

DISCIPLINSKA KAZEN

- oviranje pri kazenskem strelu,
- sramotilno govorjenje, če igralec strelja ploščico na sodnika, meče opremo z igrišča, udarja po ograji, če ne gre takoj na klop za kazni, izživa sodnika itd.,
- dotik, držanje, suvanje sodnika, nadaljuje pretep,
- pretep izven igrišča,
- če do pet igralcev zapusti klop v času pretepa.

DISCIPLINSKA KAZEN IGRE

- dotik, držanje, suvanje sodnika, palica z igrišča, nadaljevanje pretepa, uporabljanje nesporodnih gest, vztrajanje pri obnašanju, ko je bil že kaznovan,
- uradna oseba, ki naredi disciplinski prekršek,
- za tistega, ki tretji vstopi v pretep,
- če igralec zapusti klop v času pretepa,
- do pet igralcev, ki zapustijo klop in sodelujejo v pretepu,
- za uradno osebo, ki je med igro na ledeni ploskvi.

VELIKA DISCIPLINSKA KAZEN

- nenormalno obnašanje — oviranje poteka tekme,
- uradna oseba drži ali udari drugo uradno osebo ali ovira potek tekme,
- poskušanje ali poškodovanje uradne osebe,
- telesni stik igralca z gledalcem,
- za službeno osebo, ki drži ali udari sodnika.

NOVITETE

Pred letošnjo sezono so bile uvedene nekatere spremembe pravil igre v hokeju na ledu. Naštel bi samo nekatere:

- Okoli igrišča se mora postaviti pleksi steklo, in sicer za golom visoko 160 do 200 cm, ob stranski ograji visoko 80 do 100 cm.

To pravilo je v Jugoslaviji trenutno rešeno z rdečim trakom v mreži za golom. Ko ploščica preide ta trak, se igra ustavi (ploščica izven igrišča).

Spremenjene so točke za začetne mete, kjer je pomembno le to, da se igralčevi palici dotikata kroga v belem polju; v nasprotnem primeru se dosodi mala kazen.

Igralcu, tudi vratarju, ki s svojo palico, drsalko, telesom namerno zadržuje ploščico, s čimer zadržuje potek igre, ni na napaden od nasprotnika, se dosodi mala kazen.

Med prekinitvijo vsako moštvo v času tekme lahko le enkrat zahteva prekinitev za 30 sekund (time out).

VIRI:

1. Official rule book (sprejeta na kongresu IIHE aprila 1981 v Göttingu — Švedska)
2. National referees certification program (avtor: Bob Neydin).